

Riksdagens protokoll

2004/05:40

Tisdagen den 30 november

Protokoll
2004/05:40

Kl. 13.30 – 16.01
18.00 – 19.57

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 24 november.

2 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 12 november inkommit.

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 2004/05:KU1
Lagutskottets betänkande 2004/05:LU3
Näringsutskottets betänkande 2004/05:NU7
Utrikesutskottets betänkanden 2004/05:UU1 och UU2
Kulturutskottets betänkande 2004/05:KrU2

4 § Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU1
Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m. (prop. 2004/05:1 delvis).

Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.

Anf. 1 PER-OLOF SVENSSON (s):

Herr talman! I det aktuella ärendet handlar det om anslagen till tullen, skattemyndigheten och kronofogden, det vill säga pengar till driften av de tre myndigheter som är så viktiga för att vi ska få in de skatter och avgifter som sedan i riksdagen och i olika kommunala beslutsforum omvandlas till gemensam välfärd för alla.

Skattemyndigheterna och Tullverket har nyligen genomgått en omorganisation, och kronofogdemyndigheterna är på väg in i en ny omorgani-

sation – allt för att göra verksamheten så kostnadseffektiv och administrativt effektiv som möjligt för att man därigenom ska kunna hålla en hög nivå på servicen till allmänheten.

För att sätta oss in i verksamheterna har vi i utskottet i år besökt såväl Kronofogdemyndigheten som Tullverket i Göteborg samt tullens verksamhet vid Svinesund för att på plats få viktig och aktuell information om deras verksamhet. Utskottet har även haft ett informationsmöte med Skatteverkets ledning där redogörelse gavs angående frågor med anknytning till budgeten.

Anf. 2 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! Moderata samlingspartiet har i sin partimotion Fi231 föreslagit en ram för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution för 2005 som är 65 miljoner mindre än vad regeringen har föreslagit. Vi har avstått ifrån ett ställningstagande i utskottet, med hänsyn till budgetsystemets principer, och vi avstår också i detta sammanhang från att föra fram något yrkande.

För Skatteverket var anslaget i det moderata förslaget 100 miljoner lägre, vilket skulle motsvara ca 1,7 % av anslaget. Det motiveras närmast med att de skatteförändringar som Moderaterna har föreslagit kraftigt minskar skattemyndigheternas administration. Det gäller bland annat förmögenhetsskatten, reklamskatten samt en ytterligare begränsning av rätten till så kallade övriga avdrag, vilket skulle minska bördan hos Skatteverket.

Vidare menar vi att tillkomsten av Skatteverket i sig beräknas medföra stora effektivitetsvinster. Det finns alltså enligt vår mening utrymme att minska anslaget till Skatteverket.

I detta sammanhang vill jag, herr talman, nämna den moderata motionen om rättssäkerhet i beskattningen. Det har jag gjort tidigare i kammarken vid två tillfällen, såvitt jag kan erinra mig. Där talar vi om de långa handläggningstiderna i skatteutredningar och skattemål i förvaltningsdomstol som har inneburit, och tyvärr fortfarande innebär, stora påfrestningar för den enskilde och i förekommande fall dennes företag. Ett så kallat tillslag av rättsvårdande myndigheter får betydande konsekvenser för den enskilde. Det blir ofta ett stort genomslag i lokala medier, vilket innebär svårigheter för berört företag att verka. Sverige har också tidigare, tyvärr, fått kritik från Europadomstolen för just detta tillkortakommande.

Herr talman! Man lever alltså inte upp till detta högt ställda krav när tiden för skattemålen att passera genom domstolarna många gånger rör sig om ett antal år. Totalt för hela rättsväsendet är det en resurs- och effektivitetsfråga men också i lika hög grad en fråga om lagstiftning och en metodfråga, där transparensen och förståeligheten borde vara mycket goda. Vi moderater har, herr talman, satt denna fråga i fokus gång efter gång, år efter år, och vi kommer att fortsätta att återkomma till denna viktiga fråga i framtiden.

Herr talman! För Tullverket var det moderata anslaget 50 miljoner högre än i regeringsförslaget. Den främsta orsaken till ökningen är den kraftiga smugglingen dels av punktbeskattade varor, dels av narkotika och vapen men också av människor, så kallad *trafficking*.

Tullverket har under året sagt upp 249 medarbetare – 249 under 2004! Många av dessa har arbetat med brottsbekämpande verksamhet. Den omorganisation som Tullverket har genomfört innebär att en fast tullnärvaro i stor utsträckning byts ut mot övervakning från mobila enheter. Det är ännu tidigt att uttala sig om hur omorganisationen har fallit ut, men signaler tyder på att stora beslag av exempelvis narkotika har ökat. Orsaken till detta kan givetvis vara en ökad effektivitet och en bättre organisation, men det kan också tyda på att flödet av illegalt införda varor har ökat i Sverige.

Herr talman! Moderaterna är oroade inför framtiden och anser att tullens kontrollverksamhet måste stärkas, både personellt och när det gäller avancerad kontrollutrustning.

Herr talman! För kronofogdemyndigheterna var anslaget i det moderata förslaget 15 miljoner lägre än i regeringsförslaget. Vi anser att effektiviteten hos kronofogdemyndigheterna bör kunna ökas mer än vad regeringen tror vara möjligt. Detta gör alltså att anslaget till kronofogdemyndigheterna kan minska.

Herr talman! Det här var en sammanfattning av de moderata förslagen för utgiftsområde Skatt, tull och exekution. Med detta tackar jag för ordet.

Anf. 3 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Skatteverket vill bli den bästa förvaltningen i medborgarnas tjänst. Så står det på Skatteverkets hemsida. Det är en bra intention, men hur lever verket upp till den intentionen?

Skatteverket har flera uppgifter. Den ena är just att vara ett serviceorgan med bra tillgänglighet och lättillgänglig information som hjälper medborgaren till rätta i den snåriga skattedjungeln. Den andra uppgiften är att se till att driva in de skatter som en del medborgare försöker smita ifrån. Båda uppgifterna är viktiga. Men då behövs också tillräckliga resurser.

Herr talman! Självklart är det viktigt att Skatteverket, som alla andra myndigheter, effektiviserar sin verksamhet. Men vid en information från Skatteverket i utskottet framgick att Skatteverket långt ifrån hade fått de medel som man begärt.

Tyvärr finns det personer som försöker utnyttja krångliga och komplicerade skatteregler som gör det möjligt att undanhålla skatt både på olagligt och på halvlagligt sätt. Det lapptäcke som skattesystemet utgör och den höga skattenivån underlättar och bidrar till detta. För att kunna motverka detta måste Skatteverket få resurser till att utföra sina åligganden.

Herr talman! Folkpartiet ville i sitt budgetförslag satsa 200 miljoner kronor mer än regeringen för att ge Skatteverket möjlighet att öka sin granskning och sina kontroller. Vi har inte specificerat några exakta ändamål, men som jag nyss anförde finns det håll att täcka i Skatteverkets budget.

Herr talman! Detta förslag föll redan när vi beslutade om budgeterna i förra veckan. Det är bara att beklaga att de pengar som skulle ha flutit in till statskassan genom ökad granskning av uteblivna skatteinbetalningar inte kommer dit. Hur mycket pengar det är fråga om är svårt att säga, men det uppgår säkert till miljardbelopp – pengar som skulle kunna

användas på ett bättre sätt. Något att tänka på är ju att de som underlåter att betala skatt – det må vara till exempel bolag som bedriver olaglig skatteplanering eller privatpersoner som anlitar svart städhjälp – egentligen stjälar från sina grannar.

Herr talman! Att företag betalar rätt skatt är också viktigt ur konkurrenssynpunkt. Då är det fullständigt absurt att Skatteverket som enda hjälpmedel har Internet när de ska leta reda på utländska företag som säljer till svenska privatkunder för att kontrollera om de betalar svensk moms. Skatteverket hade bland annat i sitt anslagsäskande begärt 100 miljoner extra för förbättrad internationell skattekontroll som kanske hade kunnat gå till kontroll av momsens.

Herr talman! Innan jag går över till att prata om tullen måste jag säga att jag tycker att Skatteverkets hemsida har förbättrats. Även om skatterna är krångliga, tycker jag att det blivit lättare att hitta information om dem.

Herr talman! Alltfler ungdomar provar i dag på narkotika. Förstörda liv, förtvivlade anhöriga och förödande kriminalitet följer i drogernas spår. Tillgängligheten ökar och priserna sjunker. Nya droger dyker upp på marknaden, droger som inte ens är droger utan som ursprungligen använts till rengöring eller något annat.

Jag vill passa på att göra lite reklam för ett frukostmöte på torsdag om nya droger, som bland andra Ulf Sjösten och jag står bakom.

En del av narkotikan framställs inom landet, men mycket kommer utifrån. Knarket måste stoppas vid gränsen, och där har tullen en viktig uppgift.

Under 2003 gjorde den svenska tullen omkring 2 700 narkotikabelag, vilket är en minskning jämfört med tidigare år, men mängden beslagtagna narkotika har ökat. Prioritering av storskalig organiserad smuggling har tydligen gett resultat, men för att avskräcka den vanliga resenären som försöker smuggla in narkotika för eget bruk behövs bevakning också av det normala resandet. Folkpartiet ville ge 50 miljoner utöver regeringens förslag till tullen för att även stoppa småskalig smuggling, men tyvärr har också det förslaget fallit.

Herr talman! Narkotikahundar fyller en viktig funktion. De är otroligt duktiga. Det har vi själva sett när vi har varit på studiebesök ute hos tullen. Men det behövs flera.

Till min stora häpnad fick jag höra av min partikollega Solveig Hellquist att det vid Sollefteås hundskola fanns två färdigutbildade narkotikahundar som tullen inte hade råd att anställa. Tala om bortkastade pengar och förspild kompetens!

Herr talman! Folkpartiet vill inte bara ha ökade resurser utan anser också att Tullverket behöver redskap som stöder möjligheten att bekämpa brott. Tullen måste också få ingripa vid misstanke om brott.

Med tanke på de brottsbekämpande delarna i tullens arbete anser vi att dessa borde ligga hos Justitiedepartementet i stället för hos Finansdepartementet.

Anf. 4 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Det område som vi debatterar i dag hamnar ofta i skuggan av skattepolitiken i stort och de enskilda skatterna. Ändå är det väl knappast omtvistat att de myndigheter som vi i dag ska fatta anslagsbe-

slut om – Skatteverket, tullmyndigheten med flera – är myndigheter som har stor betydelse på grund av sin uppgift men inte minst också för sin kontaktyta mot Sveriges medborgare. Skatteverket kommunicerar under ett år med mängder av medborgare och har i uppdrag att för statens räkning ta hem en stor del av deras inkomst. Det har vi i god demokratisk ordning bestämt att man ska göra. Vi kristdemokrater har dock en kritisk hållning till vissa skattenivåer och skattekonstruktioner, som bekant.

Jag skulle önska att vi i denna kammare någon gång kunde få en diskussion om vilka principer skattelagstiftningen ska följa och hur Skatteverket ska säkerställa statsbudgetens inkomstsida. Om detta kan man läsa i officiellt material från Skatteverket, men det kanske ändå inte är tillräckligt.

Det talas i denna kammare och i vårt skatteutskott sällan på djupet om den omfattande svarta sektorn i Sverige. Förklaringen till denna brist tror åtminstone vi kristdemokrater finns att hitta i vårt skattesystem, som på så många punkter bryter mot hävdvunna skatterättsliga principer. Det är inte rätt att skattefuska, men det är heller inte rätt att ta ut skatter hursomhelst. Rätt kan det naturligtvis vara ur juridisk synvinkel men inte alltid ur etisk, moralisk.

Det omfattande skattefusket i Sverige gör att ökade satsningar på Skatteverket och ökad kontroll är lukrativt för svenska staten. Hur mycket sådana satsningar kan ge kan man givetvis diskutera.

Vi kristdemokrater vill slopa den statliga fastighetsskatten och låta resurser från den kostsamma hanteringen av fastighetstaxeringen styras över till att användas för att beivra skattefusk. Den statliga fastighetsskatten är just ett gott exempel på en skatt som genom vanstyrelse från regeringens och majoritetens sida frikopplats från alla skatterättsliga principer, som en gång även socialdemokratin respekterade, och sedan har man hamnat i ett läge där man får lappa och laga med en rad *ad hoc*-regler.

Kristdemokraterna anser likaså att införandet av de nya förmånsrättsreglerna måste skjutas upp. De signaler som hittills nått vårt parti från små och medelstora företag i mindre tätbefolkade delar av vårt land är djupt oroväckande. Lika oroväckande är att samma signaler tycks om inte ignoreras så inte tas riktigt på allvar av det statsbärande partiet.

Herr talman! I vår motion har vi föreslagit att målformuleringen för politikområdet skatt, tull och exekution ska berikas med ”etik och integritet” som redskap för att vägleda Skatteverket i hur man i praktiken ska beskatta svenska folket. Utskottsmajoriteten avvisar detta helt utan motivering. Man anser det helt lakoniskt inte vara nödvändigt. Även sådant kan man ju motivera.

Utskottsmajoritetens reaktion på vårt yrkande väcker en rad frågor hos mig. Det skulle vara intressant och bra, tror jag, för riksdagens anseende – utan att rida på alltför höga hästar – om någon eller några från utskottsmajoriteten hade vänligheten att försöka besvara de frågor som följer.

Anser utskottsmajoriteten att etiken är – och nu tar jag i lite – ovidkommande för vårt skatteverk och för hur våra skatter tas in? Inte ska väl intäkterna säkerställas på ett oetiskt sätt? Det är väl ingen här som inte har hört att det ändå kan ha varit fallet i vår långa historia? Vi behöver inte gå in på vår närhistoria. Är det inte som med rättssäkerheten? Ingen hävdar väl att skatterna ska tas in på ett rättsosäkert sätt? Det är klart att

det ska ske enligt lag och vara lagstadgat. Men hur är det då med etiken, och hur är det med integriteten när det gäller hur detta sker med de enskilda skattebetalarna, subjekten?

Svaret på frågorna hoppas jag få under debatten av mina socialdemokratiska, vänsterpartistiska och miljöpartistiska kolleger. Enligt betänkandetexten har etik och skatter inte med varandra att göra, om man hårdrar det. Men jag undrar förstås om det verkligen kan vara en riktig tolkning. Om det inte är det finns det tillfälle att lägga det till rätta.

Om svaret trots allt är att man vill stå fast vid betänkandetexten, vilket jag nog har störst anledning att tro att delar av mina kolleger vill göra, ja, vilken slutsats ska då dras?

Flera av de skatter som svenska företagare, pensionärer, inkomsttagare, aktieägare, barnfamiljer och alla andra skattesubjekt, som det så fint heter, dagligen måste förhålla sig till håller inte, enligt min mening, för en etisk prövning. Det kan gälla grader. Det kan gälla hela konstruktioner.

Det är därför begripligt och på sätt och vis hedrande att majoriteten inte vill ha in ordet etik. Man hade kunnat tänka sig att etiken skrevs in i den fina målformuleringen och därefter lades till handlingarna. Högtflygande texter har ju en tendens att stanna vid det abstrakta och sedan i praktiken glömmas bort. Eller också kunde man låtit bli att skriva in ordet etik och sedan definierat det på ett helt annat sätt än det traditionellt definieras.

Majoriteten har alltså varit hederlig nog att erkänna att ordet etik inte hör hemma i målformuleringen för politikområdet skatt, tull och exekution. Men min fråga är: Är det verkligen så ni menar? Ni får nu tillfälle att klargöra detta. Man kan undra om det ska underförstås. Om det är så, varför kan det inte skrivas in tydligt och klart?

Skatteverket arbetar med detta och har gjort det under säkert fem sex år, jag vet inte exakt hur länge, alltså att inte bara klippa till vilket det förut var fråga om. Nu arbetar de på ett annat sätt genom att ställa sig på skattebetalarnas sida och hjälpa till. Det är en mentalitetsförändring hos Skatteverket. Är inte detta etik? Varför inte förstärka den ambitionen?

Oavsett hur det förhåller sig är själva frågan allvarlig. Lagg märke till att jag faktiskt inte påstått att det är så, och även om jag hör suckar så kan det ju klarläggas här och nu. Om det är så att etikens betydelse inte tydligt läggs fast tycker jag att den kartell av rödgröna partier som i dag styr Sverige så småningom bör få minst fyra år på sig, gärna ännu mer, att i lugn och ro och en bra bit från regeringsmaktens betungande ansvar betänka vilken betydelse etik har, vad det är för något och hur den relaterar till vårt omfattande skattesystem.

Anf. 5 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Från Centerpartiet har vi lagt fram ett budgetförslag som måste ses i dess helhet. Då är det svårt att bryta ut enskilda delar med bibehållen helhetssyn. Mot bakgrund av det beslutsförfarande som vi har i kammaren har jag därför i likhet med mina borgerliga systrar och bröder valt att avge ett särskilt yttrande och därmed inget yrkande.

I Centerpartiets budgetförslag stärks individens ställning. Kommunernas och landstingens roll som bas för välfärdssystemet stärks och en tillväxtfrämjande syn på företagande lyfts fram, vilket är en förutsättning

för att vårt samhälle ska utvecklas. Det är en annan framtoning än den som majoriteten föreslår.

Herr talman! Jag konstaterar att i dagens samhälle hamnar alltfler i skuldfällan. Möjligheten att med lånade pengar konsumera har en baksida. Lånen måste betalas tillbaka. I kommuner som Stockholm och Göteborg har skuldsaneringarna hos kronofogdemyndigheterna i år ökat med drygt 20 %. Det visar på baksidan av ett samhälle där individen inte stimuleras utan någon annan alltid löser problemen.

Alltför många lever i dag på marginalen. Lån till dyra boenden och kapitalvaror, som tagits i en tid med låg ränta, ska betalas tillbaka samtidigt som risken för räntehöjningar är uppenbar. Om det inte kommer höjningar kan vi alltså räkna med ett ännu större tryck på kronofogdarna i arbetet med skuldsaneringar. Skuldsaneringssystemet är bra, men det är knappast en väg som ska ses som naturlig. Det är en extraordinär åtgärd i en extraordinär situation.

Herr talman! Trots detta föreslår vi från Centerpartiets sida ett sänkt anslag till kronofogdemyndigheterna. Det gör vi mot bakgrund av att vi anser att förändringen av förmånsrättsreglerna ska avbrytas. Det innebär att trycket på kronofogdemyndigheterna trots allt minskar.

I vårt budgetförslag föreslår vi också åtgärder på skatteområdet som innebär att såväl samordningsvinster som en minskad administration kan åstadkommas. Exempelvis innebär slopandet av posten Övriga avdrag i deklARATIONEN väsentliga besparingar i granskningsarbetet, vilket bland annat motiverar en anslagssänkning i storleksordningen 70 miljoner kronor.

Beträffande tullen anser vi att dess verksamhet är en helt annan i dag än den var för tiotalet år sedan. I och med EU-inträdet har tullen gått från fiskal verksamhet till bevakande verksamhet eftersom huvuddelen av vårt handelsutbyte sker inom ramen för EU. Tullen har i dag en viktig funktion som kontrollör av varor som fraktas över våra gränser. I den rollen måste tullen ges större befogenheter och dess resurser stärkas.

Samarbetet mellan tullen och polisen är självklart, vilket innebär att det borde vara lika självklart att tullens verksamhet mer intimt samordnas med polisens verksamhet. För riksdagens del innebär det att anslagsposten bör flyttas till justitieutskottet.

För att tullen ska bli mer effektiv och kunna förhindra smuggling fordras också ett samarbete med Kustbevakningen. I Östersjöområdet är det behovet framträdande. Vi är övertygade om att för att det ska kunna få ett genomslag, vilket vi alla vill, bör verksamheterna samordnas under en hatt.

Smugglingen av såväl tobak och sprit som narkotika är framträdande, men det är också smugglingen av vapen. Den förråande attityd som i dag finns i samhället innefattar allt större inslag av vapen. Det är inte ovanligt, tvärtom, att vapen som kommer från öst sedan används vid rån och överfall här i landet.

Tyvärr kan jag konstatera att många som har lagliga vapen i Sverige jagas som syndabockar när det gäller tillgången på vapen i de här sammanhangen. I stället ligger tyngdpunkten på den illegala införseln på grund av bristande kontroll vid våra gränser. Det måste till krafttag för att förbättra den situationen.

Prot. 2004/05:40
30 november

Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.

Herr talman! Från Centerpartiet föreslår vi därför en kraftsamling på tullens område dels genom flytt av verksamheten, dels genom ökade anslag till tullens verksamhet.

Avslutningsvis: Då formalia uppenbarligen är sådana att den här typen av frågor ska väckas i samband med vårpropositionen har vi från Centerpartiet för avsikt att återkomma till frågan under våren.

Anf. 6 BARBRO FELTZING (mp):

Herr talman! Skatteutskottets anslagsbetänkande berör Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket. Som vi tidigare hörde har vi gjort intressanta utskottsbesök bland annat vid Kronofogdemyndigheten i Göteborg samt vid Tullverket i Göteborgs hamn och i Svinesund. När det gäller godstrafik styrs Tullverket numera från Göteborg. Bland annat genomlyser man containrar med en ny stor utrustning med kobolt. Det är en alldeles ny teknik som används, bland annat till följd av terrorhoten i världen.

Anslagen för de olika verken står vi i Miljöpartiet, liksom naturligtvis även Vänsterpartiet, bakom. Det handlar om 5,9 miljarder till Skatteverket, 1,5 miljarder till kronofogdemyndigheterna och ca 1,4 miljarder till Tullverket.

När det gäller Tullverket är jag speciellt nöjd med att tullen fått en varaktig förstärkning med 5 miljoner kronor bland annat för att effektivt kunna bekämpa narkotikasmugglingen. Förra året fick de en varaktig förstärkning med 10 miljoner, vilket jag naturligtvis också är jättenöjd med.

Herr talman! Skatteverket har omorganiserats till en myndighet, och tullen fick en ny organisation från den 1 juli. Nu arbetar man i Regeringskansliet med kronofogdemyndigheternas organisation. Vi har i Miljöpartiet under den allmänna motionstiden väckt en motion om medborgarskap. I dag måste man vara svensk medborgare för att få anställning vid kronofogdemyndigheterna. Det gäller bland annat anställning som regionkronodirektör, chefskronofogde, kronofogde, biträdande kronofogde, kronofogdeaspirant, kronokommissarie, kronoinspektör och kronoassistent. Vi vill att detta ska ändras. Och vi vet att det pågår ett arbete i regeringen. Men vi tycker att detta medborgarskapskrav inom kronofogdemyndigheten är en gammal rest som rimmar illa med den internationalisering som har skett.

Kronofogdemyndigheten samarbetar bland annat med Skatteverket, vilket betyder att man söker samma typer av tjänster inom denna sfär. Vi tycker därför att det är diskriminerande att man inte ska kunna få anställning inom kronofogdemyndigheten om man inte har svenskt medborgarskap.

Det har kommit ett utredningsbetänkande och även en skrivelse från Riksskatteverket där det föreslogs att detta krav skulle tas bort. Vi hoppas att detta kommer att ske, och vi avvaktar arbetet inom Regeringskansliet när det gäller denna organisation av kronofogdemyndigheten och hoppas att man då tar hänsyn till detta krav.

Anf. 7 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Min fråga till Barbro Feltzing gäller egentligen bara målformuleringen för Skatteverket. Min fråga är ganska enkel och rak:

Tycker Barbro Feltzing att det är rätt eller fel att skriva in etik, alltså att det ska ske på ett etiskt riktigt sätt när skatteuppbörden säkerställs?

Prot. 2004/05:40
30 november

Anf. 8 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Jag hörde naturligtvis Per Landgrens filosofiska tal. Och det är väl helt riktigt att etiken ska finnas. Men jag kan tänka mig att etiken handlar om vad vi vill använda skattepengarna till – vård, omsorg och skola. Vi vill att de ska gå till etiskt bra saker. Det är väl inget fel att man tar med etiken. Men jag antar att den ändå finns med i målformuleringarna men att man inte har uttalat det så starkt som Per Landgren vill. Det kan jag kanske hålla med om.

Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.

Anf. 9 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag gör den reflexionen. Och jag vet inte om det behöver vara så filosofiskt. Det kan vara väldigt jordnära. Även om det är självklart att Skatteverket ska så att säga driva hem skatterna på ett rättsäkert sätt vill väl alla att det också ska ske på ett etiskt riktigt sätt. Då undrar jag varför det inte ska stå i en målformulering som ändå ska vara styrande och som Skatteverket ska hålla sig till.

Anf. 10 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ha konkreta exempel från Per Landgren där han kan visa att detta inte är genomfört på ett etiskt riktigt sätt.

Anf. 11 ULLA WESTER (s):

Herr talman! En och annan kanske tycker att det är som att komma springande med jätten efter degen att här i dag debattera dessa anslagsnivåer gällande Tullverket, Skatteverket och kronofogdemyndigheterna. Riksdagen tog ju redan i förra veckan beslut om budgeten, och oppositionens förslag är nedröstade.

Men som någon tidigare här i dag sade är dessa myndigheters verksamheter själva navet i samhällsmaskineriet, och de angår oss alla. Jag tycker därför att det är viktigt att tydliggöra partiernas olika prioriteringar.

Glädjande är att samtliga så kraftfullt vill bekämpa narkotikainförelsen. Denna enighet och vårt samstämmiga avståndstagande mot illegala droger har självfallet en viktig opinionsbildande effekt. Tänk, herr talman, om samma entusiasm och enighet rådde om kampen mot ekobrottsligheten, och då menar jag i praktiken. Jag menar skarpa förslag och inte bara fina ord i motioner och i reservationer. Men inom en nära framtid kommer samtliga partier att få möjlighet att klargöra sina ambitioner på detta område. Vi ska nämligen snart behandla förslag om uppstramade villkor för F-skatt, underentreprenörsavdrag, krav på kassaplombering med mera.

De som har läst och begrundat betänkandets särskilda yttranden och motioner förstår säkert varför jag i dag kommer att ge Kristdemokraterna stor uppmärksamhet i mitt anförande. Det är av tidsbrist och inte nonchalans som jag delvis kommer att behandla de övriga borgerliga partiernas förslag i en klump även om dessa förslag spretar lite grann åt olika håll.

Jag måste börja med Folkpartiet som jag som vanligt i just detta sammanhang känner stor sympati för. Utan omsvep konstaterar Folkpartiet att skatteundandragande är ett samhällsproblem som måste åtgärdas. Och så långt är vi rörande överens. Det som Folkpartiet tycks ha i sina ågor men som vi socialdemokrater dessvärre saknar är en egen sedelpress. Det är väl därför som man från Folkpartiet kan föreslå en större höjning av anslagen än vad vi socialdemokrater bedömer att vi kan göra. Det i sin tur beror på att vår budget måste stå sig i verkligheten, medan oppositionen kan bre på och ta ut svängarna. Och det är klart att det kanske kan skada Folkpartiets trovärdighet framöver, vad vet jag.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet vill samtliga minska anslaget till Skatteverket. Neds kärningarna omvandlas sedan på ett alldeles fantastiskt sätt till att i stället bli ett påslag. Dessa tre borgerliga partier menar att eftersom de vill plocka bort en och annan skatt försvinner också arbetsuppgifter för verket.

Centerpartiet tillgodogör sig dessutom vinster från en skattereform som man vill göra, hur man nu har tänkt att den ska kunna genomföras redan efter nyår. Man räknar också ogenerat in de effektivitetsvinster som det nya Skatteverket förväntas göra, trots att man var ivrig motståndare till den omorganisationen.

Jag påstår att dessa budgetförslag inte är riktigt trovärdiga. Samtliga dessa tre borgerliga partier bortser nämligen från att även avveckling och omstrukturering kostar pengar och att det sannerligen inte finns några vinster att hämta hem år ett i en sådan process. Numera anser dessutom i vart fall Moderaterna att de arbetsrättsliga lagarna ska värnas. Den omsorgen borde väl rimligen också omfatta Skatteverkets och kronofogdemyndigheternas personal.

Det brukar ju heta att den som söker, hon finner. Trots det har jag inte lyckats hitta den röda tråden i dessa tre olika budgetförslag. Samtliga föreslår nämligen också en hel rad skatteförändringar som helt klart drar med sig stora administrativa kostnader. Avdrag för hushållsnära tjänster är bara ett av exemplen på detta. Jag har sökt men inte funnit ens en liten antydning om att införande av ett sådant avdrag också måste följas av ett påslag till Skatteverket. Det håller inte att bara räkna i den ena kolumnen.

Det finns faktiskt en sak som de borgerliga partierna är eniga om, och det är att de tycker att ansvaret för Tullverket ska flyttas från Finansdepartementet till Justitiedepartementet. Vilken hemvist som är bäst kan alltid diskuteras. Men det är inte riksdagen som äger den frågan, utan det gör regeringen.

Jag ska nu ta upp Kristdemokraternas förslag. Förutom deras osedvanligt kreativa bokföring innehåller deras förslag sådant som jag nog tycker att valmanskåren borde få kännedom om.

De skriver i sitt särskilda yttrande att "Skatteverket bör befrias från uppgifter som är onödiga och kontraproduktiva för samhället".

Vad som avses är skatter som har beslutats i demokratisk ordning i denna kammare.

Vidare skriver de i sin motion Sk469 att införandet av de nya förmånsrättsreglerna är stötande.

Herr talman! De använder faktiskt ordet "stötande". Uttalandet blir inte bättre av att det faktiskt var Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna som bildade majoritet här i kammaren i den frågan.

Ytterligare ett citat från Kristdemokraternas yttrande är att ”de svenska administrationerna för skatt, tull och exekution måste orientera sig mot de rättsliga principer som trots allt är etablerade och att målformuleringen för politikområdet skatt, tull och exekution bör ändras till att ligga mer i linje härmed”.

Kristdemokraterna anser alltså att dessa tre myndigheter bedriver verksamhet som går emot etablerade rättsliga principer. Föga förvånande nämner de inte något exempel på sådana lagbrott.

I den kristdemokratiska världen är höga skatter orsak till skatteunddraganden. I sin motion Sk469 konstaterar de att slutsatsen är att ”en hög skattekvot medför en lägre laglydighet”. För att bevisa denna slutsats refererar de till Friedrich Schneider som är en synnerligen omstridd och ifrågasatt nationalekonom. Han använder en kritiserad metod, så kallade monetära skattningar, för att räkna ut den dolda ekonomins andel i ett land. Det är *en* sak.

Ännu värre är att Kristdemokraterna sedan försöker föra oss bakom ljuset. För att bevisa sin tes att en hög skattekvot skapar skattebrottslingar plockar de högst selektivt ut två av länderna från denne Schneiders rankingslista. De undviker därmed att redovisa att till exempel Grekland, Italien, Portugal, Spanien och Belgien enligt samma skattning har en mycket högre andel dold ekonomi än Sverige. Den sanningen passar tydligen inte Kristdemokraternas intressen.

Herr talman! Vill man verkligen göra någonting åt ekobrotten är det väl rimligt att uppriktigt och ärligt söka orsak och verkan för att sedan i nästa steg kunna utforma relevanta åtgärder. Att sänka skatter för att förhindra fusk är inte rätt metod, hur gärna Kristdemokraterna än vill att det ska vara så. Det förhåller sig nämligen så att andelen skattefel i Sverige ligger på ungefär samma nivå som i andra länder i Nord- och Mellanuropa och definitivt lägre än i lågskatteländerna i Sydeuropa.

Detta och mer därtill finns att läsa bland annat i en av Skattebasutredningens delrapporter sammanställd av Annika Persson från Skatteverket i samarbete med olika experter på området.

Också när det gäller Tullverkets verksamhet gör Kristdemokraterna hårresande analyser. Bland annat påstår de att regeringen inte tillfört medel till så kallade kompensatoriska åtgärder. Det påståendet tyder dessvärre på att motionärerna inte har satt sig in i vad kompensatoriska åtgärder faktiskt är för någonting. Dessutom tycks det ha gått Kristdemokraterna fullständigt förbi att Tullverket har gjort två stora omorganiseringer och dessutom fått utökade befogenheter. De kristdemokratiska ledamöterna använder nämligen en utredning som presenterades redan år 1998 som underlag för flera av sina förslag. Jag måste säga att jag tycker att vårt Tullverks fantastiska utveckling är värt åtminstone något intresse även från Kristdemokraterna.

Per Landgren ställde en fråga till mig. Jag gör inte anspråk på att vara någon sorts hemmasnickrad filosof men måste nog säga att jag tycker att det här med vad som är etiskt och moraliskt rätt inte i grunden är någon objektiv sanning.

Det finns ju de som tycker att skatter som är beslutade i demokratisk ordning är oetiska och omoraliska. Och det finns de som tycker att skattekontroll är oetiskt och omoraliskt. Det finns kanske också de som tycker att antaganden om att sjuka människor är simulanter eller att arbetslösa

är arbetsskygga är omoraliska insinuationer som kränker integriteten och är oetiska.

Med detta, herr talman, vill jag avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 12 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Först vill jag göra ett konstaterande. Den svarta oredovisade sektorn i den svenska ekonomin är en cancersvulst som måste bekämpas med alla till buds stående medel. Jag är helt övertygad om att vi i denna kammare är överens om det.

Sedan går jag över till tullen. Som jag sade i mitt inledningsanförande ökade antalet beslag under år 2004, i varje fall under det årets senare del – detta efter att först ha minskat.

EU:s yttre gräns har flyttats, och många av de nya medlemsstaterna i EU klarar ännu inte gränskontrollen på ett tillfredsställande sätt. Jag hävdar att det kommer att innebära att kraven på den svenska tullen kommer att öka. I det läget väljer Socialdemokraterna och stödpartierna att, i varje fall delvis, montera ned den svenska tullen. Jag menar nämligen att 249 uppsägningar under år 2004 märks. Gör det inte det, Ulla Wester?

Min fråga till Ulla Wester som representant för regeringspartiet blir därför: Vilken bedömning har ni gjort av tullens ökade eventuella problem i takt med att vi har fått nya medlemsstater i EU? Jag undrar alltså om ni har funderat på den frågan och vilken bedömning ni har gjort.

Anf. 13 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Jag förstår faktiskt inte riktigt resonemanget – att majoriteten skulle skära ned på Tullverket. Tullverket är ju en av de myndigheter som har fått ökade anslag varje år så långt tillbaka jag kan tänka. Tullverket och Skatteverket är prioriterade områden.

Vidare tycker jag att Ulf Sjösten visar en dålig tillit till Tullverket. När det gäller Skatteverket räknar ni in effektivitetsvinster så att säga på pluskanten, så att ni kan skära lite extra i anslagen. Men när det gäller Tullverket finns det alls inte några sådana tankegångar. Varför denna dålig tillit? Det tycker jag inte att Tullverket förtjänar.

Den nya organisation som Tullverket genomfört har inneburit att de valt att satsa väldigt mycket pengar på teknisk utrustning och på olika hjälpmedel. Tullverket har självt hanterat sina anslag och har gjort den bedömningen. Det är inte på grund av minskade pengar som Tullverket har sagt upp personal, utan det handlar om dess egna prioriteringar. Den senaste tidens ”infångster” av narkotika vid våra gränser visar väl att Tullverket inte har gjort en alldeles galen bedömning?

Anf. 14 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Jag konstaterar tyvärr – jag börjar bli ganska van vid det – att jag inte får något svar på min fråga.

249 uppsagda medarbetare i Tullverket under 2004 – är det en satsning eller en nedskärning? Jag tycker att konstaterandet talar för sig själv. 249 är uppsagda. Om det är utslag av en socialdemokratisk prioritering, ja, då kan man faktiskt ifrågasätta vilka prioriteringar ni gör i regeringspartiet.

Min fråga var: Har ni över huvud taget funderat över den problematik som uppstår i och med att de nya medlemsstaterna kom in i EU? Finns det, enligt ert förmenande, ingen risk för ökad smuggling och *trafficking*, inte minst, just nu? Om ni menar det – det verkar som om ni gör det: Vad baserar ni denna bedömning på?

Avslutningsvis, herr talman, har jag det allra största förtroende för Tullverket och dess personal. Jag har inte försökt framföra något annat från den här talarstolen. Det är ganska fräckt av Ulla Wester att påstå det.

Anf. 15 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Det tycks föreligga tolkningsproblem mellan mig och Moderaternas företrädare.

Att personer har sagts upp av Tullverket beror på Tullverkets egen bedömning av hur man vill använda sitt anslag, ett anslag som har ökat varje år. Är det svar på frågan?

Självfallet har vi funderat över vad anslutningen av de nya medlemsstaterna innebär. Självklart är det utrett både avigt och rätt. Det är bland annat därför svenska tullen har fått ganska mycket extra pengar för att delta direkt i det operativa arbetet i de här länderna och hjälpa till med att bygga upp deras administrationer. Det är ett arbete som vi påbörjade för bra många år sedan, långt innan ens anslutningsförhandlingarna var avklarade.

Anf. 16 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Ulla Wester talade nyss här om tolkningsproblem vad gällde relationen till Moderata samlingspartiet. I relation till Kristdemokraterna handlar det inte så mycket om tolkningsproblem som att faktiskt läsa rätt innantill. Här räknades upp en rad av kritiska ståndpunkter, som inte är något annat än missuppfattningar. Det är klart: I ett anförande på två minuter här är det svårt att reda ut alla dessa. Låt oss börja från början.

Skatter kan enligt vår mening vara kontraproduktiva, och de kan också vara oetiska, även om besluten har fattats av en – jag höll på att säga enig Sveriges riksdag, men så är det ju väldigt sällan. Det är vår grundsyn på lagstiftning, moral och moralens grund för lagstiftningen som Ulla Wester är inne på. Då kan man inte ta det som ett exempel på att det är felaktigt i sak. Möjligtvis kan man säga att det är en felsyn, att argumenten är dåliga och så vidare.

Vad gäller förmånsrättsreglerna har Ulla Wester tydligen snubblat på ordet ”stötande”. Genomförandet har vi aldrig sagt är stötande. Stötande var så att säga Skatteverkets mobilisering för att försöka komma först i kön. Förut var det ju en laglig rätt att komma först i kön till konkursbon. Nu mobiliserar man så att säga för att klara konkurrensen med vanliga medborgare.

Det är inte ett lagbrott att gå emot skatterättsliga principer. Ursäkta mig, herr talman, men jag vet inte om Ulla Wester har förstått vad skatterättsliga principer har för funktion. De ska ju styra lagstiftningen. Sedan kan ni och vi vara oense om de skatterättsliga eller etiska principerna över huvud taget, men de är prejudiciella och ligger alltså före lagstiftningen – det är ju självklart. Då är det alltså inte ett lagbrott. Det har vi inte sagt.

Att skattenivån skulle leda till bristande laglydighet får jag återkomma till, herr talman.

Anf. 17 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Jag tror nog att Per Landgren behöver mer än två minuter för att precisera sina texter. Jag vill betona att jag har läst dem väldigt noga och inte gjort det med något ont uppsåt utan av intresse. Jag har hamnat i de slutsatser jag har gjort, och jag står i väldigt hög grad för dem.

Jag måste återkomma till sättet att justera statistikuppgifter så att de passar de egna syftena. Man kan ju bara inte låta bli att fundera över om det är en vanligt förekommande arbetsmetod inom det kristdemokratiska partiet. Per Landgren måste ju förstå att den frågan kommer som ett brev på posten.

Det skulle också vara väldigt intressant att få lite utvecklat vad Per Landgren och hans parti anser att kompensatoriska åtgärder är för något.

Anf. 18 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag fortsätter min uppräknig. Jag vill inte vara ofin på något sätt, herr talman, men ibland hjälper det inte att läsa texter noga. Man måste ta hjälp på olika sätt för att kunna förstå, i synnerhet om texten kommer från ett annat parti som ibland tänker lite annorlunda än vad det egna partiet gör.

När det gäller skattekontroll och att vi på olika sätt skulle hålla tillbaka någon form av redovisning av ett försök till ett något djupare resonemang vill jag säga att det är direkt fel. Man kan läsa den text som Ulla Wester har läst så noga, herr talman, så ser man att där finns en brasklapp. Vi säger att även om de monetära uppskattningarna ifrågasätts av en del forskare så är skillnaderna mellan Sverige och lågskatteländer så betydande att de knappast kan ignoreras. Det är ju en tydlig brasklapp: Vi får ta det här för vad det är. Det finns andra som tycker annorlunda. Vi kan gärna förlänga den här diskussionen in i nästa års motion för att sedan återkomma till kammaren.

Men sedan skriver vi ju att slutsatsen är att en hög skattekvot medför en lägre laglydighet. Det är ju ett påstående, och vi drar slutsatsen. Det kan man kritisera. Men låt oss göra en tankelek. Låt oss tänka oss en skattenivå på 100 %. Tror Ulla Wester eller någon annan här i kammaren, eller till och med herr talman, på fullt allvar att en sådan som Gunnar Myrdal eller någon annan skulle tro att det inte alls har något med laglydigheten att göra och att det inte alls skulle leda till en lägre laglydighet? Nej, se där! I så fall är det ett, låt oss säga kanske udda, men något filosofiskt sätt att bevisa själva satsen. Det är klart att det finns gränser för vad medborgarna tål vad gäller till exempel uttaxering av skatter.

Anf. 19 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Jag ifrågasätter inte Kristdemokraternas tes att en hög skattekvot skapar skattebrottslingar. Jag påstår att den är fullständigt felaktig. Detta är fullständigt fel, i vart fall i all den litteratur jag har gått igenom och all forskning. Jag har faktiskt försökt hitta någon som skulle kunna hålla med Kristdemokraterna i det fallet, men jag har inte gjort det. Jag vore oerhört tacksam om Per Landgren och hans partivänner

kunde lägga fram en sådan referens till mig, för de här frågorna intresserar mig väldigt mycket. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi på allvar tar tag i det här med skatteundandragande, och när vi gör det så måste vi veta vad vi gör. Vi kan inte arbeta utefter en felanalys, som jag påstår att ni kristdemokrater står för.

Jag har noterat att jag inte fick något ordentligt svar på om det här att fiffla med statistik är en vanligt förekommande metod i det kristdemokratiska partiet när man så oerhört gärna vill bevisa att man har rätt.

Anf. 20 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Ulla Wester tror att vi har en sedelpress. Det har vi inte. Däremot har vi gjort ett heltäckande budgetförslag där vi satsar mer pengar på att komma till rätta med det skattefusk som finns i dag på grund av att vi har ett krångligt och komplicerat skattesystem som inbjuder till att man kan skattefuska.

Ju krångligare ett skattesystem är, desto större risk finns det för att man undandrar pengar, att man struntar i att redogöra för allt som man ska redovisa. Dessutom löser man inte problemet med skattefusk genom att skärpa reglerna för att starta och driva företag, genom skärpta F-skatteregler.

Så frågar Ulla Wester också efter förslag. Jag hade förslag i mitt anförande, bland annat att man ska jobba mer med att satsa på internationella skatter och motverka att man får konkurrensnedvridning från andra EU-länder, där det är lägre momssatser. I övrigt är det ju så att Skatteverket också får hitta sina egna bitar som man ska angripa.

Sedan har jag ett exempel, som Ulla Wester själv nämnde, för att motverka skattefusk. Det gäller hushållsnära tjänster. Genom att göra reduktion för det skulle vi kunna minska skattefusket väsentligt. Några exakta summor kan jag inte ange, men vad säger Ulla Wester om det?

Anf. 21 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Det var många frågor, och jag har lite tid. Jag måste säga att jag inte har kritiserat Folkpartiet för det sätt på vilket ni lägger fram er budget i just det här sammanhanget. Ni tricksar och donar inte. Ni plockar inte bort skatter, och vinner massor av pengar på det, och kommer sedan med nya förslag men glömmer att det också kostar pengar. Jag har ingen kritik mot det. Det enda jag ifrågasatte var att det var väldigt mycket pengar. Och vad kommer de ifrån? Kanske ni har en sedelpress på kansliet och trycker dem själva. Om jag inte minns alldeles fel har också era moderata kamrater kritiserat att budgeten inte riktigt går ihop. Pengarna täcker inte alla förslag.

Skatteverket ska få hitta sina egna metoder. Det håller jag med Anne-Marie Ekström om. Men varför ska inte Tullverket få göra det? Ni är ganska detaljerade i både särskilda yttranden och motioner. Tullverket ska köpa hundar. De ska stationera sin personal i Örebro och jag vet inte allt. Jag tycker att ni hoppar in i en jättestor tullkostym som ni inte riktigt fyller ut.

Att hushållsnära tjänster och kopplingen till svartarbete inte är någon verksam metod beror på att vi då också måste göra skatteavdrag för taxiresor, restaurangbesök, byggbranschen och så vidare. Jag vill nog påstå att det är fel att på något vis premiera skattefusk.

Anf. 22 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vår budget går ihop. Om Moderaterna kritiserar vår budget känner de inte till alla tankar bakom den. Det var ett svar på en fråga.

Då kommer min fråga till Ulla Wester igen. Om tullmyndigheten ska få välja, varför måste vi komma med förslag till Skatteverket då? Sedan tog Ulla Wester upp det här med att man även skulle ta in byggbranschen. Det är ju precis vad man har gjort för att minska skattefusk och svartarbete. Då är min fråga: Varför kan man inte göra samma sak när det gäller kvinnliga arbeten? Man har ju infört ROT. Det var Ulla Wester som själv tog upp den här frågan, och jag kan inte låta bli att ta emot den och bolla den tillbaka. Varför ska det bara vara manliga yrken som ska subventioneras? Avsikten är ju bland annat att minska svartarbetet inom byggbranschen. Inom hushållsbranschen finns det ju otroligt många, både kvinnor och män, som jobbar svart. Det vore väl väldigt vällovligt och välkommet att kunna göra de här svarta arbetena vita, bland annat för kvinnornas egen skull så att de ska kunna få pensionspoäng och försäkringar och känna sig trygga.

Jag stannar där.

Anf. 23 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Ja, Anne-Marie Ekström, stanna där. Det vill jag nog säga. Jag känner att den här debatten glider in på helt andra områden. Mitt syfte med att nämna hushållsnära tjänster var ett helt annat än att diskutera deras för- och nackdelar. Kanske inte Anne-Marie Ekström lyssnade så noga på mitt anförande, vad vet jag.

Jag har inte heller begärt något förslag om hur Skatteverket ska sköta sina uppgifter. Jag är alldeles förvissad om att de klarar det oerhört mycket bättre än vad både jag och Anne-Marie Ekström gör. Om jag ändå måste lyfta lite grann på det täcke som Anne-Marie Ekström lyfte på med ROT-avdrag har det ju ett helt annat syfte. Det är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som kommer att hållas kvar ett tag för att sedan avvecklas. Den är till för att stimulera ekonomin.

Men det var inte för att diskutera det som jag kom till kammaren i dag.

Anf. 24 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Ulla Wester ifrågasatte i sitt anförande bland annat Centerpartiets syn på ekobrottsligheten. Jag vill betona: Oavsett om det är på ekosidan eller om det handlar om narkotika måste grundprincipen vara att brottslighet ska beivras. Det borde inte råda någon tvekan om den grundsynen.

I övrigt betonade jag i inledningen av mitt anförande att när man tittar på Centerpartiets förslag, rätt genomgripande förslag, måste man ha en helhetssyn. Trots att vårt förslag ligger under ramen och jag i den här frågan skulle kunna ha ett yrkande har jag valt att inte ha det på grund av att det fordras en helhetssyn på hela förslaget.

Vi vill höja skattebasen till kommunerna. Vi vill myndigförklara de kommunala och landstingskommunala politikerna. Vi har en helt annan grundsyn än den som regeringspartierna står för.

Att jag begärde replik beror kanske framför allt på att Ulla Wester sade att Tullen är en fråga för regeringen. Det må så vara, men det vore då intressant att höra regeringens representant i kammaren i dag. Hur ser du på det här? Det är väl ändå att Tullens verksamhet radikalt har förändrats, från den fiskala sidan till en övervakningsfunktion. Det är kanske en sektor som är än viktigare än den tidigare sektorn när vi tittar på narkotikasmuggling, vapensmuggling, alkohol och liknande.

Då skulle jag gärna vilja höra: Delar Ulla Wester min syn att man bör kraftsamla inom det här området och kanske sammanföra Kustbevakningen, polisen och tullen till en kraftfull organisation som bekämpar det här? Och tänker Ulla Wester medverka till att regeringen fattar ett sådant beslut under våren?

Anf. 25 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Jag fick plötsligt en ny titel här i dag. Jag är inte regeringens representant. Möjligen är jag regeringspartiets, men det är väl en stor skillnad.

Det är bra att Jörgen Johansson å Centerns vägnar tar avstånd från det här med ekobrott. Det vet jag att ni gör. Men jag kan notera att ni inte precis har slitit ut mycket papper på att skriva om det i era motioner och särskilda yttranden. Det tycker jag är synd, för jag tycker att frågan är viktig och att den gott kan behandlas många gånger.

Vad jag gärna skulle vilja ha svar på beträffande den skattereform som ni föreslår är vad Centerpartiets kamrater i den så kallade alliansen säger om den. Det skulle vara intressant med en kommentar.

Vad gäller Tullverkets organisationstillhörighet kan man väga för och emot både det ena och det andra. Men vad jag tycker att Centerpartiet så tydligt gör både här och i det ni skriver är att ni bortser från Tullverkets gren Effektiv handel och hur pass viktig den faktiskt är.

Servicen till företagen är oerhört viktig. Handel över gränser fram och tillbaka måste ske både rättssäkert och smidigt på alla vis. Frågan är inte alls enkel. Ni skjutsar undan de viktiga uppgifterna för Tullverket som om klarering och deklarationer vore något på marginalen. Så är inte fallet. Visst kan man diskutera Tullverkets hemvist. Men jag är inte beredd att gå så långt som att göra det så enkelt för sig som Centerpartiet gör.

Anf. 26 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det har trots allt skett en radikal förändring sedan EU-medlemskapet vad gäller tullens arbetsuppgifter.

Givetvis ska servicen gentemot företagen och så vidare finnas kvar. Men vi kan konstatera att det skett en införsel av alkohol och av narkotika, och de senaste åren har det skett en stor införsel av illegala vapen. De används direkt i förråande syfte i samhället. Vi har fler väpnade rån i samhället. Den grova brottsligheten måste bekämpas vid gränserna för att man ska kunna nå full effektivitet. Vi måste som jag ser det kraftsamla för att nå de bästa möjliga resultaten.

Nu går jag över till en helt annan fråga som det förvånar mig att Ulla Wester inte tog upp i debatten. Det gäller det som skrivits den senaste veckan om skuldsanering och kronofogdemyndigheternas ökade insatser

på det området. Man redovisar 22 % ökning av antalet skuldsaneringsfall i Göteborg och Stockholm.

Jag ser allvarligt på det, eftersom regeringen lägger fram en budget som bygger på en ökad privat konsumtion. Blir det inte en ökad privat konsumtion går budgeten över styr. Samtidigt konstaterar vi att det ökade antalet skuldsaneringar beror på att människor konsumerar mera men gör det med lånta pengar som de sedan inte har råd att betala tillbaka.

Det är en ekvation som inte går ihop. Någon kommentar borde kanske fällas också på det här området.

Anf. 27 ULLA WESTER (s) replik:

Herr talman! Den kommentaren blir: Varför i hela fridens namn vill Centerpartiet skära ned 23 miljoner för kronofogdemyndigheterna? Hur ska de kunna klara sina arbetsuppgifter om problematiken är så stor? Det kan väl inte vara en bra åtgärd?

Vad gäller tullen har handeln ökat de senaste åren sedan EU-inträdet. De uppgifter som Tullverket har för Effektiv handel kanske ser anorlunda ut, men arbetsbördan är väldigt stor. Man kan se att Tullverket klarar båda grenarna på ett utomordentligt sätt. Om man ser utanför Sverige, Jörgen Johansson, är vårt svenska tullverk ett av de mest effektiva, för att inte säga världens mest effektiva tullverk.

Detta med organisationstillhörighet kanske man ska lyfta fram ur andra aspekter.

Anf. 28 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! När det gäller anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket har Ulla Wester gått igenom samarbetspartiernas förslag ganska utförligt varför jag inte tänker göra det. Jag tänker göra några kommentarer.

När det gäller Skatteverket har man nu sett resultatet av omorganisatior. Man har kunnat göra vissa effektivitetsvinster av en ny sammanhållen myndighet. Ändå har vi gett anslag som är motiverade av de förändrade lagregler som vi har fattat beslut om. Det gäller ROT-avdrag, förmånsrätten och så vidare och även kronofogdemyndigheterna.

Jag skulle vilja peka på någonting som Skatteverkets generaldirektör tog upp när han besökte skatteutskottet. Han bedömer att Skatteverket behöver mer pengar för att kunna förbättra den internationella skattekontrollen. Jag tror att han har väldigt rätt i sina påpekanden. Det är nödvändigt att vi också tar med oss det i det fortsatta budgetarbetet.

Jag noterar att Folkpartiet är det parti som föreslår klart mest pengar till Skatteverket i sitt budgetalternativ. Jag noterar också att övriga medlemmar av alliansen vill i varierande grad ge mindre pengar till Skatteverket. Det blir genast en fråga för alliansen hur man har tänkt sig detta.

Jag noterar också att alliansen i varierande grad räknar hem administrativa vinster av att man tar bort vissa skatter, minskar vissa skatter eller gör vissa omprioriteringar. Jag vill återigen påminna om det generaldirektören för Skatteverket sade när han besökte skatteutskottet. De effektivitetsvinster vi gör av att vi tar bort arvs- och gåvoskatten kan vi börja räkna hem tidigast år 2006. Det är någonting att tänka på när man väldigt snabbt och lätt tycker att man kan minska anslaget till Skatteverket för att

man tar bort den ena eller andra skatten. Det går kanske inte så där jättefort.

Skatteverket har att arbeta väldigt mycket med attityder. Jag tycker att det har gjort det på ett bra sätt i den ungdomsverksamhet som man startade för något år sedan och som fortfarande pågår. Debatten har väldigt mycket uppehållit sig kring attitydfrågor, skatteundandraganden och så vidare. Det handlar faktiskt om att kanske i ganska unga år föra in en diskussion om skatter och vad man kan få för skatter. Jag tycker att det är ett bra och viktigt arbete.

Någon frågade här om Folkpartiet har en sedelpress. Jag tror inte alls att Folkpartiet har någon sedelpress. Men jag vet vad det däremot har. Det har mycket dynamiska effekter och mycket luft i sina budgetförslag. Jag vill tro att Folkpartiet har ett ärligt uppsåt och faktiskt vill satsa mer på skattebrottsbekämpning, kanske i likhet med det generaldirektören har pekat på och det som jag nyligen sade här från talarstolen.

Det finns också en annan dimension i detta som Ulla Wester tog upp angående alliansens förslag till minskade anslag till Skatteverket. Hur ser man på de här i kammaren demokratiskt fattade besluten? Det är majoritetsbeslut som är fattade i kammaren som våra verk, myndigheter och andra har att verkställa.

Har vi demokratiskt fattade beslut i kammaren, är det då inte också vår skyldighet att i någon mening se till att det finns medel så att besluten kan verkställas? Jag tycker att det är en central och viktig fråga i den här debatten.

Per Landgren hade en mening i sitt särskilda yttrande som rör etiken och integriteten. Jag försökte snabbt att läsa igenom de övriga allianspartiernas särskilda yttranden. Jag tror nästan att Per Landgren snart får börja att ta repliker på sina egna kompisar och inte bara replik på oss i majoriteten i den här frågan. Jag ser inte att det står någonting om etik- och integritetsfrågor ens i alliansens särskilda yttranden.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 1 december)

5 § Beskattning av utomlands bosatta

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU9

Beskattning av utomlands bosatta (prop. 2004/05:1 delvis och prop. 2004/05:19).

Anf. 29 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ska kort introducera nästa ärende som ska debatteras – skatteutskottets betänkande SkU9, *Beskattning av utomlands bosatta*. Regeringen beslutade den 23 maj 2001 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av frågor beträffande särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Lagen skulle ses över i sin helhet. Dessutom skulle en fråga ses över som rörde skattskyldighet för utländska arrangö-

Prot. 2004/05:40
30 november

Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.

Beskattning av utomlands bosatta

rer av tillställningar i Sverige vid tillämpning av lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister.

Herr talman! Utredningen, som antog namnet SINK-utredningen, överlämnade i februari 2003 betänkandet *Beskattning av utomlands bosatta*, som har remissbehandlats. I betänkandet samordnas lagstiftning, och i konsekvens med detta gjordes också ändringar i budgetpropositionen för 2005.

Med detta överlåter jag nu till kammaren att debattera frågan.

Anf. 30 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! De fyra borgerliga partierna har i en flerpartimotion uttryckt att regeringens proposition i väsentliga delar är bra när det gäller särskild inkomstskatt och allmän inkomstskatt för utomlands bosatta.

Vi har dock en bärande invändning. Regeringens förslag när det gäller hur mycket av den samlade inkomsten som ska härröra från inkomster i Sverige för att man ska kunna göra så kallade personliga avdrag är 90 %. Vi är inte säkra på att Sverige kan vara säkert på att undgå kritik från den europeiska unionen om kravet på andelen svenska inkomster sätts så högt som 90 %.

En person som har en svensk inkomst som ligger på strax under 90 % av de totala inkomsterna kan riskera att inte få göra avdrag eller motsvarande någonstans – vare sig i Sverige eller i utlandet, herr talman!

Den utredning som föregick propositionen, SOU 2003:12, som var benämnd *Beskattning av utomlands bosatta*, föreslog att den andel som skulle krävas för att man skulle kunna göra personliga avdrag skulle stanna vid 75 %. Denna gräns har också tidigare rekommenderats av EG-kommissionen. Denna procentsats tillämpas också i vårt västra grannland Danmark.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till den gemensamma borgerliga reservationen, där vi föreslår att avdragsrätt ska inträda när andelen svenska inkomster uppgår till minst 75 % av de samlade inkomsterna.

Anf. 31 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp):

Herr talman! Det är inte lätt att komma efter Ulf Sjösten; då får man sänka talarstolen. Men det innebär inte att jag har lägre ambitioner än vad Ulf Sjösten har.

Vi går i dag i skattedebatten från stora frågor, som handlar om anslagen till våra samtliga myndigheter, till en något mindre fråga. Detta berör trots allt en ganska liten grupp. Men i den internationella värld som vi lever i är det mycket möjligt att den gruppen kommer att bli större. Från borgerligt håll är vi, precis som Ulf Sjösten var inne på, angelägna om att uppmuntra gränsövergångarna där människor jobbar i ett land och kanske bor i ett annat. Detta är inte minst viktigt i våra gränsregioner. Öresund nämns i den reservation som är skriven. Men också i den region som jag kommer ifrån, där vi har gränsen mellan Haparanda och Torneå, är det ganska vanligt att man arbetar i ett land och bor i ett annat.

Vi tycker därför att kravet på att de svenska inkomsterna ska vara 90 % för att man ska få göra så kallade personliga avdrag är lite väl högt. Den utredning som ligger till grund för propositionen föreslog att nivån skulle ligga på 75 %. Det stämmer också väl överens med den nivå som råder i exempelvis Danmark.

Av den anledningen har vi, trots att vi är positiva till själva propositionen, valt att skriva en reservation just vad gäller den biten. Det är också den reservationen, herr talman, som jag yrkar bifall till.

Anf. 32 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Beskattningen av utomlands bosatta är som vi hörde något som skatteutskottet och denna kammare kommer att fästa alltmer vikt vid, då Sverige och våra grannländer för varje år som går knyts allt närmare varandra.

Det måste vara ett mål att svensk arbetsmarknad så mycket som möjligt integreras med andra EU-länders. Det främjar nämligen tillväxt och välbefinnande samt minskar risken för konflikter i vår del av världen. Det är bland annat i ljuset av detta som betänkandet bör ses. Vi fyra borgerliga partier har, liksom den utredning som föregick propositionen, kommit fram till att den gräns som regeringen har valt att föreslå för när man ska få åtnjuta svenska personliga inkomstskatteavdrag är för hög. I stället för 90 %, som regeringen och majoriteten föreslår, borde den sättas till 75 %. Det enskilt starkaste argumentet för detta är förstås att det grannland som Sverige har störst utbyte med – Danmark – har den nivån. EG-kommissionen har också rekommenderat 75 %.

Handen på hjärtat, herr talman, krävs det kanske inte så mycket fantasi för att man ska kunna förstå varför Socialdemokraterna och stödpartierna nu har valt en högre siffra. Det gör man ganska ofta när det gäller beskattning. Lite retoriskt får jag ställa skatteuppbörd mot den här formen av integration, skatteuppbörd mot fri rörlighet och skatteuppbörd mot arbetskraftsutbyte och till och med flexibilitet.

I den motion som vi fyra borgerliga partier lämnade in med anledning av propositionen fanns ytterligare ett yrkande vid sidan om gränsdragningsförmågan för personliga inkomstskatteavdrag. Det yrkandet handlade också om inkomstbeskattning av utomlands bosatta. Utskottet har däremot ansett det rimligt att hänskjuta det yrkandet till socialförsäkringsutskottet. I vår motion beskrev vi hur utomlands stationerade svenskar beskattas, eller rättare sagt hur företag som behöver stationera medarbetare under en begränsad period utomlands beskattas. Ett företag som under en begränsad tid stationerar en medarbetare utomlands får betala arbetsgivaravgifter för alla omkostnader som man har för medarbetare. Man får till exempel betala arbetsgivaravgifter om man väljer att betala hyran för en utlandsstationerad medarbetare. Är inte det en nyhet, så säg?

Om ett litet verkstadsföretag från Sverige behöver stationera en medarbetare i Tokyo i fem månader för att han eller hon ska upprätta kontakter med kunder eller leverantörer så får företaget betala sociala avgifter för bostadskostnaderna. Alla vet att hyran redan utan svenska arbetsgivaravgifter är hög – för att inte säga väldigt hög – i Tokyo. Slutsatserna blir lite absurda. Jag säger *lite* för att inte vara så oförsonlig med mina kolleger på andra sidan.

Ordningen är kontraproduktiv. Alla svenska företag av tillräcklig storlek ser till att skapa juridiska personer i de här länderna för att undgå den i deras mening orimliga svenska beskattningen. Skatteobjektet är detsamma – den enskilda arbetstagen – även om skattesubjekten inte är desamma. Ändå anser utskottet att man med detta som förevändning kan skicka frågan till socialförsäkringsutskottet. Jag har i och för sig ingen

förhoppning om att vårt yrkande skulle ha nått större framgång hos majoriteten i det utskottet än vad det skulle ha gjort i skatteutskottet, men jag hade gärna sett att frågan hade diskuterats och behandlats av skatteutskottet som den skattefråga den är och med de konsekvenser den får för de små företag som har kontakter utomlands.

Den så kallade SINK-utredningen borde givetvis ha innefattat även ovanstående frågeställning, liksom propositionen som nu behandlas av riksdagen borde ha innefattat frågeställningen om utlandsstationerade. Det är oppositionen som i elfte timmen får göra majoriteten uppmärksam på detta, och då är det som vanligt för sent – i alla fall för den här gången. Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 33 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag vill för Centerpartiets del yrka bifall till den gemensamma borgerliga reservationen. Argumenten för den har redovisats väl här av tidigare talare.

Utskottsmajoritetens och regeringens förslag är bland annat att om en skattskyldig som är bosatt utomlands tjänar in 90 % eller mer av sin inkomst i Sverige ska beskattning kunna ske enligt inkomstskattelagen. När denna princip, 90 %, ska skrivas in som lagtext används i stället för konkreta sifferuppgifter uttrycket att inkomsten uteslutande eller så gott som uteslutande ska härröra från Sverige.

Vid närmare eftertanke tycker jag som lekman att detta inte är någon vidare bra formulering. En lagtext ska förvisso vara exakt avvägd, men den bör också vara så begriplig som möjligt och korrespondera med ord och begrepp såsom de faktiskt används i vårt språk av oss svenskar. Står det i lagen att inkomsten uteslutande eller så gott som uteslutande ska ha tjänats in i Sverige skulle jag, och de flesta andra tror jag, tolka det så att det handlar om 100 % eller kanske 99,9 % eller 99,5 %. Så tolkar jag den språkliga valören.

Herr talman! Jag har med förskräckelse provat denna formulering på den här kammaren. Om lagtextens formulering skulle användas består kammaren tyvärr uteslutande eller så gott som uteslutande av andra partier än Centerpartiet. Det gör lagtexten närmast demokratiskt tvivelaktig.

Jag tycker att man i framtiden bör hitta bättre uttryck i lagtexten än vad som kommer att beslutas om här i dag.

Anf. 34 MATS BERGLIND (s):

Herr talman! Alla medborgare ska uppfatta skattesystemet som rättvist och förståeligt. Dessutom ska man få veta vad skatterna ska användas till.

Men jag tror inte att det är en bra idé att utgå ifrån hur vi ska använda skatteintäkterna när det gäller den här lagstiftningen. De är nog inte av den arten att vi kan precisera att de ska gå till vård, skola eller omsorg.

Jag är inte heller riktigt säker på att det här betänkandet bygger på att medborgarna kommer att sätta sig in i det och känna att det är förståeligt och lättbegripligt. Det berör inte speciellt många i Sverige.

Däremot tror jag att man kan se hela det här betänkandet ur ett rättviseperspektiv. Vi blir mer och mer internationaliserade. Vi är med i EU, men alla är inte lika övertygade om hur bra det är. Jag tycker att det är alldeles utmärkt, men det gör inte alla. Det finns en viss misstänksamhet

inför hur EU-utvecklingen och EU-samarbetet kommer att kunna utnyttjas av andra när det gäller den fria rörligheten där man kan bo i ett land och jobba i ett annat. Det finns en oro. Jag tror att vi ska vara tydliga och tala om att detta är en del av det. Bor man utomlands och arbetar i Sverige ska man också betala en skatt som är rimlig i förhållande till vad vi övriga gör som bor och verkar i Sverige. Det ska inte kännas som om andra utnyttjar vårt system.

Jag tror att det är bra att hela det här systemet bygger på detta att man tar ett genomsnitt av kommunalskatten. Eftersom man inte bor i en kommun kan man inte ta den skatten, utan man tar ett genomsnitt. Jag tycker att det bör uppfattas som ganska rättvist.

Jag tror också att det kommer att uppfattas som rättvist eftersom det finns ett eget ansvar. Om det inte finns någon som betalar in skatten åt mig, har jag ett eget ansvar för att betala min skatt här i Sverige om jag jobbar här. Jag tror att alla kommer att förstå det och känna att det kan vara rimligt.

Sedan har vi nivån på 90 % för att få göra de här avdragen. Utredningen och de borgerliga partierna har föreslagit en nivå på 75 %. Jag tror att det även här finns en viss rättvisetanke, en viss rättvisekänsla, som man ska bygga detta på. Vi ska försöka hitta ett system som blir så lika som möjligt både för dem som bor i ett annat land och jobbar här och för dem som bor här och jobbar här. Då är nivån på 90 % ganska rimlig. Jag vill inte påstå att en nivå på 75 % är orimlig, men jag tror att man ska ligga så nära de svenska normerna som möjligt. Framför allt ska man inte kunna pendla mellan de olika systemen.

Därför vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Som avslutning vill jag säga att det finns en uppfattning hos många medborgare att politiker käbblar så mycket. De undrar varför man inte hjälps åt och har en enhetlig syn på saker. Alla säger att det här är ett bra lagförslag som man ställer upp på, men på något sätt måste man hitta något lite där man kan göra en avvikelse. De borgerliga partierna vill visa att de vill ta ut en lägre skatt. Jag tycker att det är synd. Det här är en principiellt viktig fråga. Den berör som sagt var inte så många, men man kommer att uppmärksamma hur vi hanterar den.

I reservationen skriver reservanterna att de inte är säkra på att 90 % är bra. Men ni är säkra på att 90 % inte är bra. Jag har tyvärr glömt bort vem det var, men någon av debattörerna sade: Tänk om man hamnar precis under 90 %. Då får man inte möjlighet att göra det här avdraget. Nej, men tänk om man hamnar precis under 75 % då. Då har man inte heller någon möjlighet att göra avdrag. Så är det ju alltid när det gäller regler. Så fort det finns ett streck som man hamnar över eller under, får det konsekvenser. Det har inte med reservationen till den socialdemokratiska regeringens förslag att göra. Det handlar alltid om det. Om det finns en gräns på 50 kilometer i timmen och man kör 52 så är det för fort. Är man under 90 % får man inte göra de här avdragen enligt det här skatteavtalet. Skulle man hamna under 75 % har man inte heller rätt att göra dessa avdrag enligt den borgerliga reservationen. Logiken är måttlig.

Anf. 35 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Nej, logiken är inte alls måttlig, utan vi följer den logik som till exempel Danmark tillämpar. Det är en gränsproblematik som finns där och som majoriteten inte alls adresserar sig till.

Det sades också lite raljant att det handlar om ifall man ligger några procent över eller under. Nej, det handlar inte om bara några procent utan om 15 %.

Det är också så att ju längre ned man kommer, desto större blir förståelsen för den här typen av lösningar. Det handlar inte heller bara om att man bor utomlands och jobbar hemma, utan man kan ha arbetsgivare hemma men jobba och bo utomlands. Den som gör det kan under vissa förutsättningar tycka att det är bättre att beskattas enligt inkomstskattelagen än enligt Sink, lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Vi hörde alldeles nyss att EU är bra, att integrationen och arbetskraftsutbytet ska öka och att den fria rörligheten och flexibiliteten ska främjas. Ni drar då på er sådana misstankar som vi har om att det så att säga är fiskus som är ute och fiskar och vill ha ut maximalt av medborgarna och andra skatteobjekt.

Min fråga är då: Tror du att en avdragsrätt som inträder vid nivån 90 % förbättrar eller försämrar integrationen eller ökar eller minskar den fria rörligheten? Ökar eller minskar den arbetskraftsutbytet?

Anf. 36 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Jag avslutade utifrån ett perspektiv att det hos många finns en misstro mot politiker för att de bara käbblar och tredskas. Det uppkommer också en uppenbar risk för en sådan misstro när till exempel en debattör inte lyssnar på de inlägg som görs.

Jag började med att säga att det här lagförslaget inte är av den arten att vi behöver förklara vad alla olika skatteintäkter ska gå till, för det är inte fråga om så stora summor att det behöver specificeras vart de ska gå. Sedan får jag i repliken höra att förslaget är motiverat av fiskala skäl.

Jag tycker att politikerjobbet får en dålig klang när man använder argument på det sättet. Det som jag anför är inte fiskala skäl, att få in så mycket pengar som möjligt, utan att ordningen ska uppfattas som så likvärdig och rättvis som möjligt för den som bor utomlands och arbetar i Sverige. Man ska betala skatt på samma villkor men också ha de olika avdragsmöjligheter som vi har i vårt skattesystem. Jag har sagt att dessa möjligheter ska vara så lika som möjligt. Om nivån ligger på 90 % eller på 75 % kommer inte att vara det minsta avgörande för hur vi klarar integrationen eller för hur stort arbetskraftsutbyte vi kommer att få mellan olika länder. Det avgörande är hur attraktivt det är att arbeta i Sverige.

Anf. 37 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att det stora problemet för oss politiker – och jag riktar mig då naturligtvis också till Mats Berglind – är när vi själva säger att vi käbblar. Jag käbblar inte utan försöker att bedriva en saklig debatt. Sådana här självutlämnande recensioner av den egna debatten tycker jag bara är konstiga. Jag kan inte förstå dem.

Jag har inte på något sätt försökt ifrågasätta att du skulle ha försökt specificera hur skatterna från Sink skulle gå till vård, skola och omsorg, som du sade. Jag talade om att det gällde fiskus, hur man får in skattepengarna. Ni brukar ändå rent generellt lägga er på nivåer som ligger mer åt det hållet än åt det andra hållet. Det är väl inte ofint att säga att den höga skattekvoten är något som ni värnar. Ni vill naturligtvis också rättvist fördela skattemedlen, och det kan ju hedra er, men frågan var om detta främjar det som du var så positiv till: integration, EU och fri rörlighet. Då blir argumentet för att lägga sig på den höga nivån att man skulle vara avundsjuk hemmavid.

Det kokar ned till detta, och jag tycker att det inte håller. Vi lever, som du sade, i en ny och internationaliserad tid, och då ska vi väl för allt i världen i vår skattelagstiftning också lägga oss på ett sådant sätt att det i det här fallet motsvarar Danmarks förhållanden och även stimulerar integration, fri rörlighet, flexibilitet och arbetskraftsutbyte. Jag tycker att det är solklart. Det är en klart logisk argumentering utan något fel. Det är inte fråga om något politiskt käbbel, utan jag vill i stället ha raka svar.

Anf. 38 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Det som jag reagerade på var att jag inledningsvis så tydligt hade sagt att det här lagförslaget inte har tillkommit för att ta in så mycket skattepengar som möjligt. Sedan får jag i repliken höra att det är en fiskal fråga, som bara handlar om att ta in så mycket skatt som möjligt.

Nej, jag kallar det inte avundsjuka, för det har en dålig klang och vibrationer som jag inte ställer upp på. Jag tror faktiskt inte att det är det som det handlar om, men det finns en rättvisetanke hos många människor om att vi ska behandlas lika. Jag tror att det är en bra idé att man även om man bor i ett annat land och jobbar i Sverige ska behandlas så lika som möjligt. Det handlar kanske inte minst om lönesättning, som är ett väldigt aktuellt ämne just nu, men den frågan ska vi ju inte debattera här.

Nej, jag tror att det här är ett bra förslag, som får en förankring hos medborgarna. Jag tror att det här kommer att fungera, och jag tror inte att det kommer att försämra arbetsmarknaden inom till exempel EU.

Anf. 39 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det är bra ju mer vi kan vara överens när vi fattar beslut i Sverige, men ibland är vi inte det. Jag håller med om att vi här är överens om principerna. Sedan är det inte en obetydlig eller så gott som obetydlig skillnad mellan att lägga sig på 90 % eller på 75 % nivå. Om vi ser det ur individernas synpunkt har det relevans om man ligger i det inkomstskiktet med sin andel av inkomsterna från Sverige.

Då tycker jag att argumentationen bör vara att nivån 75 % är ett bättre förslag. Men det kan vi i lugn och ro diskutera och acceptera att vi har olika syn på detta. Jag tycker inte att vi har käbblat.

Jag vill fråga Mats Berglind om en sak i den här lagtexten, som jag rätt nyligen kom att tänka på. Låter inte formuleringen ”uteslutande” eller ”så gott som uteslutande” snarare som 100 % och inte som 90 %?

Anf. 40 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Det är en skillnad i tonläge i den här replikrundan. Låt oss nu fundera. Jag hoppas på att en riksdagsmajoritet röstar igenom förslaget om nivån 90 %, men man ska också vara öppen för att det kan visa sig att detta beslut har negativa konsekvenser. Jag tror inte det i dag, men man ska alltid vara öppen för att det kan komma fram nya fakta och inträffa nya saker. Det är inte mycket vi vet om skattesystemet i framtiden. Det enda vi säkert vet är att det inte kommer att vara som det är i dag. Det kommer alltid att behöva förändras. Översyner och justeringar kommer alltid att behöva göras. Skulle det inträffa i det här fallet tycker jag att vi ska gå in i en öppen dialog om detta för att se om något behöver göras. Men vi ska nog först se hurdan utfallet blir innan vi drar alltför stora växlar på de olika förslagen.

När det gäller lagtext känner jag mig – det ska jag ärligt erkänna – ute på lite skakig mark. Jag tycker att en lagtext ska vara så tydlig som möjligt. Även här finns det anledning att justera. Jag är helt öppen för din linje att det ska vara klart och tydligt så det inte blir tolkningsproblem när det sedan så småningom ska tolkas.

Anf. 41 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tackar för synpunkterna. Om riksdagen i dag inte röstar på 75-procentsalternativet, vilket jag hoppas, tar jag vara på Mats öppning i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

6 § Mervärdesskatt vid omsättning av gas och el, m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU10
Mervärdesskatt vid omsättning av gas och el, m.m. (prop. 2004/05:15).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

7 § Genomförande av ändringar i moder- och dotterbolagsdirektivet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU13
Genomförande av ändringar i moder- och dotterbolagsdirektivet (prop. 2004/05:27).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU15
Utökade möjligheter till överföring av periodiseringsfonder och expansionsfond, m.m. (prop. 2004/05:32).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

9 § Invandrare och flyktingar

*Invandrare och
flyktingar*

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU2
Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar (prop. 2004/05:1 delvis och skr. 2003/04:53).

Anf. 42 Förste vice talman PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Migrations- och asylpolitiken i Sverige har enligt vår uppfattning misslyckats. Vi har haft en positiv attityd. Vi har försökt vara snälla, humana och mycket välvilliga för att åstadkomma en väl fungerande asyl- och migrationspolitik. Men tyvärr har detta inte lyckats. I stället har migrationspolitiken i Sverige tenderat att bli brutal, grym och inhuman. Den har dessutom blivit mycket dyrbar för skattebetalarna. Den har skapat motsättningar i samhället. Det är bara att konstatera att av dem som får stanna i Sverige med nuvarande migrationspolitik är det ganska få som har de reella flyktingskälerna. Vi har relativt många som kommer genom återförening av kärnfamiljer, medan av dem som får stanna av humanitära skäl, som utgör nästan hälften, har 80 % förvärvat dessa humanitära skäl i Sverige genom att må mycket psykiskt dåligt under en lång, påfrestande och osäker asylprocess.

Riksrevisionen kom nyligen med en rapport om Migrationsverket. Den visar på en mycket tydlig kritik från Riksrevisionen av sättet att hantera migrationspolitiken. Det handlar om långa dyrbara tidsutdräkter som innebär en långvarig asylprocess och därmed höga kostnader såväl mänskligt som i ekonomiska termer. Det handlar även om höga kostnader för människor boende i förläggningar medan tiden löper i den långa asylprocessen som tar mycket stora resurser i anspråk.

Vi vill försöka höja anslagen till Migrationsverket samtidigt som vi tycker att Migrationsverket skulle få större förutsättningar att självständigt kunna disponera sina anslag. Vi tycker att man måste upprätthålla kravet på ett avgörande i asylprocessen inom sex månader, när det gäller barn ännu kortare tid, kanske ned till tre månader. Friheten att använda resurserna inom Migrationsverket kunde bli mer effektiv. Samtidigt finns det anledning att titta igenom Riksrevisionens bitvis ganska fräna kritik av Migrationsverkets hantering av processen. Man är för slapp i vissa delar när det gäller att upprätthålla kraven på snabba svar från myndigheter och enskilda personer. Därmed åsamkar man människor onödigt lidande och dessutom höga kostnader för statskassan.

Vi gör också bedömningen att integrationsmyndigheten inte har lyckats särskilt väl. Vi tycker därför att delar av den myndigheten bör överföras till Migrationsverket. Integrationsverket som en särskild myndighet bör försvinna.

Vi har tidigare i denna kammare argumenterat för en ny mer rättssäker instansordning i asylprocessen. Det handlar om att få ett ordentligt fungerande tvåpartsförhållande. Det ska finnas muntlighet och vara domstolsliknande former för detta. Ett ytterligare krav är naturligtvis att vi får en snabbare ordning som inte ger så långa väntetider i asylprocessen och skapar så oerhört många humanitära katastrofer för enskilda människor samtidigt som det kostar statskassan stora belopp och också skapar motsättningar i samhället.

Vi tycker att regeringsunderlaget – då inkluderar jag samtliga tre partier – har visat en betydande oförmåga att komma fram i den här processen. Vi tycker att man har anledning att försöka komma fram snabbare. Vi tror att man måste ha någon form av särskild domstol inom det allmänna domstolsväsendets ram som skapar en snabb prövning utan att för den skull hota rättssäkerheten eller skapa stora problem inom förvaltningsdomstolarna för andra ärendetyper.

Herr talman! Vi moderater står fast vid samtliga reservationer i betänkandet som är undertecknade av oss, men enligt vår tradition yrkar vi bifall endast till den första som vi har undertecknat, i detta fall reservation nr 3.

Anf. 43 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! Det finns få områden inom politiken där så stora förändringar behövs som inom flykting-, migrations- och integrationspolitiken. Det är inte bara hela asylprocessen som måste göras om, utan också själva asylmottagningen. Migrationsverket fungerar helt undermåligt, som vi redan vet. Men också asylpolitiken och migrationspolitiken måste förändras. Vi måste få en effektivare, mer rättssäker, humanare, öppnare och tydligare migrations- och asylpolitik.

Om allt detta kunde vi prata i många timmar. Jag ska ägna de här minuterna åt att uppmärksamma tre stora grupper som är de som drabbas värst av den oreda och den politik vi har i dag. Det är dem jag kallar det glömda, och ofta det gömda, Sverige.

I dag finns det faktiskt tiotusentals i vårt land som lever i en obeskrivlig utsatthet. Många av dessa människor finns inte ens officiellt. De är icke existerande fast de finns runtom i Sverige. För dessa grupper måste vi få en lösning. Vi inom Folkpartiet har lösningar.

Den första av dessa grupper är den vi kallar för de oavvisningsbara. Det är kanske 10 000 människor som har fått avvisningsbeslut som inte kan verkställas. Dessa människor finns. Jag har träffat en hel del av dem. De har varit fem sex år i Sverige. Deras öde är helt ovisst. Det här får inte fortsätta. Det är antagligen bland det värsta vi kan tänka oss. Konsekvenserna känner vi till: apatiska barn, apatiska och förstörda människor. Oavsett om de stannar eller om vi lyckas avvisa dem är de spillror av de människor som kom till Sverige.

Till dessa människor vill vi ge en möjlighet att stanna i Sverige om avvisningen inte har kunnat effektueras efter två år. Det här är ett nytt förslag från Folkpartiets sida. Det är det första förslaget i vår motion om asylpolitiken, och det syftar till att lösa detta oerhörda problem. Låt dessa människor stanna! Ingen ska få vänta mer än två år på avvisningen. Har två år gått ska det inte gå att avvisa den personen. Då får den personen stanna.

Sedan har vi de gömda flyktingarna – en mycket svår fråga. Det är människor som trotsar lagen. Då tänker man: Ska man ge dessa människor en chans? Är det inte att bejaka att man trotsar lagen? Det kan så vara. Samtidigt har vi funderat som så att om dessa människor utsätter sig för det liv som det innebär att leva som icke existerande människor i Sverige måste de ha utomordentligt starka skäl för att vilja stanna. Det vill vi också bejaka.

Det här är inte lätt. Vi står inför en konflikt. I den konflikten säger vi: Låt dessa människor stanna i Sverige! Gör det som en amnesti, en gång, i samband med att vi lägger om hela asylprocessen! Låt dem den 1 januari 2006 stanna i Sverige, bli lagliga och leva normala liv!

Jag har träffat dessa människor, och det har säkerligen ni också. Vi kan inte nonchalera dem.

Den tredje gruppen jag vill uppmärksamma – som är den största, den som ingen pratar om, den som regeringen inte har nämnt någonstans – är de illegala invandrarna. Hur många de är vet vi inte. Uppskattningar säger mellan 20 000 och 50 000 människor. Jag känner en hel del; säkerligen gör ni också det. Dessa människor har bott i Sverige tre, fyra, fem eller tio år. Några har fått körkort; några har köpt lägenhet. Det är otroligt – ett helt liv i skuggan av det legala Sverige! Det är en situation som vi inte kan acceptera längre.

I andra länder, till exempel Spanien och Förenta staterna, har illegala invandrare legaliserats då och då. Jag tycker att det är bra och viktigt. Dessa människor finns. Dessa människor arbetar hos oss. Dessa människor är nyttiga. Låt oss erkänna den verkligheten! Låt dessa människor stanna!

Vi i Folkpartiet har en väg för dessa människor. Vi bejakar arbetskraftsinvandring också från länder utanför den europeiska unionen. Vi säger att alla får komma hit och under tre månader söka jobb. De flesta av de människor jag pratar om har redan jobb. Låt dem visa det! Låt dem visa att de är nyttiga, och låt dem stanna som arbetskraftsinvandrare! Vi kan inte längre blunda inför dessa öden.

För att göra de här stora förändringarna, för att få en humanitär och öppen flykting- och migrationspolitik, måste vi tro på en sak: att vi har en integrationspolitik som fungerar, att de människor som kommer till oss inte kommer att bli en belastning, bidragstagare inlåsta i dessa miljonprogramsområden där så få arbetar och så många står och väntar.

Det är förklaringen till regeringens politik vad gäller flyktingar och invandrare. De vill inte ha fler. De gör allt möjligt för att stoppa människorna, för de har en integrationspolitik som inte fungerar. Resultaten ser vi överallt i Sverige. I stora städer, i mindre städer, överallt finns ett utanförskap som är obeskrivligt. Det är därför regeringen fruktar människorna.

Det gör inte vi. Vi har en politik för att integrera och nyttiggöra människor. Vi har en helt annorlunda integrationspolitik som vi har redovisat i en mycket omfattande integrationsmotion. På basis av den säger vi: Låt de gömda flyktingarna stanna! Låt de illegala invandrarna bli legala och arbeta i Sverige! Låt dem som inte kan avvisas stanna i Sverige!

Vi kan göra detta land mänskligare. Låt oss göra det!

Anf. 44 SVEN BRUS (kd):

Herr talman! Det är inte nödvändigt eller ens önskvärt att vi i denna kammare ska vara eniga om alla politiska frågor. Debatt och åsiktsskillnader ska finnas. Det hör till demokratin, och det utvecklar politiken på ett konstruktivt sätt. Men det finns faktiskt ett politikområde där det kan ligga ett speciellt värde i en bred samsyn, ett slags borgfred, om man vill kalla det så, mellan partierna. Det gäller det område vi debatterar här i dag.

Alla vi som arbetar med flyktingpolitik till vardags vet vilken laddning denna har hos många människor i vårt samhälle. Få frågor rör upp så mycket känslor. Senast i går fick jag ett par telefonsamtal som vart för sig representerade diametralt motsatta bilder av politikområdet – å ena sidan en förtvivlan över det man ser som en hårdnande praxis i asylärenden, å andra sidan närmast en idiotförklaring för att jag inte inser vilket utbrett ifrågasättande det finns i samhället.

Man kan se två hotbilder mot den generösa men också rättssäkra asylpolitik vi kristdemokrater vill stå upp för. Det ena är den hårdnande praxis som många iakttagare ändå är överens om har inträtt i dag. Det andra allvarliga hotet är en sviktande folklig förankring och uppslutning kring politiken. Jag tror att det senare är nödvändigt att upprätthålla om vi ska kunna hålla rent från suspekta politiska krafter i vårt samhälle.

Mot den här bakgrunden är jag förvånad över regeringens politik på området. Jag kan inte tänka mig annat än att det ansvariga statsrådet Barbro Holmberg håller med mig om behovet av en bred uppslutning kring asylpolitiken och att detta område väcker starka känslor hos många – skiftande känslor, förvisso, men ofta starka, som sagt. Hur kan det då komma sig att regeringen så flagrant bortser från fattade riksdagsbeslut och segar på frågor som till exempel instansordningen och de ensamkommande barnens situation? Hur kan det komma sig att regeringen är så okänslig och så ljumt intresserad av att hitta breda uppgörelser och lösningar? Nu ser vi hur förslag efter förslag får en riksdagsmajoritet emot sig. Det är häpnadsväckande och oroväckande.

Herr talman! Det betänkande vi debatterar i dag innehåller en rad viktiga punkter. Det handlar om återkommande kritik mot regeringens politik. Vi känner igen det mesta, dessvärre. Men jag väljer att använda merparten av min talartid till att belysa situationen för dem som kanske är mest utsatta i asylprocessen, nämligen barnen.

Redan 1997 fick vi en portalparagraf i utlänningslagen som innebär att man i alla ärenden som rör barn ska se till barnets bästa. Man ska ta särskild hänsyn till barnets hälsa och möjligheter till utveckling. Handläggare och beslutsfattare ska, enkelt uttryckt, ta på sig barnglasögonen. Det låter bra, men i lagens förarbeten finns ett slags oroande förbehåll om hänsyn till andra samhällsintressen. Det kan gälla vårt gemensamma intresse av att reglera invandringen. Vi kristdemokrater är rädda för att

förbehållet på det här området kan leda bort från portalparagrafens anda om särskild hänsyn till barnets bästa. Barns bästa kan knappast villkoras eller snävas in.

Enligt utlänningslagen har barn rätt att komma till tals i asylutredningarna. Nu finns det undersökningar som visar att det inte fungerar så fullt ut. Här får inte finnas någon toleransnivå för att göra fel. Det är små och utsatta människor det handlar om. Besluten är avgöranden för barnets hela framtid och kan bokstavligen handla om liv eller död. Därför måste man utforma metoder som fångar upp barnets berättelse och barnets rätt. Huvudregeln ska vara att barnet ska höras om sina egna asylskäl. Om det av någon anledning inte är lämpligt i det enskilda fallet måste man vara ytterst noggrann i sitt hörande av vårdnadshavaren.

Det är bra att det förslag som Utlänningslagskommittén har lagt fram innebär en ytterligare betoning på att höra och ta hänsyn till barns egna asylskäl. I kommitténs förslag sägs också att ribban för humanitära skäl ska sänkas i ärenden där barn förekommer. Så måste det också bli i den praxis som ska utvecklas. Vi menar också att det behövs mer forskning i flyktingrätt med betoning på barnfrågor, just för att öka rättssäkerheten och tryggheten för barn som söker asyl. Vi måste ständigt se till att barnkonventionen är vägledande för alla beslut som rör barn i asylprocessen.

Herr talman! Frågan om de ensamkommande barnens situation är ett trist exempel på den tröga och närmast valhända hantering regeringen visar prov på. Det är drygt två år sedan den dåvarande ministern viftade bort ett förslag med hänvisning till att det blir för dyrt. Kan vi sätta olika prislappar på svenskfödda barn och andra barn som söker sig hit? Knappast enligt min uppfattning. Tydligt enligt regeringens hantering.

Förra året sökte 561 ensamkommande barn asyl i Sverige. Antalet har ökat de senaste åren. I juni 2002 kom alltså Migrationsverket och Socialstyrelsen med en rapport som föreslog ett förbättrat mottagande av de ensamkommande barnen. En del förbättringar har genomförts i processen. Det medges. Men fördelningen av ansvaret mellan stat och kommun har ännu inte fått någon lösning. Nu ska den arbetsgrupp inom Regeringskansliet som enligt uppgift har tillsatts komma med ett förslag i november. Det är den sista november i dag. Det är alltså hög tid, och det har det faktiskt varit väldigt länge i den här frågan – alltför länge för de barn som ingen har fastställt ansvaret för.

De ensamkommande barnen tillhör kanske de mest oskyddade, och många har hemska erfarenheter med sig i bagaget. Det har förekommit allvarliga självmordsförsök bland de här barnen, liksom att barn helt enkelt försvunnit ut i en okänd verklighet. Det är naturligtvis fullständigt oacceptabelt. Det kan inte accepteras för några barn och naturligtvis inte heller för dessa.

Vi kristdemokrater stöder Barnombudsmannens förslag att ensamkommande barn ska få en företrädare utsedd inom 24 timmar efter ankomsten till Sverige. Barnet måste vara synligt från början och får aldrig någonsin tappas bort i processen.

Herr talman! Utskottets majoritet menar att vi nu måste komma till beslut om ansvaret för de här barnen. Jag är glad att vi har en sådan majoritet i det här betänkandet. Samtliga partier utom Socialdemokraterna menar att det i första hand ska slås fast att kommunerna har ansvaret för mottagandet. Det bör regeringen snarast komma med ett förslag till.

Prot. 2004/05:40
30 november

*Invandrare och
flyktingar*

Till sist, herr talman, uttrycks kritiken mot regeringens asylpolitik av alltfler och blir allt hårdare. Senast i raden är det Riksrevisionen som tar upp de långa handläggningstiderna. Riksdagens majoritet kommer allt oftare till andra slutsatser än regeringen. Jag vill fråga Barbro Holmberg här i dag om det inte är dags för regeringen att regera lite mindre och reagera lite mer på det här området, dags att lyssna, samtala och finna en bredare samsyn än som är fallet i dag. Det vore bra för politiken. Det vore bra för de drabbade människorna och för hela samhällsklimatet.

Herr talman! Jag står självfallet bakom alla våra reservationer men yrkar här bifall till reservation nr 20.

Anf. 45 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! År 1948 antogs den universella deklARATIONEN om mänskliga rättigheter. I den finns artikel 14 som säger att var och en har rätt att söka och få en fristad från förföljelse i andra länder. För att definiera vad en flykting är tillkom Genèvekonventionen och andra internationella konventioner som reglerar vad som till exempel är tortyr. Det är alltså en mänsklig rättighet att söka och få fristad i Sverige.

De flesta av oss brukar anse att mänskliga rättigheter inte ska kunna kompromissas eller förhandlas bort. I dag vet vi att det dagligen kompromissas med det som kallas mänskliga rättigheter i just deklARATIONEN om mänskliga rättigheter. Det kompromissas när EU bidrar till att bygga murar med taggtråd i Marocko för att hindra människor att använda sig av artikel 14. Mänskliga rättigheter förhandlas bort varje dag när människor i köerna till incheckningsdiskar världen över förhindras att återopa artikel 14 i deklARATIONEN om mänskliga rättigheter. De förhindras genom det ekonomiska ansvar som EU-länderna, däribland Sverige, ålagt flygbolagen, det vill säga transportörerna.

Samtliga partier i den här riksdagen har, vid olika tillfällen, kompromissat med mänskliga rättigheter. Det gjordes till exempel 1944 då samlingsregeringen – Socialdemokraterna, Folkpartiet, Högern och Bondeförbundet – skickade tillbaka 3 000 ryska krigsfångar till Sovjetunionen trots att man visste att det var förenat med dödsstraff att desertera från den ryska armén och att de flesta skulle avrättas, vilket också skedde.

Man gjorde det för att man kompromissade med de mänskliga rättigheterna och gav efter för Sovjetunionens tryck på den samlingsregering som då styrde i Sverige. Man var orolig i Sverige för att handeln med den kommunistiska regimen i Sovjet skulle äventyras och för att de goda diplomatiska förbindelser man hade med Sovjetkommunisterna skulle upphöra. Och, herr talman, man gör det i dag när man vägrar att öppna arkiven för att kunna utröna om vi i dag kan lära oss något av de misstag som samlingsregeringen gjorde 1944 vad gäller flyktingpolitiken.

Herr talman! För varje år ökar antalet flyktingar i världen. Och varje år ökar de inkomster som Sverige som nation får för försäljningen av krigsmateriel och vapen till krigförande länder. Man skulle så där mellan tummen och pekfingret kunna säga att skatteintäkterna täcker kostnaderna och utgifterna för mottagandet av asylsökande i Sverige. Då har jag inte räknat in det mänskliga lidandet på svenska statens utgiftssida.

De flesta tar dock sin tillflykt till närområdet – vi har ju varit noga med att skicka ut så kallade signaler om att det inte är någon idé att söka asyl i EU-området eller i Sverige. Sverige måste ha varit bäst på att

skicka ut signaler, för här får endast 8 % av alla som söker uppehållstillstånd bifall av Migrationsverket. Ytterligare några procent får stanna när Utlänningsnämnden har sagt sitt. Men 85–90 % får avslag. Det ska jämföras med snittsiffran inom EU som ligger på mellan 15 och 20 % och med Kanada som beviljar över 50 % uppehållstillstånd med stöd av Genèvekonventionen. Om det fortsätter så här kommer inte någon asylsökande att få stanna vid årsskiftet 2005/06. Barbro Holmberg och jag ska diskutera detta vidare på fredag i en interpellationsdebatt.

Herr talman! Den 1 januari 2006 kommer vi att få en ny instans- och processordning. Den kommer inte att lösa alla problem, men den kommer att öka rättssäkerheten i den svenska asylprocessen. Då kommer det att vara förvaltningsdomstolarna som tolkar lagen, inte något regleringsbrev från regeringen eller beslut om att irakier eller somalier läggs på hög i väntan på att olika krig ska ta slut så att vi kan skicka tillbaka alla dessa krigssargade människor med hjälp av organisationer som IOM som mutar sig fram.

Ett stort problem är de ärendebalanser som vi i dag ser och som måste försvinna när ärendena förs över till förvaltningsdomstolar. Det är ett problem som måste lösas, och det har också lagts fram olika förslag till lösningar. Där en del partier har föreslagit en nollställning av balansen i olika skepnader har regeringen föreslagit att man ska avskaffa möjligheten till ny ansökan, det vill säga möjligheten för en flykting att i en icke rättssäker process kunna få sin sak prövad om det tillkommit nya omständigheter.

Ofta har de nya omständigheterna tillkommit under den långa väntetiden i Sverige. Människor bryts ned, och det mest traumatiska, för oss som slipper utsättas för denna prövning, är att se de apatiska barnen. Vad som också är traumatiskt är att höra och se hur de ansvariga försöker att skjuta över skulden på föräldrarna. Jag vet inte hur många gånger jag har hört från ansvariga på Migrationsverket och över huvud taget i denna process att det är föräldrarna som tvingar barnen att lägga sig i sängarna.

Låt mig en gång för alla säga att gemensamt för de barn jag har träffat är att de har egna asylskäl som inte någon under asylprocessen brytt sig om att undersöka eller ta hänsyn till. I stället hävdar man att det är bäst för barnen att vara tillsammans med föräldrarna när dessa ska utvisas, att Sverige inte har råd och att vår ekonomi går före vad som är bäst för barnen.

Eller vad sägs, herr talman, om den familj från ett afrikanskt land på två vuxna och tre barn, och dessvärre är detta inte ett enskilt ärende utan jag tar det som ett exempel på många liknande familjer enligt Riksförbundet för hivpositiva. Mamman har hiv/aids och dör inom en månad om hon inte får bromsmediciner. Pappan är hivpositiv och har också hepatit C. Han lever högst ett år utan bromsmediciner. Alla barnen är friska. Familjen har varit här i fem år, och barnen talar inte något annat språk än svenska. De är fem, nio och tio år gamla.

Eftersom det är förenat med dödsdom om föräldrarna skriver under passansökningar har de hittills vägrat att sätta sina namn på dokumenten. Skickas de tillbaka är det ju till en säker död. Och eftersom de inte skriver under passhandlingarna medverkar de inte till att skickas tillbaka till det afrikanska landet, och deras dagpenning har därför sänkts från 61 kr

per dag till 42 kr per dag. Är det humant? Är det generöst? Är det solidariskt?

Herr talman! Ett antal kvinnor i asylprocessen har flytt från så kallat hedersrelaterat våld. De flesta får avslag på sina ansökningar. Migrationsverket och Utlänningsnämnden hänvisar visserligen till att alla ansökningar ska behandlas individuellt, men sedan avslår man dessa kvinnors asylskäl med att man generellt inte tror att det ser ut så i Serbien eller Irak. Man hänvisar till kvinnohus. Det kan vara okunnighet, vilket jag vägrar att tro. Eftersom jag kan få fram informationen borde också dessa myndigheter kunna få det – om de vill. Det finns kvinnohus i irakiska Kurdistan – det är helt rätt. Men den som tar sin tillflykt till ett kvinnohus kan aldrig lämna det eftersom den som hotar kvinnorna och deras döttrar med så kallat hedersrelaterat våld finns kvar i samhället. Visst har lagarna ändrats i irakiska Kurdistan, och det ska den regeringen ha all heder för, men det räcker inte med lagar. I Sverige är det till exempel förbjudet att mörda kvinnor, och trots det slås 66 kvinnor ihjäl varje år av sina svenska män. Är det att se kvinnors asylskäl? Är det att följa Genèvekonventionen?

Herr talman! Riksrevisionen har granskat asylprocessen, och i dagarna kom deras rapport. Den är en svidande kritik mot Migrationsverket och regeringen. Men den är också en förklaring till det som jag och Kalle Larsson har känt och sett när vi har besökt förläggningar, nämligen att mottagandet av de asylsökande kraftigt har försämrats. Förklaringen är att Migrationsverket, enligt Riksrevisionen, överfört en tredjedel av det anslag som riksdagen avsatt till mottagandet till handläggningen. Det är inte konstigt att trångboddheten på förläggningarna många gånger är lika hög som den enligt Ilmar Reepalu är i Malmö och som får honom att vilja stänga Malmö för människor med annan nationalitet än den svenska eller danska. Danskar är välkomna, och nya bostäder byggs för dem som har råd att betala hyran. Jag för min del, och Vänsterpartiet, hoppas att Riksrevisionens granskning leder till att riksdagen tar ett fast grepp om asylprocessen och mottagningen. Eller för att uttrycka det med vice talman Per Westerbergs ord på TV häromdagen, ungefär: En process som var tänkt att mena så väl men blivit så dålig.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 16 och 17, men jag står självfallet bakom alla Vänsterpartiets reservationer.

Anf. 46 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag börjar mitt anförande med att yrka bifall till reservation nr 10, men jag står givetvis bakom övriga reservationer där Centerpartiet finns med.

Med tanke på det fokus som detta utgiftsområde som vi nu ska debattera har uppskattar jag att migrationsminister Barbro Holmberg finns med i kammaren i dag.

Grunden för Centerpartiets migrationspolitik är en vision om ett öppet samhälle där människor i stor utsträckning själva kan välja var de ska bo och skapa sin framtid. Vi vill att vårt land ska vara en välkommande tillflykt för människor som tvingats fly från sina länder på grund av politiskt förtryck eller andra hot mot liv och frihet.

Men stämmer vår vision med verkligheten som den ser ut i Sverige i dag? Svaret på den frågan måste bli ett nej. Den frustration och uppgivenhet jag känner inför de frågor vi nu ska diskutera är enormt stor. När jag förberedde mig inför debatten och gick tillbaka till tidigare anföranden jag hade haft i ämnet kunde jag konstatera att inom det här området har klimatet i samhället hårdnat och tumskrubarna dragits åt kring de personer som kommer hit och som söker asyl.

Oerhört många av de människor som söker sig till vårt land för att här få sina drömmar förverkligade möts av ett ifrågasättande och misstroende av sällan skådat slag. Ofta har de lämnat ett land där de har fått sina liv slagna i spillror, och möjligheterna att där skapa sig en framtid för sig själva och sina familjer finns knappast. Enda möjligheten för dem att ta sig hit för att här skapa sig en framtid är att söka asyl. Och här börjar problemen.

Väntetiden på besked om uppehållstillstånd kan i värsta fall vara upp till flera år. Bristerna i mottagningssystemet har medfört ett stort mänskligt lidande hos många av våra asylsökande. De långa väntetiderna på beslut om uppehållstillstånd måste kortas ned och väntetiden präglas av en meningsfullhet och sysselsättning. För barn är väntetiden extra lång. Det finns fall där barn har tillbringat halva, ja ibland hela, sitt liv i väntan på besked om uppehållstillstånd. Det kan inte vara rimligt att barn ska behöva vänta så länge. När det gäller vuxna asylsökande bör en bortre tidsgräns på tolv månader införas, och för ensamkommande barn bör den vara maximalt sex månader.

Jag har i flera tidigare anföranden i debatter här lyft fram barnens situation i asylprocessen. Jag återkommer till det också i den här debatten. Barnen i vår värld är vår framtid. Hur vi behandlar våra barn är oerhört viktigt. Barnen har mycket svåra upplevelser med sig i bagaget, och genom det mår de många gånger väldigt dåligt. I asylprocessen i Sverige finns närmare 11 000 barn. Här finns förmodligen också ett ganska stort antal barn från andra länder som befinner sig här utan att söka asyl. Dessutom har vi kännedom om att det finns alldeles för många gömda familjer med barn här i vårt land.

Det är framför allt barnen som far illa i dagens asylhantering med långa väntetider och bristande barnkompetens hos utlänningsmyndigheterna. Enligt utlänningslagen ska hänsyn tas till portalparagrafen om barnets bästa – med hänvisning till barnkonventionen. Det är med stor oro vi ser hur liten betydelse portalparagrafen har i svensk asylpolitik.

Herr talman! De senaste åren har en ny tragisk företeelse etablerat sig inom svensk flyktinghantering – de apatiska barnen, som i dag har blivit mer än 150. Dessa barn har helt tappat livsgnistan och stänger ute omvärlden. De talar inte, äter inte och reagerar inte på någonting omkring dem. De som drabbas allra hårdast måste sondmatas, använda blöjor och vändas för att inte få liggsår.

Apatiska barn är en ganska ny företeelse. För bara några år sedan var det ett ganska okänt begrepp. Det som känns särskilt bekymmersamt är att fenomenet med apatiska barn i huvudsak förekommer i vårt land. Därför är det naturligt att fråga vad vi gör för fel i asylhanteringen eftersom detta har blivit allt vanligare hos oss. Jag hoppas att få svar från migrationsminister Barbro Holmberg om vad regeringen gör för att komma till rätta med detta problem.

Många barn kommer hit med traumatiska upplevelser i bagaget, och de behöver hjälp med att berätta och bearbeta det som plågar dem. Någon annan hjälp får de alltför sällan, utan i stället blir det en lång och passiv väntan på besked om uppehållstillstånd tillsammans med föräldrar som också mår psykiskt dåligt. Denna ovisshet som våra asylsökande familjer lever under är oerhört plågsam och medverkar med stor säkerhet till onödiga lidanden som i värsta fall kan ge men för livet.

Herr talman! Ett annat problem är de gömda barnen, de som lever under helt oacceptabla förhållanden utan möjlighet att få tillgång till skola eller sjukvård. De ensamkommande barnens situation har också fortfarande brister. Likaså finns det problem när det gäller asylsökande barns rätt till båda sina föräldrar. I dag finns flera exempel på situationer där de svenska myndigheterna splittrar familjer. Tyvärr är det inte så ovanligt att den ena föräldern placeras i förvar. Dessutom har det vid flera tillfällen förekommit att föräldrar skickas till olika länder. Detta är inte acceptabelt.

Enligt Centerpartiets uppfattning får förvarstagande endast ske i undantagsfall. Tyvärr kan vi konstatera att till och med barn tas i förvar, vilket är tillåtet enligt utlänningslagen. Vi anser att barn inte under några omständigheter ska kunna bli förvarstagna. Det kan inte vara acceptabelt att det inte finns någon tidsbegränsning för förvar av vuxna.

Herr talman! Både ensamkommande och gömda barn drabbas alltså negativt av de brister som finns i dagens asylpolitik. Det är oerhört viktigt att man tar mycket större hänsyn till barnen, både de som kommer hit ensamma och de som kommer hit tillsammans med sin familj. Möjligheterna att enligt lagen bedriva en generösare flyktingpolitik finns, bland annat om man gör en generösare bedömning av humanitära skäl.

Vi ser dessutom att den misslyckade migrationspolitiken genererat fattigdomsfällor och passivisering av flyktingar och asylsökande. De asylsökande mår oerhört dåligt, främst med anledning av den långa väntan de tvingas genomlida för att få ett besked om uppehållstillstånd.

Centerpartiet vill att Sverige ska ha en generös och human flyktingpolitik, och vi är inte nöjda med den flyktingpolitik som förs i dag. Vår vision är att olika människor som flyr från sitt hemland av olika anledningar, när de kommer hit till vårt land får möjlighet till hälsokontroller så att eventuella sjukvårdsinsatser sätts in så snart som möjligt. Nästa steg är att ordna boende i vårt avlånga land. Då finns det många kommuner som kan erbjuda bra boende.

Ytterligare nästa steg är att samtidigt som de personer som sökt sig hit får samhällsinformation så får de också börja lära sig det svenska språket och får möjlighet till arbetspraktik. Fördelen med detta är att de på en arbetsplats träffar svenskar och får möjligheter att träna på svenska språket och genom detta stimuleras och snabbt får möjlighet att klara sin egen försörjning. Det finns många goda exempel på hur personer som flytt till vårt land fått möjlighet att bosätta sig ute i våra kommuner i landet, och de har erhållit arbete och fungerar bra där de finns.

Varje vecka får vi samtal från människor som undrar: Varför får inte våra flyktingar uppehållstillstånd och får stanna i vår kommun?

(forts.)

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

*Invandrare och
flyktingar*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § (forts.) **Invandrare och flyktingar** (forts. SfU2)

Anf. 47 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! En pojke från Azerbajdzjan med svåra trauman i bagaget vårdas på sjukhus, vägrar äta, slår omkring sig och behöver sövas för att kunna sondmatas. Avslag på asylansökan. En judinna från Vitryssland, våldtagen och hotad på grund av sin religiösa tillhörighet, fruktar för sitt liv att återvända. Avslag på asylansökan.

En lesbisk kvinna från Iran, dömd till döden genom stening på grund av sin sexualitet. Avslag på asylansökan. Tog sitt liv i Sverige. Ett apatiskt barn från Banja Luka, äter inte, går inte på toaletten själv, reser sig över huvud taget inte från sin säng. Avslag på asylansökan. Utvisad och får ingen vård.

En irakisk flykting från Basra, flydde från Saddamregimen. Är i dag rädd för att återvända till den osäkerhet han ser. Avslag på asylansökan. En ingusier från Tjetjenien, har upplevt krigets färd, förföljd av såväl gerillan som ryska regeringstrupper. Har sett sin fru mördas. Har väntat fyra år på besked i Sverige. Avslag på asylansökan – trots positivt vägledande beslut om tjetjener.

En statslös palestiniere utan något att återvända till. Torterad, rättslös, hjälplös. Avslag på asylansökan. En ensamkommande romsk pojke från Rumänien, försvunnen i asylprocessen. En fackföreningsaktiv från Sydamerika, avslag på asylansökan 1996. Har stannat i Sverige. Arbetar i ett företag. Lever helt utlämnad från det sociala systemet, papperslös. En serbisk familj från Kosovo. Förföljda. Pappan funktionshindrad efter fysiska trakasserier. Avslag på asylansökan. Gömmer sig sedan ett och ett halvt år. Barnen och föräldrarna mår allt sämre. De ser ingen utväg. Mamman har gjort flera självmordsförsök.

En gång i tiden hade man kanske sagt att detta var exempel på svensk flyktingpolitik när den är som värst. I dag blir man alltmer benägen att ta bort de fem sista orden. Det här *är* svensk flyktingpolitik. Just så ser den ut. I det helvetet tvingar vi, landet som en gång byggde sin rikedom på människors möjlighet att ut- och invandra, människor på flykt att leva. Och jag skäms för det.

Fru talman! En omänsklig och hård flyktingpolitik har blivit en paradfråga för Socialdemokraterna. På vilket annat sätt kan man tolka det när det bara är inom just flyktingpolitiken som regeringen lägger fram förslag som man inte vet om de kan passera i riksdagen eller inte? Flera förslag har fallit eller är förhoppningsvis på väg att falla. Det blev inga

övergångsregler vid EU-utvidgningen. Det blir inget avskaffande av ny ansökan. Förhoppningsvis blir det inte heller något avskaffande av bidraget till eget boende. Det blir däremot en nedläggning av Utlänningsnämnden och en ny instans- och processordning i förvaltningsdomstolen.

Hade regeringen fått så mycket mothugg från riksdagen inom något annat område hade statsvetarna talat om nyval, statsministern om regeringsombildning och historikerna om en nödvändig kursändring. Men inom flyktingpolitiken är det tydligen acceptabelt att regeringen går i otakt med riksdagen.

Eller ska vi kanske hålla dörren öppen för att det snart kommer en ny politik från regeringen, att man snart börjar lyssna till riksdagen, till sin egen medlemskår och sina egna sidoorganisationer och ändra inställning i flyktingpolitiken? Kommer det fler ”proppar” utan täckning till riksdagen eller får vi en ny politik?

Fru talman! Mot regeringens ibland fästningsbyggande politik ställs en politik för öppenhet och humanism, en vilja att svensk flyktingpolitik åter ska kännetecknas av solidaritet, en önskan om humanare och rätts-säkrare asylprövning, organiserad arbetskraftsinvandring och amnesti för dem som gömmer sig eller lever utan papper i vår världsdel. Det är en politik som jag skulle kalla grön men som ofta, och allt oftare, omsluts av en majoritet i den här kammaren och säkert av flera tysta socialdemokrater också.

Det är en politik som har stöd av svenska folket. Dagens flyktingpolitik leder till hårda kritikstormar varje gång den omsätts i praktiken. Elever barrikaderar sig framför skolkamraters hus när en avvisning ska verkställas. Städerna går ut till stöd för hotade familjer och arbetsplatser för den omtyckta arbetskamraten. Namnsamlingslistor cirkulerar för den sjuka flickan. Poliser vägrar utföra vissa avvisningar. Piloter sätter sig inte bakom spakarna. I det lydiga Sverige växer det i dag fram en spontan motståndsrörelse mot det som man upplever som flyktingpolitikens grymhet. Det är hög tid för regeringen att replikera på det här. Står man då på humanismens sida eller struntar man i protesterna?

Fru talman! I betänkandet berörs en del frågor som förtjänar ett särskilt omnämnande. De sex bundsförvanterna för en human flyktingpolitik enas återigen mot regeringspartiet. Arbetet för de ensamkommande barnen går för sakta. Riksdagen har redan krävt att regeringen ska återkomma med förslag med innebörd att Migrationsverket endast ska ta ansvar för att utreda de ensamkommande barnens asylskäl, att barnen ska få en särskild företrädare inom 24 timmar, att socialtjänsten ska ha ansvaret såväl för att ge det ensamkommande barnet boende och stöd redan vid ankomsten som för att det på ett tidigt stadium ska ges familjehemsplacering samt slutligen att Migrationsverket ska ges möjlighet att sluta avtal med ett antal kommuner om mottagande av ensamkommande barn.

Men när regeringen lagt fram proposition om avskaffande av ny ansökan och övergångsregler har problemen för de ensamkommande barnen fortsatt. Nu pekar riksdagen ut att det är kommunerna som ska ha ansvaret för barnen. Inga fler barn ska falla mellan stolarna. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i denna del och avslag på reservation 21.

I reservationerna 25 och 30 understryker vi i Miljöpartiet vidare viktigen av barnets bästa. Barn som flyr till Sverige mår ofta dåligt. De bär på

svåra trauman och behöver stöd och hjälp. Hela asylprocessen måste därför anpassas utifrån barnens behov. Personal på myndigheterna ska ha kompetens att tala med barn, och portalparagrafen i utlänningslagen ska väga tyngre. Vi kommer att återkomma till krav för barnen, bland annat om att FN:s barnkonvention ska göras till svensk lag.

I reservation 17 i betänkandet understryker vi och några andra partier frågan om förvar. Vi anser inte att något barn ska sättas i förvar. Vi anser egentligen inte att någon ska sättas i förvar utan att ha gjort något brottsligt. Ett grundläggande krav är att det ska finnas en bortre tid för hur länge man kan vara i förvarstagande.

Fru talman! Särskilt nedbrytande för många asylsökande, inte minst barn, är den oerhört långsamma asylprocessen, som nu återigen har fått kritik av revisionen. Riksrevisionen har konstaterat att omkring hälften av ärendena på Migrationsverket under 2000–2003 tog längre tid än det halvår som vi gemensamt har satt upp som mål. Att asylsökande fick vänta nästan ett år på ett första besked är inte ovanligt. Det ligger i sakens natur att den som inte har fått klargöra och berätta om sina asylskäl förrän det gått ett eller flera år kommer att få svårt att styrka sin berättelse. Det är inte rimligt att en asylsökande ska drabbas av att beslutsfattande svenska myndigheter inte lever upp till de rättssäkerhetskrav som vi menar att man kan ställa på dem. Vår politik innebär att man inför en bortre gräns i asylprocessen. Ingen ska behöva vänta flera år på slutgiltigt besked. Då ska man automatiskt få permanent uppehållstillstånd.

För att klara sjösättandet av den nya instans- och processordningen vill vi kombinera detta med en engångsamnesti där alla asylsökande som varit här 18 månader eller längre ges uppehållstillstånd oavsett om de lever gömda, om de lever så kallat illegalt eller om de finns i asylprocessen. Detta krav hittar man i reservation 11, som jag nu yrkar bifall till.

Fru talman! En anledning till den inskränkta asylpolitiken är harmoniseringen av EU-politiken. Den har inneburit en kapprustning mot boten där alla tvingats till en så restriktiv politik som möjligt. I ett särskilt yttrande konstaterar vi och Vänsterpartiet att vi inte anser att ökad harmonisering borde vara ett mål för migrationspolitiken.

Fru talman! På många sätt har den här debatten blivit till en debatt om olika människosyn, om att vilja stänga ute eller släppa in, om att vara rädd eller vara öppen, om att tro att de som vill komma hit vill leva på oss eller att vi behöver dem. Vi gröna tror det senare, eller för att avsluta som Jan Hammarlund har uttryckt det:

”Färgerna som framhäver och blandas med varandra,
de som lärt sig världsgeografin genom att vandra,
de som inte alls tänker diskriminera några andra.
Texterna som de som ser med nya ögon präntar,
de som reagerar tvärtemot vad vi förväntar,
dem som inga maktgalna despoter fått bestämma över,
det är dem som vi behöver.
Sekulariserade muslimer och schamaner,
arga suffragetter och beresta indianer,
upproriska bögar och ostentativa lesbianer,
vassa ingenjörer och omutliga frondörer
människoälskande och konsekventa desertörer

som så modigt vägrar delta i en militär manöver, det är dem som vi behöver.

Vi behöver dem nu och här, vi behövs ju alla om man ska kunna kalla det en värld.”

Därifrån kommer jag naturligt över på integrationspolitiken, som min partikamrat Mona Jönsson kommer att orda vidare om, och frågan om avskaffande av bidragen till eget boende för asylsökande, där vi i reservation 1 tydligt och klart anger att det i denna fråga inte finns någon budgetuppgörelse mellan de tre samverkande partierna.

Anf. 48 ANITA JÖNSSON (s):

Fru talman! Jag tänker disponera mitt anförande så att jag först berör den del av budgeten som handlar om migrationspolitiken och därefter tar upp integrationspolitiken.

Sverige har stort förtroende i omvärlden som ett humant och öppet samhälle. Samtidigt har vi internationella förpliktelser som vi förbundit oss att genomföra.

Ett av de viktigaste målen för migrationspolitiken är att den reglerade invandringen upprätthålls. Samtidigt är det en av de svåraste uppgifterna vi har att utifrån lagstiftning göra individuella bedömningar om individers framtid. Asylprocessen måste därför utformas och utvecklas på ett sådant sätt att den känns rättssäker och human. Det arbete som nu pågår på regeringsnivå och myndighetsnivå är därför välkommet, då det syftar till att effektivisera och förstärka asylprocessen.

Utvecklingen av antalet asylsökande är framför allt beroende av vad som sker i vår omvärld. Det är viktigt att följa utvecklingen, och utskottet förutsätter att regeringen återkommer om antalet asylsökande ökar.

Samtidigt ser vi att alltfler människor rör sig över gränserna, kanske för att finna ett bättre liv någon annanstans. Tyvärr finns det människor som utnyttjar andra människors utsatthet. I går såg jag ett inslag på TV som visade på att människohandel i omvärlden omsätter 100 miljarder kronor.

För att möta denna nya situation måste vårt förhållningssätt vara att ta vårt internationella ansvar samtidigt som vi värnar vår egen nationella välfärd. Det handlar bland annat om biståndspolitik, invandringspolitik och utrikespolitik. Framför allt måste vi samverka med andra länder. Jag ser fram emot det arbete som vår tidigare minister Jan O Karlsson presenterar så småningom som syftar till att möta den nya tidens migration.

I dag finns det tusentals människor i Sverige som väntar på besked om de ska få uppehållstillstånd. De finns i svenska kommuner runtom i landet. Det är där som mottagandet av asylsökande fylls med ett innehåll. Där går barnen i skola och förskola. Vuxna läser svenska. Företag erbjuder praktikplatser. Kommuner bistår med lägenheter och landsting med hälso- och sjukvård. Många är med och delar ansvaret för att de som sökt sig till Sverige ska få ett bra mottagande.

Därför är det allvarligt att många kommuner i dag slår larm och har svårt att leva upp till de höga ambitioner för mottagandet av asylsökande som vi har i Sverige.

Fru talman! Flera reservationer tar upp handläggningstiderna vid asylprövning. Vi når inte fullt ut de uppsatta tidsmålen, och orsakerna är flera och komplexa.

Det handlar bland annat om Migrationsverkets organisation. Många, ca 90 %, av de asylsökande saknar identitetshandlingar, vilket skapar rättsosäkerhet. Det är enligt utskottet beklagligt då det innebär stora påfrestningar för de enskilda. Migrationsverket har påbörjat ett förändringsarbete som stärker effektiviteten i systemet med bland annat utbildning och metodutveckling.

För att minska handläggningstiderna av asylärenden tillförs Migrationsverket och Utlänningsnämnden ytterligare pengar. Utskottet ser positivt på möjligheten att förkorta handläggningstiden genom dessa åtgärder.

Utskottet följer också utvecklingen kontinuerligt genom att Migrationsverket besöker utskottet och redogör för myndighetens arbete. Just nu avgörs fler ärenden av Migrationsverket än som kommer in, och man ligger nära sexmånadersmålet för avgörande.

Förutom de problem som jag angivit tidigare tillkommer svårigheter med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Tiden förlängs även av att den asylsökande kan lämna in ett obegränsat antal nya ansökningar.

Riksdagen har i nästa vecka möjlighet att stärka rättssäkerheten för de asylsökande och samtidigt förbättra förutsättningarna för kommunernas mottagande. Vi ska då behandla två propositioner, dels om EBO-ersättning, dels om rätten till ny ansökan. Då minskar trycket på kommunerna, och vi kan upprätthålla en hög kvalitet i vårt mottagningssystem. Än så länge har de övriga partierna bara bekräftat problemen men sagt nej till lösningarna.

Vi socialdemokrater har även en reservation, nr 21 i betänkandet, om ansvaret för ensamkommande barn som jag yrkar bifall till. Det har kommit rapporter som visar på brister i mottagandet av dessa barn. Därför har flera förbättringar i mottagandet genomförts. Några förslag bereds ytterligare.

I budgeten framgår att arbetet med att förbättra mottagandet av ensamkommande barn fortsätter. En proposition om god man kommer i januari 2005. Ytterligare åtgärder planeras. Eftersom dessa förbättringar snart kan förväntas behövs inte något tillkännagivande från riksdagens sida.

Den största delen av utgiftsområdets budget går till migration, ca 5 miljarder kronor, medan ca 2 miljarder går till integrationspolitiken. Där är den stora utgiften statsbidraget till kommunerna. Därför sker den egentliga integrationspolitiska debatten inom varje politikområde. Arbetsmarknaden har sitt ansvar, utbildning har sitt, rättsväsendet har sitt och så vidare.

Vi är alla överens om att segregationen måste brytas i arbetsliv, utbildning och boende. Den diskriminering som stänger ute måste trängas tillbaka. Vi kan aldrig acceptera att någon stängs ute från arbetsmarknaden på grund av sin etniska bakgrund eller sin brytning oavsett om det beror på ett språk, nationell hävd eller främmande kultur.

Det handlar mycket om vår syn på varandra i mötet i vardagen. Sverige är inte någon isolerad ö. Vi är en del av världen. Men Sverige är

också ett litet land med stora resurser som kan ge och ta i förhållande till andra länder.

Jag tycker att det är viktigt att se att integration är en process som tar tid och där vi alla är delaktiga. Men frågan är om vi under den tiden lyckas få samhället att organisera sig och agera på ett sådant sätt att den invandrade får möjlighet att utifrån sina förutsättningar bli en del av det nya landet. Det är ett ömsesidigt åtagande där alla som bor i Sverige måste vara med.

Vi kan konstatera att många personer med utländsk bakgrund ännu inte har samma möjligheter som andra på flera områden. Det är framför allt möjligheten till arbete och försörjning som är nyckeln till en lyckad integration. Därför har de åtgärder som nu sker inom arbetsmarknadspolitiken stor betydelse. Låg mig bara nämna några.

Sedan tidigare har regeringen presenterat ett antal förslag som förstärker personalresurserna på arbetsförmedlingarna för att öka stödet till arbetslösa invandrare. Möjligheten till bristyrkesutbildning har införts.

Det kommer två nya propositioner under 2005 som handlar om mottagande och introduktion av nyanlända invandrare och att stärka undervisningen i svenska för invandrare.

För att tillräckliga personalresurser ska finnas på arbetsförmedlingarna i de mest utsatta storstadsregionerna kommer de medel som i flera år avsatts för personalförstärkningar att finnas kvar även under 2005.

Språkundervisningen ska i ökad utsträckning ske parallellt med övrig introduktion och kombineras med arbete eller praktik.

När det gäller utbildning har skillnaden mellan de elever som lämnar gymnasieskolan med slutbetyg minskat men ligger fortfarande på en alltför hög nivå. Därför satsar regering mer pengar i budgeten för att göra riktade insatser inom skolan. Det pågår som ni säkert vet en försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i årskurs 7–9. Vår nye skolminister vill undersöka möjligheten att även prova detta inom gymnasieskolan.

Ett stort antal studier visar på att invandrades lägre sysselsättningsgrad inte till någon del kan förklaras av utbildningsnivå, kunskaper i svenska, kulturellt avstånd eller lägre aktivitet när det gäller att söka jobb. Skillnaden måste därför bero på värderingar hos arbetsgivare, fack och befolkningen i allmänhet, det vi kallar diskriminering.

Det pågår ett arbete med att utveckla mål och indikatorer inom alla politikområden bland annat när det gäller arbete och skola. Bland annat stärks också stödet till antidiskrimineringsbyråer och Diskrimineringsombudsmannen.

Det finns en reservation från samtliga borgerliga partier angående stöd till flickor i dubbla kulturer som fyllt 18 år där de vill att länsstyrelserna ska få direktiv för att uppmärksamma brist på stöd för dessa flickor.

En särskild satsning på sammanlagt 120 miljoner kronor under tre år görs för ungdomar som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld. Jag hade möjlighet i förra veckan att träffa tjänstemän från de tre storstadslänen, som redogjorde för hur de arbetar med det uppdrag som de fått om att skapa skyddat boende och andra insatser för ungdomar som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld. De relaterade till att det inte finns någon begränsning när det gäller åldersgränsen för unga flickor. De visade också på att flera är över 18 år. Dessutom har Socialstyrelsen ett

uppdrag att lämna en lägesrapport under våren 2005, och man har då att beakta de erfarenheter som kommer fram och ta till vara dem i det fortsatta arbetet.

Naturligtvis blundar vi inte för de utmaningar som detta politikområde står inför. Men att endast fokusera på det negativa och på problemen, som många gör, kan skapa en stämning som andra mer främlingsfientliga krafter kan spela på. Det är sällan vi hör något om allt det positiva som sker, om alla de företag som startas av invandrare och om att alltfler ungdomar med invandrabakgrund läser vidare på högskolan. Man ska vara aktsam med retoriken och inte spela på den rädsla och okunskap som segregationen skapar. Samtidigt som man talar om egenmakt och individens roll målar man upp en bild av invandrare som bidragsberoende och oförmögna att ta egna initiativ. Analysen går helt enkelt inte ihop.

Det som kan tilläggas är att borgarnas analys i vanlig ordning har en tendens att vara alltför ensidig. Man lägger för mycket fokus på individen och ser därmed inte de strukturella problem som ligger bakom. En fullständig analys krävs. Vi måste se båda sidorna: individen och samhället med alla dess hindrande strukturer. Det är ingen tillfällighet att de med utländska namn har svårare att få jobb än de med svenska. Det kan inte förklaras utifrån ett individperspektiv. Den bakomliggande orsaken är en strukturell diskriminering. Ser vi inte det sambandet kommer vi inte heller att lyckas.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande SfU2 och till reservation 21 och avslag på övriga reservationer.

Anf. 49 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Anita Jönsson som rör kvinnor i asylprocessen. Både Folkpartiet och Vänsterpartiet har motionerat i just den frågan. För några år sedan beslutades i denna kammare att Migrationsverket skulle utfärda riktlinjer för hur man skulle kunna se kvinnor i asylprocessen och även för hur man skulle ta emot dem. De skulle intervjuas av kvinnor och så vidare.

När vi har varit ute på förläggningar har vi kunnat se att riktlinjerna används väldigt lite. De anställda på Migrationsverket har inte heller fått utbildning på det kompetensområde som det innebär att se kvinnor i asylprocessen.

Både Folkpartiet och Vänsterpartiet har fått avslag på sina motioner om kvinnor i asylprocessen med motiveringen att det är en fråga som måste hanteras av Migrationsverket. Jag menar att det finns en mellanhand där; det finns också en regering som klart och tydligt i regleringsbrev måste tala om att utbildningen ska till och att den dessutom är obligatorisk. När det inte följs måste förstas regeringen se till att det blir gjort. Det är flera år sedan vi beslutade i kammaren att det var så det skulle se ut.

Jag skulle vilja höra hur Anita Jönsson funderar om det här. Ska riksdagen inte ge ett nytt tillkännagivande? Hur ska vi tala om för regeringen att vi är ganska missnöjda med att det inte blir så som vi har beslutat i kammaren?

Anf. 50 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Ulla Hoffmann lyfter fram en viktig fråga, nämligen hur själva det inre arbetet görs i en myndighet – i Migrationsverket. Jag tycker att vi på olika sätt i många sammanhang, både från talarstolen och i vårt trägna utskottsarbete, har haft möjlighet att framföra de här synpunkterna till Migrationsverket.

Jag tycker också att regeringen genom de olika förslag som den har lagt fram visar på att den tar på stort allvar att kvinnor måste ses på ett speciellt sätt i asylprocessen. Det gäller inte minst detta att det ska vara möjligt att få en kvinnlig tjänstemän om man vill ha det.

Migrationsverket visar i de rapporter som vi har fått att man både i utbildning, metoder och uppföljning tar detta på stort allvar. Jag tycker att vi utifrån Ulla Hoffmanns fråga ska fortsätta att bevaka den här frågan. De signaler jag har fått visar att det här håller på att implementeras på ett mycket bra sätt i Migrationsverkets arbete, men att man fortfarande har en liten bit kvar.

När jag ändå replikerar mot Ulla Hoffmann vill jag göra det också utifrån vad hon sade tidigare om det besök vi hade i dag i utskottet, där Ilmar Reepalu redogjorde för den speciella situation som man upplever i Malmö. Det gäller då framför allt bosättningssituationen. Det framgick klart och tydligt att Ilmar Reepalu aldrig har sagt att man ska stänga några gränser för Malmö. Jag tycker att det är olyckligt att Ulla Hoffmann talar osanning ifrån den här talarstolen.

Anf. 51 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att ta upp det sista som Anita Jönsson sade. För det första står jag för vad jag har sagt. För det andra har jag sett de tidiga dokumenten, som inte fanns med i dag på vårt bord i utskottetsrummet.

När det gäller kvinnors asylskäl handlar det inte bara om att kvinnor ska ha rätt att bli undersökta eller intervjuade av kvinnor. Det handlar också om att se vad som är specifikt i kvinnors asylskäl. Det gäller till exempel det som jag tog upp i mitt anförande om så kallat hedersrelaterat våld. I Sverige kan vi säga att det finns så kallat hedersrelaterat våld, men vi ser det inte hos utländska kvinnor som söker asyl i Sverige.

Jag skulle gärna vilja veta om Anita Jönsson är nöjd med det som händer, med tanke på att vi har jobbat med frågan i riksdagen ganska länge. Vad jag vet har till exempel det genusnätverk som finns på Migrationsverket fått det mesta av sina resurser indragna, medan till exempel Schengennätverket har fått påökt. Man kan väl ändå inte påstå att det är att arbeta med frågan och att försöka underlätta. Denna så stora, komplicerade och viktiga fråga kräver kompetens.

Anf. 52 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan precis som Ulla Hoffmann ibland bli lite bekymrad över att saker och ting går lite sakta. Men jag tycker att det viktiga är att processen är på gång. Jag känner att den har ett starkt stöd i Migrationsverket, i regeringen och i utskottet. Det här är ett arbete som pågår och som ska förstärka bland annat detta med att se de problem som kvinnor har och som inte finns på samma sätt hos de män som söker asyl. Jag

tar det för självklart att det finns med i den utbildning som Migrationsverket gör, och jag har förstått att det också gör det.

Med tanke på allt detta arbete och att det nu genomsyrar så mycket av det som är på gång tycker jag inte att det behövs något tillkännagivande ifrån riksdagens sida.

Prot. 2004/05:40
30 november

*Invandrare och
flyktingar*

Anf. 53 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Anita Jönsson pratade om strukturella problem. De finns, och de är många. Det allra viktigaste är den socialdemokratiska regeringen, och det problemet ska vi undanröja i september 2006.

Nu har jag några frågor. Anita, nu har du en chans att säga något till de 10 000 människor som inte kan avvisas från Sverige och som har väntat i fem, sex eller sju år på att få besked. Hur länge ska de vänta? Vad går den socialdemokratiska gränsen för hur man behandlar människor?

Jag vill också att du säger någonting till de 10 000 gömda flyktingarna. Hur mycket ska de utsatta tåla av den här regeringen som så ofta säger att man värnar om de utsatta? Vad tycker ni socialdemokrater om de kanske 30 000–40 000 illegala invandrare som jobbar här, som älskar här, som blir sjuka här, som har barn men som inte har några rättigheter? De finns inte i ert Sverige, men de finns i det verkliga Sverige. Vad har ni att säga till dessa människor? Nu har du några minuter. Använd dem rätt!

Anf. 54 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller den socialdemokratiska politiken vill jag påstå att den starka ekonomiska politik som den här regeringen har fört, som innebär att vi går från en mycket besvärlig lågkonjunktur till ett litet överskott, gör att vi kan gå in i den högkonjunktur som vi nu ser med väldigt stor optimism. Det gäller inte minst de problem som vi pratar om. Det handlar om att fler människor får jobb och att skapa ett överskott som gör att vi kan få en bra skola och ett rättssystem som fungerar på ett bra sätt.

Jag blir väldigt fundersam när jag hör Mauricio Rojas anförande. Tidigare i min inledning sade jag att ett av de viktigaste målen är den reglerade invandringen. Samtidigt är detta en av de svåraste uppgifterna, nämligen att i lagstiftningen göra individuella bedömningar om individers framtid. I det här ligger naturligtvis en frustration och en besvikelse hos människor som hade velat få vara kvar i Sverige.

Det Mauricio Rojas ger uttryck för handlar faktiskt om att man inte har någon reglerad invandring. Utifrån frågeställningen till mig angående 2006 undrar jag om Mauricio Rojas, Folkpartiet och övriga i alliansen menar att vi inte ska ha någon reglerad invandring.

Anf. 55 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Anita Jönsson vet mycket väl att vi vill ha regler, men det finns olika regler. Man kan reglera på ett omänskligt sätt, som ni gör, eller på ett mänskligt sätt, som vi vill göra. Det är skillnad. Båda vill ha regler. Vi vill ha mänskliga, öppna och toleranta regler som tar emot människor. Ni vill avvisa människor och stänga det här landet.

Kanske finns det nu tusentals människor som väntar på ditt svar, Anita Jönsson. Vad har du att säga till de gömda flyktingarna? Vad har du att säga till de illegala invandrarna? Vad har du att säga till de barn som inte har rätt till läkarvård i dag eftersom de inte finns på papperet? Vad har du att säga till palestinier som är statslösa och som inte kan avvisas? De har kanske bott här i fyra fem år. Hur länge till ska de vänta? Du kan prata till dem nu. Jag är inte så viktig. De är viktigare. De utsatta människorna har väntat tillräckligt länge.

Anf. 56 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att jag har ett väldigt stort ansvar som riksdagsledamot att försvara den lagstiftning som vi har beslutat om här i Sveriges riksdag, trots att människor inte får stanna i Sverige. Jag förstår också de problem som Mauricio Rojas talar om. Men jag tycker att det är orimligt att vi ska ha en lagstiftning, och när sedan den lagstiftningen har sagt sitt ska den inte gälla. Därför uppfattar jag trots allt Mauricio Rojas inlägg så att han inte förespråkar en reglerad invandringspolitik.

Anf. 57 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Aldrig någonsin tidigare har så många människor levt i demokratier. Krig har avslutats, diktaturer har fallit och miljontals människor har kunnat återvända hem till Afghanistan och till Irak. Antalet flyktingar i världen har inte ökat, Ulla Hoffmann. Antalet flyktingar i världen har minskat de senaste åren. Enligt FN:s flyktingkommissariat finns det i dag 17 miljoner människor som är på flykt.

Men samtidigt står vi naturligtvis inför nya och mycket svåra utmaningar. Vi ser interna väpnade konflikter som delvis har ersatt de traditionella krigen. Vi ser hur människor mördas och fördrivs från sina länder.

Svensk flyktingpolitik är, som ni alla vet, inne i ett stort reformarbete. Grunden för flyktingpolitiken ligger fast. Rätten att söka asyl är en mänsklig rättighet, och den slås fast både i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i Genèvekonventionen.

Men förändringar i världen påverkar naturligtvis också flyktingbegreppet. Därför ser jag utvecklingen av asylrätten som en ständigt pågående process. År 1997 skrevs den svenska utlänningslagen om för att hantera en del av de stora förändringar som hade skett efter krigets slut. Då utvidgade vi flyktingbegreppet och tillförde nya flyktingskäl eller skyddsskäl. Det är det arbetet som nu går vidare.

Jag skulle vilja nämna några förslag som är på gång. Vi har fått mer och nya kunskaper om könsrelaterat våld som förföljelsemetod. Det kan handla om systematiska våldtäkter i konflikter, om könsstympning eller hedersrelaterat våld. Samma sak gäller för förföljelse på grund av sexuell läggning. Regeringen förbereder nu en lagändring som ska jämställa förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning med annan förföljelse. Den här lagändringen måste naturligtvis följas av en ökad kompetens- och metodutveckling hos de tillämpande myndigheterna. Det är först då som vi kan åstadkomma en genomgripande förändring.

Regeringen förbereder ytterligare en viktig lagändring. I vår kommer vi att lägga fram ett förslag om att införa en särskild grund för uppehållstillstånd för vittnen vid internationella tribunaler och domstolar. I dag

finns inget särskilt lagstöd för att ge vittnen skydd, och ett sådant lagstöd behövs. De grova brotten mot mänskligheten måste kunna beivras, och vittnesskydd är naturligtvis en väldigt viktig del i det arbetet.

För att värna asylrätten måste vi också värna rättssäkerheten. För snart ett år sedan lade regeringen fram ett åtgärdsprogram för att förbättra rättssäkerheten i första instans. Vi gav Migrationsverket i uppdrag att se till att asylsökande får större möjligheter att redogöra för sina asylskäl muntligt för den som faktiskt ska fatta beslut och att se till att de juridiska ombuden kommer in tidigare i asylprocessen.

Migrationsverket ska också förbättra utredningarna av barns egna asylskäl. I det här uppdraget ingick också att göra den landinformation som ligger till grund för besluten mer tillgänglig och att kvaliteten på tolkar och översättare ska kunna säkerställas. Allt detta för att öka öppenheten och rättssäkerheten i asylprocessen.

Vi reformerar också överprövningen. Utlänningsnämnden ska läggas ned och ersättas av domstolsprövning. Från den 1 januari 2006 kommer asylsökande att kunna överklaga ett avslagsbeslut i domstol, i länsrätter och i kammarrätt. Regeringen arbetar nu på en lagrådsremiss, och parallellt med det sker förberedelser för övergången till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att göra det som krävs för att ersätta Utlänningsnämnden med en ny instans- och processordning och att se till att den övergången sker så smidigt som möjligt.

Låt mig så gå över till de asylsökande barnen som så många har tagit upp i de tidigare inläggen. Vi har gjort väldigt mycket för barn. Det känner ni alla mycket väl till.

Vi har i utlänningslagen fört in en portalparagraf om barnets bästa. Vi har gjort barnen mycket mer synliga i asylprocessen. Vi har gjort det lättare för barn jämfört med vuxna att få uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Vårt arbete för barn ligger väldigt långt före arbetet både i andra länder i Europa och internationellt. Men trots det är det ju många barn som mår väldigt dåligt. Vi berörs alla väldigt djupt av de apatiska barn som helt har vänt sig ifrån verkligheten, barn som varken äter eller dricker eller över huvud taget svarar på tilltal. Jag menar att vi måste göra allt vad vi kan för att förhindra att detta sker. Vi måste göra allt vad vi kan för att förebygga och se till att det inte går så här långt.

Men vi måste också skaffa oss kunskaper om de här barnens mycket svåra sjukdomstillstånd. Därför har regeringen tillsatt en särskild samordnare som bara ska arbeta med att kraftsamla kring dessa drygt hundra barn.

Vi ska också förbättra mottagandet för de ensamma barnen. Inom kort kommer regeringen att presentera ett förslag som klargör ansvaret för mottagandet av de ensamkommande barnen. En proposition om att utvidga ansvaret för de ensamkommande barnens gode man kommer att läggas på riksdagens bord i januari.

Fru talman! Såväl asyl- som migrationspolitiken påverkas också av andra förändringar i världen. Genom globaliseringen har rörligheten i världen ökat. 180 miljoner människor bor och lever i dag i ett land där de inte är födda. Det här är naturligtvis en fantastisk utveckling, en utveckling som också i sig bär med sig en enorm utvecklingspotential, men

samtidigt ser vi ju att denna ökade rörlighet också har en negativ sida: gränsöverskridande brottslighet genom människohandel och människosmuggling. Vi ser hur alltfler asylsökande har betalat väldigt mycket pengar för att kunna ta sig till Europa, de allra flesta under falska förespeglingar.

Det här är förändringar som leder till att människor far väldigt illa. Grova brottslingar utnyttjar alltså redan utsatta människor. Grova brottslingar utnyttjar och exploaterar fattiga människors drömmar om ett bättre liv. Man säljer kvinnor och barn, och motivet är ju väldigt enkelt: det handlar om att tjäna pengar.

Den här utvecklingen får ju också konsekvenser för asylsystemet. Nästan ingen som kommer och söker asyl i Sverige i dag har identitetshandlingar. En majoritet av dem som kommer saknar skyddsbehov. Man flyr från arbetslöshet och misär. Man flyr från ett land där resurserna är orättvist fördelade. Det är fullt legitima skäl, men det är inte asylskäl, och det är inte skyddsskäl.

Det här är, som jag ser det, allvarliga och grundläggande problem som vi måste ta itu med. Vi har också gjort en del. Vi har höjt straffen för människosmuggling. Dag- och bostadsersättning kan sättas ned för dem som inte medverkar till att klargöra sin identitet. Offer för människohandel beviljas tillfälliga uppehållstillstånd just för att kunna delta i brottsutredningar.

Fler förslag ligger också på riksdagens bord, och andra väntas till våren. Jag skulle vilja nämna tre grundprinciper för det fortsatta arbetet.

För det första: Asylprocessen måste vara tydlig och måste ha ett tydligt slut. I dag har vi en process utan slut, och jag menar att det inte är humannt. Det är en form av missriktad humanism, som leder till att människor far väldigt illa.

För det andra måste skyddsbehovet vara i fokus. I Sverige beviljas en väldigt liten del av alla sökande asyl av flyktingskäl. I dag är det vanligare att få uppehållstillstånd av humanitära skäl eller av humanitära skäl som har uppstått i Sverige än av omständigheter i hemlandet, och det här är naturligtvis ett problem eftersom det förskjuter fokus från skyddsbehovet till humanitära skäl. Därför har en utredning fått i uppdrag att titta närmare på orsakerna till detta och föreslå eventuella förändringar.

För det tredje och avslutningsvis: Vi måste ställa krav på de asylsökande, men de måste också kunna ställa krav på oss. Vem man är och varifrån man kommer är helt grundläggande för att kunna avgöra någons skyddsbehov. Därför måste vi kunna ställa krav på den enskilde asylsökande att medverka till att klargöra sin identitet, så att asylutredningen blir så fullständig som möjligt från början. Men när det sker ska också den enskilde individen kunna ställa krav på myndigheterna och på att få ett första besked inom sex månader.

Anf. 58 SVEN BRUS (kd) replik:

Fru talman! Jag tog i mitt anförande upp det förhållande som vi har upplevt och som vi har sett här i Sveriges riksdag, nämligen en regering som lägger fram ett antal förslag på ett politikområde som riksdagen inte är beredd att stödja. Jag vet inte om det finns något annat område där det sker på det sättet. Jag kan inte föreställa mig annat än att det ansvariga statsrådet måste vara berörd av ett sådant förhållande.

Jag skulle önska att Barbro Holmberg här under den korta tid som står till förfogande för en replik ändå ville reflektera något kring detta. Vad är den underliggande orsaken och vad är motiven för regeringen att gång på gång vända sig till riksdagen med förslag som man rimligtvis bör kunna förutse att man inte kommer att få riksdagens stöd för? Jag behöver inte exemplifiera de förslagen här. Jag antar att Barbro Holmberg är väl medveten om dem.

Anf. 59 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag trodde att jag hade redogjort för de motiven väldigt tydligt. Jag redogjorde för dem alldeles nyligen när det gällde ny ansökan. Jag och regeringen ser en asylprocess som innehåller en rad olika problem. Vi ser att vi har en asylprocess som inte innehåller något slut utan som innehåller nya ansökningar som gör att vistelsetiderna i Sverige drar ut på tiden. Det kan dröja fyra, fem år innan människor får ett riktigt slutligt beslut. Men ett riktigt slutligt beslut kommer aldrig, eftersom rätten till ny ansökan är obegränsad.

Jag menar att detta är ett problem, och det är klart att regeringen, som är ansvarig för politiken, då måste se efter hur man kan lösa det problemet och lägga fram förslag härom till riksdagen. Sedan är det naturligtvis upp till riksdagen att fatta beslut om man tycker att det här är ett problem eller om man tycker att man kan fortsätta med en asylprocess som inte har något riktigt slut.

Anf. 60 SVEN BRUS (kd) replik:

Fru talman! Ja, kring beskrivningen av problemen kan vi säkert bli ganska överens, men om lösningen av dem är vi uppenbarligen inte överens, och det måste regeringen och det ansvariga statsrådet vara medvetna om. Det kan inte vara någon överraskning att det finns en riksdagsmajoritet som har ett annat sätt att se på hur man ska lösa det här problemet. Ändå går regeringen med berått mod till riksdagen med sådana förslag som man bör vara medveten om inte kommer att få riksdagens stöd.

Sedan säger statsrådet att regeringen har gjort mycket för barnen, och jag vet att det har skett en del förbättringar. Men en sak som har tagit en alldeles orimligt lång tid är att klargöra ansvaret för de ensamkommande barnen. Den historien är sorgligt lång. Nu finns det ju i det betänkande som vi nu diskuterar en majoritetstext som pekar ut ansvaret för de ensamkommande barnen. Samtidigt hänvisar statsrådet till en intern utredning som ska presenteras i dagarna.

Jag skulle önska att få höra hur Barbro Holmberg ser på det förhållandet att en riksdagsmajoritet nu faktiskt går om regeringen i det här avseendet och tydligt pekar på vad vi vill genomföra.

Anf. 61 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Sven Brus säger att vi är överens om problembeskrivningen men inte om lösningarna, men jag har inte hört några riktiga förslag till lösningar. Jag kan i de motioner som jag läser se att väldigt många partier faktiskt tycker att det är ett problem att 92 % av de asylsökande saknar identitetshandlingar, men jag har inte sett enda förslag till lösning på ett sådant problem. Det är klart att regeringen då hamnar i ett sådant läge att vi måste formulera ett förslag till lösning på problemen.

Sedan kan vi diskutera vidare om det finns andra lösningar på problemen. Jag tar gärna emot Sven Brus öppna hand för att försöka skapa en bred enighet kring de här frågorna. Jag tror, precis som Sven Brus, att det vore bra om vi hittade en gemensam problembild och också möjligtvis hittade en del gemensamma lösningar.

När det gäller de ensamkommande barnen har vi redan ett gemensamt förhållningssätt. Anledningen till att det har tagit tid är att vi inte kan genomföra de förändringar som föreslogs utan en lagändring. För att kunna göra en lagändring måste det gås igenom i en utredning. Den kommer inom ett par veckor. Utredningen kommer att presentera ett antal olika förslag. Jag hoppas att vi tillsammans ska kunna hitta den bästa lösningen för de ensamkommande barnen.

Anf. 62 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Man kan naturligtvis säga att den svenska asylpolitiken är något av en humanitär katastrof. Jag gör det främst utifrån utgångspunkten att närmare 80 % av dem som får stanna av humanitära skäl har förvärvat de humanitära skälen i Sverige genom psykiskt lidande och psykisk ohälsa i många fall som en följd av detta.

Jag vill ställa en fråga. Vi har sett att Riksrevisionen kommer med en rapport som delvis backar upp vår motion om krav på ökade resurser i Migrationsverket för snabbare prövning och bättre handläggningstider. Man ställer större krav även på att få in handlingar i tid. Varför görs inte mer när det gäller Migrationsverkets resurser? Det kan till och med vara en ganska kraftig positiv ekonomisk vinst för statskassan att få en snabbare prövning i Migrationsverket.

Den andra frågan jag gärna skulle vilja ställa gäller den nya instansordningen som vi ser de första dragen av i den här budgeten. Anser statsrådet att den nya instansprövningen – om den nu blir rättssäker vilket vi tror – verkligen kommer att innebära även förkortade prövningstider? Det är ju centralt, både av humanitära skäl och rättssäkerhetsskäl.

Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Den första frågan handlar om snabbare prövning i Migrationsverket. Jag tycker att det är en humanitär katastrof att människor så småningom får uppehållstillstånd i Sverige av skäl som har uppstått i Sverige. Där är jag helt överens med Per Westerberg. Men det beror ju bland annat på att vi har en process utan slut. Att man ska satsa mer pengar på prövningen för att på så sätt spara pengar i mottagandet är som systemet ser ut i dag en ekvation som inte riktigt går ihop. Eftersom vi har ett system som över huvud taget inte har något slut innebär det att hur mycket pengar vi än pressar in i ena änden får vi inte den effekten när det gäller mottagningssystemet. Det är bland annat därför som det är så oerhört viktigt att vi får ett system som innebär att människor som kommer och söker asyl i Sverige är väldigt medvetna om hur processen ser ut, att den har en början, att den också faktiskt har ett slut och att vi arbetar med att ge stöd till människor som har fått ett avslag på sin asylansökan att återvända hem. Det är först då som det blir ekonomiska effekter i mottagningssystemet.

Anf. 64 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! När Migrationsverkets egna målsättningar, precis som Riksrevisionen påpekar, tenderar att vara icke oväsentligt längre prövningstider än vad regeringen har satt upp är detta ett problem i asylprocessen och leder till förlängda asylprövningstider. Det går inte bara att skylla på de nya ansökningarna. Även här finns ett problem. Jag efterlyser resurser för att komma snabbare till rätta med detta – Riksrevisionen pekar på ett antal brister i Migrationsverkets handläggning när det gäller att få in handlingar i tid och mycket annat – och därmed kunna spara både pengar och mänskligt lidande.

Jag upprepar den andra frågan med den nya instansordningen. Jag är mycket starkt för en ny instansordning på grund av rättssäkerheten, muntligheten, tvåpartsförhållande och domstolsprocessen, men då gäller det även att skapa en process som blir snabbare än den vi har utifrån ekonomiska men allra mest humanitära skäl.

Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag börjar med den fråga som jag inte hann med i mitt förra inlägg, den nya instansordningen. Det är regeringens absoluta ambition att vi åtminstone inte får förlänga handläggningstiderna. Men det är en instansordning som innebär att vi tillför en instans. Vi har tre instanser med den nya instans- och processordningen i stället för två. Det vill verkligen till att vi förkortar handläggningstiderna så att vi inte förlänger dem, om ni förstår vad jag menar. Det är regeringens absoluta ambition.

Jag håller med Per Westerberg om att det finns brister i Migrationsverkets effektivitet. Det är något som vi också har varit väldigt medvetna om och som jag tror att jag har talat om i den här kammaren tidigare. Jag ser Riksrevisionens rapport som ett stöd i det förändringsarbete som pågår på Migrationsverket. Det har pågått under ett och ett halvt år. Regeringen gav Statskontoret i uppdrag att titta på verksamhetsstyrningen på Migrationsverket. Vi såg över IT-funktionen på Migrationsverket. Vi har gett Migrationsverket en ny instruktion och en tydligare ledningsstruktur. Vi kommer också att göra en översyn av Migrationsverkets ekonomiska styrning. Helt klart finns det mycket att göra. Jag ska också nämna att Migrationsverket har arbetat väldigt länge med att omorganisera just för att bli mer effektiva. Det är en ny organisation som kan sättas i sjön den 1 januari 2005.

Jag ser hoppfullt på framtiden. Jag menar att det kommer att bli mycket mer effektivt. Migrationsverket menar självt att man kommer att klara målen för handläggningstiden inom kort.

Anf. 66 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag har först en kommentar till att asylprocessen inte har ett slut. Om man jämför siffror, 600 miljoner kronor till handläggning och 225 miljoner kronor för utvisnings- och avvísingsresor, verkar det i varje fall finnas 225 miljoner kronor för ett slut, om man säger så.

Jag har också en kommentar till förföljelse på grund av kön. När vi skrev om utlänningslagen 1997 sade Pierre Schori som då var migrationsminister att det inte skulle vara någon skillnad på om förföljelse på grund av kön eller homosexualitet var en särskild skyddsgrund eller låg i

Genèvekonventionen. Nu säger statsrådet att det är först nu när det kommer en proposition som Migrationsverkets personal ska få den här utbildningen och att det då blir nödvändigt. Det var bara en kommentar.

Jag har också en fråga. Det förefaller som om regeringens förslag om att avskaffa möjligheten för en asylsökande som fått ett avslag att lämna in en ny ansökan inte kommer att få stöd i kammaren. Jag undrar hur statsrådet tänker kring den så kallade ärendebalansen och ny instans- och processordning. Vi är några som funderar kring ett nollställningsbeslut. Vi är också några som har kommit med förslag på lösningar som statsrådet säger att hon inte har sett. Jag skulle vilja fråga statsrådet hur hon ser på ärendebalansen och ett nollställningsbeslut.

Anf. 67 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har först en kommentar till Ulla Hoffmanns inledning. När det gäller lagändringen som handlar om att förföljelse på grund av kön och sexuell läggning ska föras in och jämföras med andra former av förföljelse kommer det att följas av en ökad kompetens- och kunskapsutveckling inom Migrationsverket. Jag sade inte att det skulle börja nu. Det är något som har pågått och pågår inom Migrationsverket. Man har kurser för personalen tillsammans med UNHCR och med Kvinnoforum. Riktlinjerna finns i Migrationsverkets databas. Det är något som man arbetar kontinuerligt med. Jag håller helt med om att det är något som man definitivt bör intensifiera efter lagändringen som så småningom kommer.

När det sedan gäller nollställningsbeslut – och då utgår jag från att Ulla Hoffmann talar om amnesti – ser jag inte det som en lösning. Jag menar att det inte är någon lösning på problemen utan i stället någonting som skapar problem. Om man i stället för att pröva någons asylskäl individuellt bestämmer sig för att det är tiden som ska avgöra huruvida en person får stanna eller inte, då menar jag att man har kommit väldigt långt ifrån asylrätten och väldigt långt ifrån rättssäkerhet.

Anf. 68 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Ja, då fick jag svar på den frågan i varje fall. Det *finns* förslag till lösningar. Statsrådet sade att det inte finns några förslag till lösningar. Det är bara det att det är lösningar som statsrådet inte tycker om.

Vi har definitivt ett problem. Vi är ju eniga om att Utlänningsnämnden ska läggas ned och ärendena föras till förvaltningsdomstolar, och om det inte ska bli på samma sätt som med Utlänningsnämnden måste ärendebalansen arbetas ned på ett eller annat sätt. Om då Migrationsverket och Utlänningsnämnden ser till att 90 % av alla som söker får avslag kommer detta självklart att leda till att den ärendebalans som förvaltningsdomstolarna sedan ska ta över blir väldigt hög. På något sätt måste vi då se till att få ned den, och det måste vi göra tillsammans. Det är vårt gemensamma ansvar.

I andra länder i EU där man infört en ny asylprocess har man också haft olika typer av nollställningsbeslut. Jag tror att det är väldigt viktigt att se till att den nya instans- och processordningen, som vi ser fram emot eftersom den kommer att innebära en mer rättssäker asylprocess, kan starta på ett så bra sätt som möjligt.

Jag skulle därför vilja höra: Vad tycker statsrådet att vi ska göra när nu riksdagen inte vill diskutera och inte kommer att ställa sig bakom slopandet av ny ansökan förrän vi har fått den nya instans- och processordningen på plats? Det är ju det som gör att det i dag inte går att ta bort ny ansökan. Vad föreslår statsrådet att vi ska göra?

Anf. 69 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Mitt första förslag är att avskaffa ny ansökan. Det skulle betyda att man fick 25 % mer resurser för att avgöra ärenden. Det skulle betyda en helt annan situation när vi nu går in i ett nytt skede med ny instans- och processordning.

Jag kan också berätta vad som görs. Regeringen har anslagit ökade resurser till Migrationsverket för att avgöra framför allt gamla ärenden. Man börjar alltså beta av ärendebalansen bakifrån, så att säga. Det är någonting som just nu pågår.

Regeringen har också, vilket jag redogjorde för i mitt tidigare svar till Per Westerberg, gjort väldigt mycket för att effektivisera hanteringen av asylärenden i Migrationsverket. Det handlar om att öka rättssäkerheten och öppenheten, men det handlar också om att öka hela effektiviteten i systemet. Migrationsverket får nu en ny organisation. Vi har en bättre ledning. Vi kommer att klara målen för handläggningstiderna inom kort.

Min förhoppning är alltså väldigt god. Vi kommer att arbeta så mycket som möjligt för att få ned ärendebalansen till den 1 januari 2006.

Jag håller dock med om att detta är ett bekymmer. Det oroar mig väldigt mycket att vi ska hamna i den väldigt svåra situation som Utlänningsnämnden befann sig i när denna en gång inrättades med en enorm ryggsäck att börja med. Det är naturligtvis inte bra. Detta bekymrar och oroar mig väldigt mycket. Jag tänker på det. Vi kanske måste hitta också andra åtgärder under det år vi nu har på oss.

Ärendebalanserna måste alltså ned. Där är vi helt överens.

Anf. 70 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Ministern har en fantastisk förmåga att säga saker och ting på ett väldigt fint sätt. När ministern säger "slut" menar hon avvisning. Det är vad "slut" betyder när du pratar.

Ett slut kunde ni sätta på andra sätt – genom att tillåta människor att stanna. Då är det slut. Då får de stanna.

Vi skulle vilja att du berättar för de 2 500 statslösa palestinier som inte lägger fram nya ansökningar och som själva har begärt att bli avvisade någonstans hur ni tänker sätta ett slut på deras process. Hur ska ni göra? Ni kan inte avvisa dessa människor. De ruttar i våra förläggningar. Hur sätter man ett slut på det?

Sedan vill jag att ministern talar om de illegala invandrarna, tiotusentals människor berövade alla rättigheter. De kom själva hit; det är sant. Men det gör dem inte till mindre värda människor, och det tar inte ansvaret från oss att tänka på dem, på dessa barn och på alla i deras situation i utkanten av samhället. Vilken politik har ni för dem?

Vad tycker du om till exempel Spanien eller Förenta staterna? De har då och då haft modet att säga: Här finns människor som lider. Här finns människor som vi måste se och erkänna. De får stanna.

Sedan får vi göra mycket annat för att hindra att det upprepas, som du vill. Men vad gör vi med de människor som finns här?

Och vad gör vi med de flyktingar som inte vill åka härifrån, de gömda flyktingarna, människor som utsätter sig för ett sådant lidande därför att de vill stanna? Hur sätter man ett slut på det? Är det med fler poliser? Hur ska du göra för att sätta ett slut på deras process?

Anf. 71 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Grunden för politiken är att vi ska ha en öppen dörr för människor som söker skydd undan förföljelse. Sedan ska vi ha en asylprocess där människor som kommer hit får en snabb och rättssäker prövning och ett snabbt beslut om man har asylskäl eller inte. Har man inte asylskäl ska man få stöd och hjälp att återvända till sitt hemland. Det är grunden för politiken vad gäller asyl.

Sedan har vi invandringspolitiken, som är något annat och som handlar om bland annat arbetskraftsinvandring. Det är någonting helt annat. Det utgår inte från enskildas rättigheter på samma sätt, utan det utgår från våra behov av arbetskraft inom Sverige och hur många människor som ska komma hit och arbeta. För detta finns det särskilda regler. Men vi får inte blanda ihop de här två delarna. Asylrätten måste värnas och får inte blandas ihop med våra behov av arbetskraft i Sverige.

Sedan skulle jag ändå vilja upprepa den fråga som Anita Jönsson ställde. Mauricio Rojas tycker att alla som finns i Sverige i dag ska få stanna med ett amnesti- eller nollställningsbeslut. Alla som har kommit hit och fått avslag och inte vill återvända ska också få stanna. Alla som har kommit hit och över huvud taget inte sökt asyl eller uppehållstillstånd utan befinner sig här illegalt ska också få stanna. När Mauricio Rojas då säger att vi ska ha regler undrar jag: Vilka regler är det Folkpartiet vill ha för att värna en reglerad invandring? Vilka regler finns det mer specifikt i Folkpartiets politik för att värna en reglerad invandring till Sverige?

Anf. 72 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Statsrådet vet att jag inte blandar ihop dessa två saker. Det var två olika problem, människor i olika situationer, båda mycket utsatta.

Jag undrar fortfarande, och med mig många flyktingar: Vad gör du med de människor som inte har kunnat avvisas på fyra, på fem och på sex år? Hur länge ska de vänta? De lägger inte fram nya ansökningar; det vet du. De har begärt att bli avvisade av dig, av din regering, av polisen och allting. Det kan ni inte göra.

Ni vet att Migrationsverket inte kan göra av med alla dessa pengar som finns. Det går nämligen inte att göra sig av med dessa pengar när det inte går att avvisa dessa människor. Hur sätter vi ett slut på processen – ett slut som är mänskligt värdigt? Det var min första fråga.

Den andra handlade om människor som finns här och jobbar här men som lever i total utsatthet. Vi måste ta till oss detta. Vi har sagt: Låt oss se om dessa människor kan arbeta, klara sig på egen hand och bygga upp ett liv här! Bejaka människornas rättighet att röra sig fritt! Det kan vi göra. Hela den politik som du representerar står för motsatsen: hinder, stopp och problem. Men människorna finns här, och det kommer att komma fler människor hit. Vi måste se människorna. Grunden för politi-

ken är inte reglerna utan människorna. Vi vill ha regler som hjälper människor, inte som gör livet så svårt som möjligt för dem.

Prot. 2004/05:40
30 november

Anf. 73 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte får något svar på frågan om vilka regler som Folkpartiet för fram när det gäller reglerad invandring.

Men återigen vill jag säga att jag håller med om och tror att alla i den här kammaren är överens om att vi ska ha ett värdigt system. Vi ska ha ett humant system. Det betyder att vi också måste ha ett tydligt system så att människor som kommer till Sverige vet att de får en rättssäker prövning, att de också får ett besked inom rimlig tid, men att man dessutom får stöd om man inte får ett positivt beslut. Hela den delen måste vara väldigt tydlig, och vi ska ha ett humant återvändande också.

Ni säger att människor väntar. Men det är ju inte så att människor har befunnit sig i Sverige i fem sex sju år utan att ha fått något besked. De har fått ett besked, men det är ett besked som de inte accepterar. Det är det jag menar. När processen blir så här väldigt utdragen, med nya ansökningar, betyder det att människor hamnar i de här väldigt svåra situationerna. De har varit här under väldigt lång tid och befinner sig i något sorts vakuum. Och i slutändan är det den enskilda individen som drabbas av ett sådant system.

Anf. 74 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Jag tänkte tala om en sak som statsrådet tog upp i sitt anförande, nämligen barn i asylprocessen.

Det är sant att vi har väldigt bra portalparagraf i utlänningslagen om att ta hänsyn till barnets rätt till hälsa och utveckling samt vad barnets bästa i övrigt kräver. Vad spelar det för roll när man skickar ut sjuka barn till länder där de inte kan få vård? Vad spelar det för roll när barn behandlas så illa i asylprocessen att de lägger sig ned och blir apatiska?

Det är sant att regeringen säger att man ska ha lättare som barn än som vuxen att komma in, helt i enlighet med FN:s barnkonvention. Men vad spelar det för roll när man inte ens hör vilka asylskäl det enskilda barnet har, när inte ens den kompetensen finns på myndigheterna?

Regeringen pratar om att ta ansvar, men fortfarande har vi inte sett vem det är som har ansvar för de ensamkommande barn som kommer hit. Fortfarande försvinner det barn i asylprocessen.

Ministern var i Sundsvall för ett par veckor sedan till följd av den uppmärksammade händelsen med en 15-årig flicka som tände eld på sig själv efter ett avslagsbesked. När man frågade ministern vad som skulle göras för att barn skulle kunna må bättre i den svenska asylprocessen svarade hon som om det var hack på skivan att man ska avskaffa möjligheten till ny ansökan.

Men det vet du ju att du inte får igenom i riksdagen. Det kommer att avslås. Vi har en mängd skäl till det. Vi kan ta den diskussionen. Men nu när det händer måste väl ministern ändå ha ett annat svar.

Vad ska vi göra för barn i asylprocessen? Kan vi kanske få se att det blir humanare regler, bättre lagar, bättre behandling och enklare att höra barnens egna asylskäl? Kan vi få se att det arbetet intensifieras och att ministern inte fortsätter att prata om någonting som inte kommer att gå igenom?

*Invandrare och
flyktingar*

Anf. 75 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Låt mig upprepa det som jag sade inledningsvis. Jag tror att det ändå är väldigt viktigt att ta sin utgångspunkt i det. Sverige är unikt i EU, Sverige är unikt i världen när det gäller barnfrågor i asylprocessen. Det finns inget annat land som har nått så långt som Sverige har gjort när det gäller att tillförsäkra asylsökande barn rättigheter enligt barnkonventionen. Sverige är ett av de få länder – Sverige var det första landet – som har skrivit in barnkonventionen i utlänningslagen. Vi är också ett av de få länder där asylsökande barn har precis samma rättigheter som barn som bor i Sverige. Artikeln om barnets bästa i utlänningslagen är en spegel av artikel 3 i barnkonventionen.

Sedan är det naturligtvis fortfarande så att barn, som jag sade, trots det mår väldigt dåligt. Jag tror inte att det är asylprocessen som gör de här barnen sjuka. Det är mycket som de bär med sig. Men jag tror att asylprocessen kan bli bättre på det sättet att man inte bidrar till barnens lidande. Och det handlar om det vi har talat om tidigare, effektivitet i asylprocessen. Människor som kommer ska få besked inom rimlig tid.

Det måste finnas en tydlighet i asylprocessen. Det finns ingenting som är så viktigt för just barn som tydlighet, att man vet vad det är som gäller och ungefär hur lång tid saker ska ta, vad som händer vid ett positivt beslut eller vad som händer vid ett negativt beslut. Jag menar att det här är *väldigt* viktigt. Vi som politiker har ansvaret för att se till att vi får en sådan tydlig asylprocess.

Anf. 76 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Man kan jämföra Sverige med andra länder på olika sätt. Det är sant att vi har skrivit in FN:s barnkonvention. Jag pekade på att det händer att vi inte följer den, trots att den är inskriven. Andra länder har gjort den till lagstiftning. Vi återkommer till den typen av frågor i behandlingen. En del länder avvisar de facto inte barn som man har fattat beslut om därför att det blir en för svår situation. Det går att jämföra på olika sätt.

Ministerns svar på vad man ska göra för de barn som mår och far väldigt illa i den svenska asylprocessen blir att vi ska vara effektivare. Jag kan hålla med om att vi måste korta handläggningstiderna. Det är någonting vi är ense om. Men vi måste också se till att reglerna faktiskt ser till barnets bästa och vad barnets rätt till hälsa och utveckling kräver, så som det står i utlänningslagen.

Vi måste också se till att den delen av lagstiftningen faktiskt blir reell och inte sätts på undantag utifrån idén om reglerad invandring eller ekonomiska hänsyn, därför att då kommer barn att fortsätta fara illa. Då kommer barn att fortsätta att lägga sig ned.

Den lilla flickan som lägger sig ned eller pojken från Azerbajdzjan som mår illa och blir apatisk blir det på grund av risken att behöva återvända till det land där man kanske själv har blivit våldtagen, sett sina föräldrar bli våldtagna eller blivit förföljd och utsatt för etniska förföljelser. Det är det som gör att barn får illa.

Det är reglerna som måste ändras. Vi ska vara effektivare, ja. Men effektiviteten borde i fler fall sluta med ett bifall, sluta med att det här barnet faktiskt har varit utsatt för sådana hemskheter att det har rätt att få

Anf. 77 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Reglerna måste ändras, säger Gustav Fridolin, som själv har suttit som ledamot i en parlamentarisk kommitté som precis har tittat över de regler som gäller humanitära skäl. Gustav Fridolin har haft en möjlighet att förändra reglerna när det gäller just uppehållstillstånd av humanitära skäl och barnfrågor.

Men jag vill återkomma till barn och någonting som Gustav Fridolin också tog upp, nämligen barns rätt att höras i asylprocessen. Jag tror att vi också måste se att det i den här politiken är väldigt lite som är svart eller vitt. Det finns väldigt många olika dilemman i den här politiken. Ett sådant dilemma tycker jag är just att höra barn i asylprocessen.

Det är ju så att väldigt många barn inte vill bli hörda i asylprocessen. Väldigt många föräldrar vill inte att barnen ska höras i asylprocessen. Då måste man ta ställning till om vi ska tvinga barn att höras i asylprocessen. Är det bra? Är det humant? Är det riktigt? Kan man göra det? Det är det första.

Det andra är att barn inte kan ljuga. När man hör barn kanske de berättar någonting som helt motsäger föräldrarnas asylberättelse. Det kanske är barnens utsaga som gör att föräldrarna får avslag på sin asylansökan. Då måste man ändå försöka problematisera lite och fundera över om det är bra eller hur vi ska hantera de dilemman som finns när det gäller hörande av barn. Hur ska vi över huvud taget hantera de dilemman som finns i den här politiken? Det är precis det som det handlar om.

Anita Jönsson var inne på att vi har två mål för politiken. Vi har målet att asylrätten ska värnas. Vi ska ha en öppen dörr för alla människor som är förföljda. Samtidigt har vi också målet att vi ska ha en reglerad invandring. Det finns en spänning mellan dessa mål, och dessa dilemman måste vi som politiker ändå kunna lyfta fram, lägga på bordet och ta ställning till.

Anf. 78 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kommer också att uppehålla mig lite vid de apatiska barnen. Jag hade med det i mitt anförande.

Vad gör vi för fel i Sverige eftersom så många barn just här drabbas av just de symtomen? Den flyktingpolitiska grupp som finns här i riksdagen, där de flesta partier är representerade, hade ett frukostmöte med en barnpsykiater som jobbar med just de här barnen. Han berättade att hälften av alla platserna i det här området i Sverige beläggs av barn som har dessa problem. Han menade på att det är oerhört svårt att behandla dem när det har gått så långt eftersom det egentligen inte finns något bra sätt att arbeta med den typen av åkomma eftersom det inte finns någon erfarenhet sedan tidigare. Han berättade också om undersökningar från andra länder. Det fanns inget annat land som har så många barn som just Sverige. Man måste då ställa sig frågan vad det är för fel på vårt sätt att hantera människor som gör att så många ändå får de problemen.

Varför jobbar vi inte mer för att förebygga ohälsa när vi verkligen vet att problemen finns här och nu? I alla andra sammanhang pratar vi om vikten av att förebygga när det gäller oss svenskar. Egentligen borde det

*Invandrare och
flyktingar*

vara minst lika viktigt att ta emot dessa människor på ett annat sätt. Vi bör undersöka dem för att veta hur de mår när de kommer hit och vad vi kan göra för att de inte ska bli dåliga av de upplevelser de ändå har med sig i bagaget.

Det är oerhört mycket rubriker än hit, än dit. I en tidning i dag står det att "makthavare tiger om flyktingbarns lidande". Man berättar om hur åtta poliser kom och hämtade fem barn klockan halv fem på morgonen. Är det verkligen i Sverige vi hanterar människor på det sättet? Är det verkligen humant att hantera människor på det sättet? Vilka minnesbilder bär de barnen med sig som kommer att finnas med hela deras liv, hur polisen kommer och hämtar dem på natten? Vad gör migrationsministern för att förhindra sådant?

Anf. 79 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Birgitta Carlsson tar upp de apatiska, liggande, barnen. Det är något som oroar mig mycket. Birgitta Carlsson frågar varför detta finns bara i Sverige. Det är en fråga som jag har tänkt mycket på. Det är viktigt och bra att Birgitta Carlsson tar upp den frågan. Det är viktigt att vi diskuterar denna fråga tillsammans.

Varför drabbas barn av dessa mycket svåra sjukdomstillstånd bara i Sverige men inte i något annat europeiskt land? Beror det på att vi är stränga, att vi har en restriktiv politik, så att barnfamiljer får avslag i Sverige? Men det kan inte riktigt bero på det därför att man får avslag i alla andra länder också. Vi kan jämföra Sverige, Danmark, Norge, Tyskland och så vidare. Vi har en mycket mer generös politik när det gäller asyl och migration än vad till exempel Danmark har. I Danmark finns inte problemet. Det kan inte vara fråga om att vi har en annorlunda bedömning av människors asylskäl som gör att människor drabbas just i Sverige.

Kan det vara de långa handläggningstiderna som gör att människor blir kvar i systemet så länge? Jag tror att det å ena sidan kan bidra, men å andra sidan tycker jag inte riktigt att det kan förklara. Vi är inte nöjda med våra långa handläggningstider, men gör vi en jämförelse mellan Sverige och övriga Europa har vi korta handläggningstider. Det finns människor som kommer till Sverige och söker asyl från andra europeiska länder där de har varit i tio års tid. Det är inte så att det finns någon skillnad mellan Sverige och andra länder när det gäller handläggningstiderna.

Jag skulle vilja ställa samma fråga till Birgitta Carlsson: Vad kan det bero på, Birgitta Carlsson, att det bara finns i Sverige?

Anf. 80 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att de människor som kommer hit har en meningsfull tid i vårt land oavsett om de får stanna eller inte. Man ska från början ta reda på deras hälsotillstånd och göra vad man kan för att de ska må bra som människor. De ska få både lära sig svenska språket och delta i arbetspraktik. De ska känna att de har en uppgift i samhället, även om den inte blir så långvarig.

Jag vill ta upp några andra saker. Rätt många av oss i utskottet var på en flyktingpolitisk debatt i Uppsala. Vad vi där fick bevittna och lyssna på var inte heller uppbyggligt. En ung man som arbetar på en psykvård-

ning berättade om hur en kille som fick avslag tog sitt eget liv och all den tragik som fanns kring detta.

Några berättade – de grät – att deras högsta önskan var att deras gamla föräldrar som fanns i Sverige skulle få stanna. De skulle då kunna ta hand om dem, men föräldrarna skulle utvisas, trots att det inte fanns någon kvar i hemlandet. Det här var i princip sista länken. Trots detta skulle de tillbaka till sitt land.

Dessutom fanns det en gömd familj. Det fanns en flicka på fem sex år som hade blivit sängvätare igen. Hon mådde så dåligt. Det gällde även mamman i familjen.

Jag har för länge sedan läst boken *Anne Franks dagbok*. Den handlade om dessa människor som på den tiden fick gömma sig. Visserligen gömmer sig ingen på det sättet i Sverige i dag, men de gömmer sig i ensligt belägna fastigheter. Det är inte heller bra att ständigt och jämt leva i skräck att någon ska upptäcka dem, att någon ska hämta mamma eller pappa.

Vi måste se över hela migrations- och integrationspolitiken. Vi som jobbar med frågorna mår inte bra när vi märker hur människor mår som kommer till vårt land och har en önskan om att få en dräglig tillvaro och inte får den uppfylld.

Anf. 81 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag håller verkligen med Birgitta Carlsson om att det är förfärligt att se detta. Gustav Fridolin hänvisade till att jag var i Sundsvall och pratade med människor som hade varit nära den flicka som tände eld på sig själv. Det var en flicka som var 15 eller 16 år. Visst är det förfärligt.

Men samtidigt måste vi se på hur vi ska lösa problemen. Vi måste se till att vi förebygger att människor hamnar i så svåra situationer. Här menar jag återigen att vi måste få ett effektivt system, och vi måste få ett slut på processen. Våldigt många av de desperata handlingarna sker när det har gått långt – när man har lämnat in många nya ansökningar, varit i Sverige en lång tid. Man utgår från att det bara är ett uppehållstillstånd som gäller men kan inte tänka på någon annan lösning för sig själv. Vi måste vara mer inriktade på, precis som Birgitta Carlsson säger, att förebygga att det går så långt. Det är det vi måste inrikta oss på.

Anf. 82 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Många ord har sagts under de två och en halv timmar som debatten har pågått i dag om den svenska flyktingpolitiken. Från regeringspartiets representanter har den lovprisats och sagts vara human. Från övriga partier har tvärtom mycket kritik framförts, och jag kommer att instämma i den kören. Jag ska börja med att berätta ett exempel ur verkliga livet.

De senaste dagarna har en liten tvåårig flicka upptagit mina tankar. Migrationsverk och utlänningsnämnd hade beslutat att hon skulle avvisas till sitt hemland tillsammans med sina föräldrar. Det är bara det att föräldrarna mår dåligt, särskilt pappan som har varit inlagd på psykklinik ett år. Totalt har familjen varit här i två och ett halvt år. Flickan har de två senaste månaderna bott hos fosterfamilj eftersom även mamman har brutits ned.

I lördags kom polisen och hämtade föräldrarna och placerade dem på häktet i Borås. Förvaret i Göteborg vågade inte ta ansvar för föräldrarna av risk för att de skulle begå självmord. Tanken var att de skulle avvisas i dag tillsammans med den tvååriga flickan, men tack vare ideella krafter och människor som såg vad det var som höll på att hända blev det ingen avvisning i dag.

Efter en läkarundersökning visade det sig att pappan är alldeles för sjuk för att kunna åka. Han blev inlagd på psyk igen i mycket värre tillstånd än han var innan han hämtades av polisen i lördags.

Vad hade hänt med flickan om familjen hade rest i dag? Är det ett humant återvändande? Jag ifrågasätter hur långt man kan gå när det gäller att behandla människor inhumant. Vi har skrivit på konventioner om mänskliga rättigheter och om barnens bästa. Vi har en portalparagraf som talar om barns bästa. Är det verkligen det bästa för den tvååriga flickan att avvisas med två föräldrar som inte ens kan ta hand om sig själva? Är det någon idé att stå fast vid konventioner och lagparagrafer, om vi ändå inte följer dem?

Folkpartiet har en reservation som handlar om barns bästa, reservation 28, som jag yrkar bifall till.

Fru talman! Denna flicka är inte det enda barn som far illa i den svenska asylprocessen. Mycket har talats tidigare om de apatiska barnen, som vi har sett i skrämmande bilder från TV. I somras avvisades en apatisk flicka till Bosnien med sin familj. Hon hade ingenstans att ta vägen utan bodde första tiden under bar himmel i en park och sedan i ett garage.

Migrationsministern, som nu har gått, talar om att dessa barn behöver vård, precis som Birgitta Carlsson också har varit inne på, och tillsätter till och med en särskild samordnare. Och visst behöver barnen vård, men för att kunna bearbeta ett trauma är det viktigt att man känner trygghet och inte behöver riskera att tvingas återvända till den plats där traumat uppstod. Jag tror att det är en av lösningarna för de apatiska barnen.

Migrationsministern, som inte finns här, måste förklara hur hon kan förena att först ge de svårt sjuka barnen vård för att sedan avvisa dem. För mig går inte den ekvationen ihop.

Fru talman! Även de ensamkommande barnens situation måste uppmärksammas. Det är flera som har talat om de barnen i dag. Det är glädjande att en utskottsmajoritet av m, fp, kd, c, mp och v gjort ett tillkännagivande till regeringen om att komma med ett förslag om att kommunerna ska ha ansvaret för de ensamkommande barnen. Detta har diskuterats i flera år, och det har funnits ett färdigt förslag, men i stället för att genomföra det färdiga förslaget har det bara blivit nya utredningar.

Fru talman! Jag vill också ta upp frågan om kvinnor, precis som Ulla Hoffmann har gjort tidigare. Man tar inte hänsyn, och man tar inte kvinnors asylskäl på allvar. Jag har också ett antal exempel på kvinnor vars skäl inte har blivit tagna på allvar. Kvinnor har nämligen många gånger andra skäl än män när de söker asyl, men lagar och regler som styr asylprocessen är anpassade i huvudsak för män. Våldtäkt används för att förnedra kvinnor, både i krig och i annan förföljelse. Våldtäkt är i många kulturer något mycket skamligt, så skamligt att kvinnor inte ens vågar yppa det för sin egen man. Vid asylutredningar måste man därför gå fram mycket varligt och vara medveten om detta.

Precis som det har talats om tidigare har Migrationsverket tagit fram riktlinjer för hur man ska utreda och fatta beslut när det gäller kvinnor. Det var ju också ett litet ljus i all förtvivlan att Barbro Holmberg utlovat en proposition om förföljelse på grund av kön, sexuell läggning och så vidare. Men vad hjälper det att ha riktlinjer, när de inte följs? Vad hjälper det, när kvinnor skickas tillbaka med hänvisning till att de ska kontakta polisen om de får problem när de kommer hem – samma polis som kanske har våldtagit dem.

Fru talman! Inte heller tar man särskild hänsyn till att internflyktsalternativ, som man ofta hänvisar till i besluten, många gånger är uteslutet för kvinnor. I många kulturer kan inte kvinnor leva ensamma utan en man. De har ingen möjlighet att försörja sig på ett vanligt arbete utan är hänvisade till exempelvis prostitution. Hur ska eventuella barn klara sig med en prostituerad mamma? I de flesta fall har kvinnan barn också.

Möjligheterna att skydda enskilda mot övergrepp varierar från land till land och inom ett land, och det måste de beslutsfattande ta till sig. I Riksrevisionens rapport om Migrationsverket hänvisas till att man inte har ordentlig kontroll på hur det ser ut i olika länder. Man kritiserar också att Migrationsverket aldrig följer upp vad som händer med dem som avvisas.

När det gäller kvinnor och kvinnors asylskäl har Folkpartiet ett särskilt yttrande.

Fru talman! Jag vill gå tillbaka till Riksrevisionens rapport om Migrationsverket. Flera har tidigare talat om detta med långa handläggningstider. Flickan jag talade om först hade med sin familj varit i Sverige i två och ett halvt år. Det var inte på grund av att de hade lämnat in en massa nya ansökningar utan att utredningstiden hade tagit så lång tid för Migrationsverket. Det framgår också av Riksrevisionens rapport hur man har arbetat ineffektivt på Migrationsverket. Hur man då kan skylla på att det bara är nya ansökningar som förlänger asyltiden är för mig en stor fråga.

Fru talman! Folkpartiet ser som en av sina viktigaste uppgifter att ta strid för en ny human och solidarisk flykting- och invandringspolitik med en rättssäker och snabb asylprocess.

Anf. 83 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Man kan fråga sig efter en så lång debatt vad som egentligen finns kvar att säga. Nu har ju till exempel Gustav Fridolin från Miljöpartiet yrkat bifall till en motion från Vänsterpartiet, instämt i ett särskilt yttrande initierat av Vänsterpartiet och dessutom använt en inte oansenlig del av sin talartid till att citera Jan Hammarlund, medlem i Vänsterpartiet. Jag instämmer i samtliga de saker Gustav Fridolin i det avseendet sade.

Låt mig också instämma med det Ulla Hoffmann tidigare uttalade för Vänsterpartiets räkning. Vi har länge varit kritiska till de kompromisser med de mänskliga rättigheterna som i dag sker när det gäller den svenska migrations- och flyktingpolitiken. Det krävs helt enkelt en grundläggande förändring av svensk migrationspolitik för att de mänskliga rättigheterna fullt ut ska respekteras.

Någonting är visserligen fel också när det gäller världsordningen, eftersom så många människor tvingas fly från sina hemländer. Men det är

dessutom någonting fel med den svenska flyktingpolitiken, när så få som 8 % av dem som tvingas fly av någon anledning får ett bifallsbeslut av Migrationsverket. När kvinnors asylskäl fortfarande inte räknas såsom de borde måste ordningen ändras. När Genèvekonventionen i praktiken inte används så krävs förändring.

Fru talman! Det här är i första hand, men inte bara, en diskussion om budgeten. Det är en budget som är framförhandlad mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. I de delar som rör pengar och, märk väl, som är förhandlade mellan partierna, står jag bakom betänkandet. Men det är ingen hemlighet att också vi gärna hade sett att en hel del saker hade kunnat göras annorlunda i det här betänkandet. Vi föreslog under förhandlingsomgången – jag redovisar gärna det för riksdagens kammare också – att man hade kunnat införa denna 18-månadersgräns, helt enkelt en gräns i asylsystemet där den som inte är skyldig till något allvarligt brott och inte heller själv är skyldig till att ha fördröjt väntan skulle kunna få ett automatiskt uppehållstillstånd. Det är dags att komma fram nu med de förslag som gör att vi inte den 1 januari 2006 står med ett stort antal obehandlade ärenden.

Nej, vi bifaller inte förslaget om att begränsa ny ansökan. Den säkerhetsventil i ett rättsosäkert system som möjligheten till ny ansökan innebär är helt enkelt outhärlig. Låt mig i stället citera mig själv från budgetdebatten här i kammaren den 29 november 2001, när det gäller att bearbeta balanser och få fler människor att åtnjuta beslut i sina ärenden: ”Om Utlänningsnämnden inte får pengar till detta är det risk att det i stället reses krav på ’nollbeslut’. Av principiella skäl tycker vi inte att det är det bästa, men möjligen kommer vi kanske att bli tvungna att ställa oss bakom sådana krav. En ny och rättssäker asylprövning måste helt enkelt kunna inledas med ett rensat bord när det gäller tidigare ärenden.” Det är några år sedan nu, och ytterligare några miljoner har visserligen beviljats på vårt initiativ – de tre partierna tillsammans – men för lite. Och det står alldeles klart att om ingen tydlig politisk markering kommer från riksdagens kammare så kommer inte migrationsministern själv att komma på, plötsligt uppdaga, förslaget om att nollställa de ärenden som ligger i balansen. Det är alltså riksdagen som behöver göra en sådan markering. Låt oss återkomma i de sammanhang som finns för att se till att den möjligheten ges.

För det är ju så, fru talman, att stödet för den socialdemokratiska regeringens restriktiva hållning i migrationspolitiska frågor tycks allt svagare. Sex partier är i dag överens, än en gång får väl sägas, om att kräva handling av regeringen när det gäller ensamkommande barn. Det är ett av vad jag hoppas blir många exempel på att partier samverkar rakt över traditionella gränser helt enkelt för att man anser att internationella konventioner ska följas. Man anser att värdighet i mottagandet av människor som tvingas fly är en självklarhet och man tycker att rättssäkerhet måste vara ett signum också för den svenska migrationspolitiken.

Det betyder inte alls att alla gamla konflikter är dolda – tvärtom. När det gäller den svenska integrationspolitiken har vi mycket kvar att diskutera mellan höger och vänster. För det är klart att om Folkpartiet igen kommer dragande med sina förslag om språkstest för svenskt medborgarskap kommer vi att avvisa det. Om Moderaterna eller Folkpartiet återkommer med förslag om löner för invandrare som ligger under kollek-

tivavtalslönerna kommer vi att avvisa det. Självklart gör vi det. På samma grund som vi anser att värdigheten måste finnas i asylprocessen menar vi att den också måste finnas på arbetsmarknaden. Ingen diskriminering! Generella insatser för att bryta underordningen och satsa på rätten till arbete, rätten till bostad, rätten till utbildning! Det är vägen framåt för en socialistisk integrationspolitik.

Fru talman! Just förslaget om att dra in ersättning för asylsökande, som varit upp i diskussionen tidigare, förtjänar ändå något ytterligare uppmärksamhet. Jag sade att jag skulle återkomma till det. Det här är nämligen ett förslag som regeringen i efterhand så att säga har smugit in i budgetöverenskommelsen.

Låt mig tala klarspråk: När vi tog i hand i samband med en budgetöverenskommelse mellan tre partier stod det ingenting om eget boende i denna budgetöverenskommelse. När den är tryckt och ligger på riksdagsledamöternas bord, ja då står det något om att begränsa möjligheten till eget boende. Det är ingenting annat än ett öppet brott mot en överenskommelse och förtjänar all tänkbar kritik – inte bara för formen, utan självfallet i första hand sakligt. Att begränsa rätten för människor att bosätta sig där de vill under asyltiden är att begränsa den mänskliga rättigheten att få bosätta sig i den del av landet där man önskar.

Det är en rätt som studenter generellt har, som lärare har, som gruvarbetare har – ja, det bör ju finnas gruvor men man får bosätta sig var man vill. Alla människor ska ha den rätten. Därför avvisar vi inskränkningarna i bidraget till eget boende. Vi har andra förslag som skulle bryta segregationen på ett mycket tydligare sätt utan att skuldbelägga de människor som är de ytterst utsatta. Jag yrkar därför bifall till reservation 1 under punkt 1 och står, liksom alla mina partikamrater, bakom samtliga reservationer som Vänsterpartiet har avlämnat. Vi är inte beredda att göra fattiga människor ännu fattigare än vad de redan är, vilket blir resultatet om rätten till eget boende begränsas.

Fru talman! Avslutningsvis och kortfattat: Vi kan inte acceptera att människor så ofta som i dag sätts i förvar, i praktiken i ett fängsligt förvar, bara för att de har begått det så kallade brottet att söka sig till ett annat land och försöka få uppehållstillstånd. Men vi kan konstatera att till och med barn i dag tas i förvar. Och vuxna tas i förvar helt utan tidsgränser. De av oss som har besökt förvaren ser att det är många månader som man ibland får vänta på sitt besked om att bli utkastad från Sverige. Därför måste det nu tas fram riktiga regler med tidsgränser, en ordning, en reglering, som fungerar och är värdig för människor gällande hur förvaret får fungera.

Med dessa ord tackar jag kammaren för uppmärksamheten och hoppas på replik.

Anf. 84 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Jag ska inte tala om språktestet, nej. Jag är bara mycket nyfiken på vad Vänsterpartiet säger om de illegala invandrarna? Vad har ni tänkt om dem? Det är inte en enkel fråga, men jag är väldigt nyfiken på hur ni har tänkt. Har ni något färdigt, eller? Hur ligger ni till där?

Anf. 85 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag förstår att Mauricio Rojas inte vill tala om språktest. Det har väl inte varit paradguren för Folkpartiet, precis. Man fick många röster för att man fiskade i de vatten, men har därefter gjort vad man har kunnat för att backa, rygga, försvinna från arenan när frågan kommer upp på bordet igen. Låt oss acceptera det. I stället vill jag svara på den ärliga fråga som Mauricio Rojas nu ställer.

Vad menar vi om illegala invandrare? För det första och semantiskt: Det finns inga illegala invandrare. Inga människor kan enligt vår uppfattning kallas illegala. Människor kan de kallas. Och de är i statens ögon emellanåt här utan att ha statens rätt att befinna sig i landet. Jag tror att Mauricio Rojas i det avseendet är överens med mig även om han lite värdslost använder ordet "illegal" i den betydelsen.

Vad vill vi då göra? Människor bor i det här landet för att de har varit tvungna att gömma sig efter att ha fått avslagsbeslut. Det är ett skäl att befinna sig, så att säga, illegalt i landet. Vår uppfattning är ju att den svenska asylprocessen har misshandlat människor i många avseenden. De som befinner sig som gömda i landet i dag borde få en ny chans, borde få möjlighet att ingå i det nollställningsbeslut som vi är beredda att diskutera med andra partier. Vi har ju länge, under många år och mycket kraftfullt, kritiserat den rättsosäkra ordning vi har. De människor som har blivit offer för detta borde vi ge en chans till värdighet.

Låt mig i min andra replik återkomma till ytterligare grupper av så kallade illegala människor som lever här. Också där har vi goda förslag att komma med.

Anf. 86 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Nu testar Kalle Larsson min svenska med det här med illegala invandrare. Från statens synpunkt är de illegala, och legaliteten är en statlig angelägenhet. Det är inte en privatsak.

Det jag frågade om var inte flyktingar som har fått nej utan människor som kommer hit för att jobba. De gör det illegalt, svart – kalla det vad du vill. Det är människor som vi vet finns, och de är väldigt många. De är många fler än både flyktingar och dem som väntar på beslut. Det är det jag vill att du säger något om.

Anf. 87 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Det ska jag gärna göra. Det var inte min avsikt att testa Mauricio Rojas i svenska även om det kanske är bra att få erfara hur det känns att bli testad i svenska.

Till frågan: Ja, det finns många människor som lever utanför lagen, som lever utanför de bestämmelser som finns, utan den trygghet som tillhörigheten till ett samhälle innebär, utan det skydd som myndigheter ska åstadkomma för människor och utan de rättigheter som avtal på arbetsmarknaden till exempel innebär.

Vi har tidigare än de flesta partier, tidigare än Folkpartiet till exempel, föreslagit att man ser över hur möjligheten för arbetskraftsinvandring ska se ut. Det är många år sedan nu som vi lyfte upp den frågan första gången. Hade man redan då tagit ett initiativ i enlighet med det som vi föreslog hade det funnits regler på plats i dag. Då hade det funnits en

möjlighet att lagligt komma till Sverige för att arbeta, försörja sig och leva här oaktat att man inte har egna asylskäl.

Men låt mig också säga vad vi inte är beredda att göra. Vi är inte beredda att acceptera olika regler på arbetsmarknaden. Vi är inte beredda att acceptera att arbetskraft som kommer från andra länder, alltså människor från andra länder, ska ha andra rättigheter än de som är uppvuxna hela sina liv i Sverige.

Vi avvisar varje tanke på att man ska ha andra regler för arbetskraft från andra länder än vad som i dag existerar på den svenska arbetsmarknaden. Så vi går inte i den enkla fällan att säga nej till all arbetskraftsinvandring, som en del partier emellanåt tenderar att göra. Men vi går inte heller i den enkla fälla som det innebär att säga att vi accepterar vilka regler som helst på den svenska arbetsmarknaden bara människor får chansen att komma hit. Samma regler ska gälla, och människor ska ha en chans att komma hit. Det är Vänsterpartiets linje.

Anf. 88 MONA JÖNSSON (mp):

Fru talman! Först ska jag yrka bifall till reservation 1 vad gäller frågan om bostadsersättning för asylsökande. Vi står inte bakom budgetpropositionen i den delen.

Integrationsverket presenterade helt nyligen en rapport. Den visade att av drygt 780 000 kommunanställda i gruppen 20–64 år hade 12 % utländsk bakgrund. Våra kommuner, landsting och myndigheter ska anställa personer som har utländsk bakgrund.

Enligt rapporten finns den största underrepresentationen av kommunanställda med utländsk bakgrund i Malmö, där den ligger under 30 %. I Göteborg ligger man nära genomsnittet med 25 %. Stockholm med sina 10 % finns i den kommungrupp som har den lägsta representationen.

Man konstaterar vidare att bristen på mångfald är störst bland chefer. Analyser visar att ålder, vistelsetid i Sverige och utbildningsnivå inte kan vara förklaringen. Statistiken visar att tre av fyra utrikes födda har bott i Sverige länge än fyra år, och en majoritet har minst gymnasieutbildning.

Det har visat sig att strukturell diskriminering i hög grad ligger bakom att personer med utländsk bakgrund väljs bort när de söker arbete. Men det finns också bra exempel på kommunala initiativ för att komma till rätta med denna diskriminering.

I exempelvis Melleruds kommun döljer man namn på personer när man ska ta ut vilka som ska kallas till anställningsintervjuer. Ingen med utländskt namn, eller för den delen en kvinna, ska kunna bli utgallrad innan meriterna har avgjort valet av person. Det tycker vi i Miljöpartiet är ett bra sätt att jobba på. Vi välkomnar att fler gör det.

Det har visat sig att många arbetsgivare, både privata och offentliga, känner dåligt till diskrimineringslagstiftningen. Miljöpartiet driver att antidiskrimineringsklausuler vid upphandling ska införas i större utsträckning. Vi anser att de statliga myndigheterna ska föregå med gott exempel.

En myndighet som arbetat bra med klausulerna är Arbetsmarknadsverket. Vi anser att alla myndigheter ska utbildas nu under våren 2005 och att man ska införa antidiskrimineringsklausuler generellt under andra halvan av 2005. Vi ser införandet som ett steg på vägen att komma till

rätta med den strukturella diskrimineringen som bland annat utestänger från arbete.

Ett exempel på att göra det lättare att komma in i det svenska samhället på ett naturligt sätt skulle vara att inrätta ett faddersystem. I Kanada har man faddersystem som innebär att man lokalt i kommunerna söker efter fadderfamiljer. Man tittar på gemensamma intressen och matchar sedan ihop familjerna. På detta sätt har människor fått se hur samhället fungerar praktiskt och därmed lättare fått tillgång till de kontaktvägar som man har för att ta sig fram i det nya landet.

I dagens betänkande framgår att diskrimineringsombudsmännen och det lokala arbetet mot diskriminering får ökat stöd. Det är viktigt att det finns resurser att kunna driva fall i domstol för att uppmärksamma de mekanismer som finns och den strukturella diskriminering som pågår. I England finns Commission for Racial Equality. Den har fokus på diskriminering både på individnivå och på den strukturella nivån.

Ett sätt att komma åt diskriminering också i Sverige är att inrätta en samlad myndighet som arbetar strategiskt och samhällsanalytiskt mot diskriminering i alla former. Det ska vara ett organ som är tydligt kopplat till ombudsmännen mot diskriminering och som går i spetsen för nödvändiga förslag kring styrning och uppföljning av antidiskrimineringspolitiken.

Fru talman! Den 7 och 8 december kommer Sverige att anordna en internationell konferens om så kallat hedersrelaterat våld. Det är viktigt att sprida kunskap och byta erfarenheter om hur vardagen ser ut för många unga kvinnor runtom i världen i dag. Viktigt är också att arbeta förebyggande genom att uppmärksamma de konventioner som många länder undertecknat om mänskliga rättigheter, kvinnokonventionen och barnkonventionen.

Här i Sverige pågår med länsstyrelserna i storstäderna som bas ett arbete som bland annat innebär att ta fram flera platser för skyddat boende för unga utsatta kvinnor och män. Länsstyrelserna i Västra Götaland, Malmö och Stockholm ansvarar för och anordnar utbildning för personer som kommer i kontakt med denna grupp. Det kan vara personal i skolor, personal på kommunernas socialkontor eller polis och åklagare.

Länsstyrelserna beviljar också projektstöd till olika organisationer som arbetar mot så kallat hedersrelaterat våld. I arbetet har man upptäckt att det är många kvinnor i åldern 18–25 år som söker. De får stöd och hjälp, eftersom man satt gränsen för hjälp genom dessa projekt till 25 år. Man arbetar också på ett bra sätt för att förebygga genom att uppmärksamma och tala med unga män om synen på kvinnor och mänskliga rättigheter. Det sker genom föreningslivet eller i skolan. Ett exempel är att man i Västra Götaland har haft en man av kurdiskt ursprung som har talat med killar om våldets mekanismer.

Vid en träff med de tre länsstyrelserna uttryckte representanterna vikten av att utsatta personer när de väl får skyddat boende inte lämnas ensamma utan får personer som stöder dem. Man har hittills underskattat detta behov. Av stor vikt är också att införa en nationell samordning av skyddat boende. När väl en kvinna tar steget och lämnar sin familj och söker hjälp kan det vara bråttom med placering på annan ort än den egna för att slippa hoten.

Bäst är givetvis att förebygga att någon blir utsatt för så kallat hedersrelaterat våld. Ett sätt som prövats med bra framgång är öppenvårdsmotagningar där kvinnor kan söka och där både de unga kvinnorna och familjerna kan få hjälp och stöd.

Fru talman! Integration är så mycket mer än det vi behandlar i socialförsäkringsutskottet. Vi får inte glömma frågeställningar som på vems villkor integrationen sker. Vi får heller inte glömma helheten i politiken. Då menar jag betydelsen av bostadsplanering, byggande, arbetsmarknadspolitiken, att vi hellre ser människor som resurser än som belastningar och att vi tar vara på personers kreativitet, personliga önskemål och möjligheter. Jag anser att vi alla måste arbeta för detta och följa de konventioner som Sverige har undertecknat. Det gäller konventioner om mänskliga rättigheter, kvinnokonventionen och barnkonventionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

10 § Konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU6
Konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet (prop. 2004/05:16).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

11 § Kommunal medverkan i landstingens sjuktransporter

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2004/05:KU8
Kommunal medverkan i landstingens sjuktransporter (prop. 2004/05:17).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 december.)

12 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Trafikutskottets betänkande
2004/05:TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Näringsutskottets betänkande
2004/05:NU2 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 29 november

2004/05:217 av *Ana Maria Narti* (fp) till statsrådet Jens Orback
Den svenska minoritetspolitiken

2004/05:218 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Tåg i Bergslagen

2004/05:219 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Tåg i Bergslagen

2004/05:220 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Tåg i Bergslagen

2004/05:221 av *Sven Brus* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Intyg om sjukhistorik

2004/05:222 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Morgan Johansson
Dataspelsvanor hos barn och ungdomar

2004/05:223 av *Sven Brus* (kd) till statsrådet Barbro Holmberg
Kristna konvertiter från Iran

den 30 november

2004/05:224 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Översyn av äldreomsorgen

2004/05:225 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Väntetiderna i vården

2004/05:226 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Förstärkning av primärvården

2004/05:227 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Löftet om vårdgaranti

2004/05:228 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Samarbete mellan sjukvård och företag

2004/05:229 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Valfrihet till sjukvård inom EU

2004/05:230 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Den högspecialiserade vården

2004/05:231 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Förnyelse av sjukvårdens organisation

2004/05:232 av *Helena Bargholtz* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Villkoren för trafikskadade

2004/05:233 av *Gunnar Andrén* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Samverkan mellan statliga och kommunala myndigheter

2004/05:234 av *Cecilia Wikström* (fp) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Kulturminnesvård

2004/05:235 av *Britt-Marie Danestig* (v) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Utbildning av lärare i hem- och konsumentkunskap

2004/05:236 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till statsrådet Hans Karlsson

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 december.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 30 november

2004/05:476 av *Magdalena Andersson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Föräldrar som privatspanare

2004/05:477 av *Helene Petersson* (s) till statsrådet Ulrica Messing

Tung trafik och vinterväglag

2004/05:478 av *Viviann Gerdin* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Illegala giftiga reptiler i Sverige

2004/05:479 av *Joe Frans* (s) till utrikesminister Laila Freivalds

Ambassadör för mänskliga rättigheter

2004/05:480 av *Fredrik Olovsson* (s) till utrikesminister Laila Freivalds

Mänskliga rättigheter i Syrien

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 december.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 november

2004/05:403 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Etnisk mångfald i kulturen

2004/05:419 av *Michael Hagberg* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Nykvist

Ursprungsmärkning av kycklingprodukter

2004/05:439 av *Rosita Runegrund* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Nykvist

Överfiskning utanför Västafrika

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 december.

Prot. 2004/05:40
30 november

16 § Kammaren åtskildes kl. 19.57.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 16.01 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	1
3 § Förnyad bordläggning	1
4 § Anslagen till Skatteverket, kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.	1
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU1	1
Anf. 1 PER-OLOF SVENSSON (s)	1
Anf. 2 ULF SJÖSTEN (m)	2
Anf. 3 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	3
Anf. 4 PER LANDGREN (kd).....	4
Anf. 5 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	6
Anf. 6 BARBRO FELTZING (mp).....	8
Anf. 7 PER LANDGREN (kd) replik.....	8
Anf. 8 BARBRO FELTZING (mp) replik	9
Anf. 9 PER LANDGREN (kd) replik.....	9
Anf. 10 BARBRO FELTZING (mp) replik	9
Anf. 11 ULLA WESTER (s).....	9
Anf. 12 ULF SJÖSTEN (m) replik.....	12
Anf. 13 ULLA WESTER (s) replik.....	12
Anf. 14 ULF SJÖSTEN (m) replik.....	12
Anf. 15 ULLA WESTER (s) replik.....	13
Anf. 16 PER LANDGREN (kd) replik.....	13
Anf. 17 ULLA WESTER (s) replik.....	14
Anf. 18 PER LANDGREN (kd) replik.....	14
Anf. 19 ULLA WESTER (s) replik.....	14
Anf. 20 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	15
Anf. 21 ULLA WESTER (s) replik.....	15
Anf. 22 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	16
Anf. 23 ULLA WESTER (s) replik.....	16
Anf. 24 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	16
Anf. 25 ULLA WESTER (s) replik.....	17
Anf. 26 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	17
Anf. 27 ULLA WESTER (s) replik.....	18
Anf. 28 MARIE ENGSTRÖM (v)	18
(Beslut skulle fattas den 1 december).....	19
5 § Beskattning av utomlands bosatta.....	19
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU9	19
Anf. 29 BRITTA RÅDSTRÖM (s)	19
Anf. 30 ULF SJÖSTEN (m).....	20
Anf. 31 ANNA GRÖNLUND KRANTZ (fp).....	20
Anf. 32 PER LANDGREN (kd).....	21
Anf. 33 STAFFAN DANIELSSON (c).....	22
Anf. 34 MATS BERGLIND (s)	22
Anf. 35 PER LANDGREN (kd) replik.....	24

Anf. 36 MATS BERGLIND (s) replik	24
Anf. 37 PER LANDGREN (kd) replik	24
Anf. 38 MATS BERGLIND (s) replik	25
Anf. 39 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	25
Anf. 40 MATS BERGLIND (s) replik	26
Anf. 41 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	26
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	26
6 § Mervärdesskatt vid omsättning av gas och el, m.m.	26
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU10	26
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	26
7 § Genomförande av ändringar i moder- och dotterbolagsdirektivet	26
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU13	26
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	26
8 § Utökade möjligheter till överföring av periodiseringsfonder och expansionsfond, m.m.	27
Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU15	27
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	27
9 § Invandrare och flyktingar	27
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU2	27
Anf. 42 Förste vice talman PER WESTERBERG (m).....	27
Anf. 43 MAURICIO ROJAS (fp)	28
Anf. 44 SVEN BRUS (kd)	30
Anf. 45 ULLA HOFFMANN (v).....	32
Anf. 46 BIRGITTA CARLSSON (c).....	34
(forts.).....	36
Ajournering.....	37
Återupptagna förhandlingar	37
9 § (forts.) Invandrare och flyktingar (forts. SfU2)	37
Anf. 47 GUSTAV FRIDOLIN (mp).....	37
Anf. 48 ANITA JÖNSSON (s)	40
Anf. 49 ULLA HOFFMANN (v) replik.....	43
Anf. 50 ANITA JÖNSSON (s) replik	43
Anf. 51 ULLA HOFFMANN (v) replik.....	44
Anf. 52 ANITA JÖNSSON (s) replik	44
Anf. 53 MAURICIO ROJAS (fp) replik	45
Anf. 54 ANITA JÖNSSON (s) replik	45
Anf. 55 MAURICIO ROJAS (fp) replik	45
Anf. 56 ANITA JÖNSSON (s) replik	46
Anf. 57 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	46
Anf. 58 SVEN BRUS (kd) replik.....	48
Anf. 59 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik.....	49
Anf. 60 SVEN BRUS (kd) replik.....	49
Anf. 61 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik.....	49
Anf. 62 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik	50
Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik.....	50

Anf. 64 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik.....	50
Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	51
Anf. 66 ULLA HOFFMANN (v) replik	51
Anf. 67 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	52
Anf. 68 ULLA HOFFMANN (v) replik	52
Anf. 69 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	53
Anf. 70 MAURICIO ROJAS (fp) replik	53
Anf. 71 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	54
Anf. 72 MAURICIO ROJAS (fp) replik	54
Anf. 73 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	54
Anf. 74 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	55
Anf. 75 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	55
Anf. 76 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	56
Anf. 77 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	56
Anf. 78 BIRGITTA CARLSSON (c) replik.....	57
Anf. 79 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	58
Anf. 80 BIRGITTA CARLSSON (c) replik.....	58
Anf. 81 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	59
Anf. 82 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	59
Anf. 83 KALLE LARSSON (v).....	61
Anf. 84 MAURICIO ROJAS (fp) replik	63
Anf. 85 KALLE LARSSON (v) replik.....	63
Anf. 86 MAURICIO ROJAS (fp) replik	64
Anf. 87 KALLE LARSSON (v) replik.....	64
Anf. 88 MONA JÖNSSON (mp)	65
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	67
10 § Konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet	67
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU6	67
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	67
11 § Kommunal medverkan i landstingens sjuktransporter.....	67
Konstitutionsutskottets betänkande 2004/05:KU8	67
(Beslut skulle fattas den 1 december.).....	67
12 § Bordläggning.....	67
13 § Anmälan om interpellationer.....	67
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	69
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	69
16 § Kammaren åtskildes kl. 19.57.....	70

Prot. 2004/05:40
30 november

Elanders Gotab, Stockholm 2004